

ARGIA

1987 Uztaila 5 — L urtea — 1.158 zenbakia — 145 pezeta (BEZ barne) / 8 libera

Ekologistak,
ikuspegi
desberdinetatik
erakunde
bateratura

Iribar,
BERRIZ ERE
LEZAMAKO HARROBIA
ZAINTZERA

Maddi Hegi,
Parisko trenak
harrapatuta
hil

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

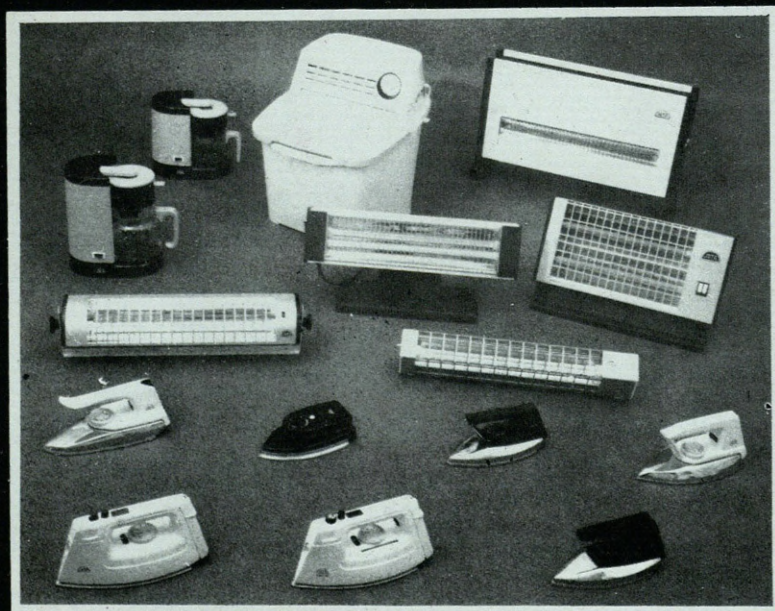
Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

Vivodist

Gure elektragailuak

Helburua...

...lehenak izatea.

JATA

JATA

EIBAR ELEKTROGAILUAK L.E.A.
Telex: 38533 — Telef.: (943) 71 82 43 (3 linea)
195 Postakutxa. EIBAR (GIPUZKOA)

1.158. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

13.— Maddi Hegi: Parisko trenak harrapatuta hil. **I. Zubiondo**

NAZIOARTEKOA

18.— Europako emigrazioez. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

20.— Toni Palomino jauzilari kanariararekin. **A. Elosegi.**

23.— AEKbidaia, euskaldunontzat bidaia euskaraz. **I. Goitioltza.**

24.— Boto euskaldunak Nafarroan goraka azken urteotan. **J. Camino.**

TXT komikia

35.— Joxe Anjel Iribar: «Euskal jokalarien aldekoa nauk gauza guztien gainetik». **G. Arrese.**

40.— Mahaingurua «Eguzki» erakunde berriaz. **J. Mollarri.**

44.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

45.— Kultur ataria.

46.— UEUK 15 urte beteko ditu hile honetan. **J.L.**

48.— Bilbori buruzko hiru filme dokumental tiki. **I. Goitioltza.**

49.— Joanmari Beltranekin «Txanbela»ren azken diskoaz. **P. Zubiria.**

50.— 10. urteurrena Lekeitioko Zinema Bileran. **Sabiño.**

52.— Kulturaren aste-borrastea.

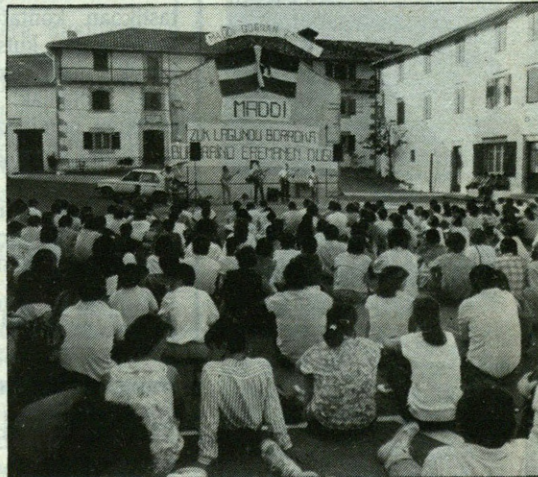
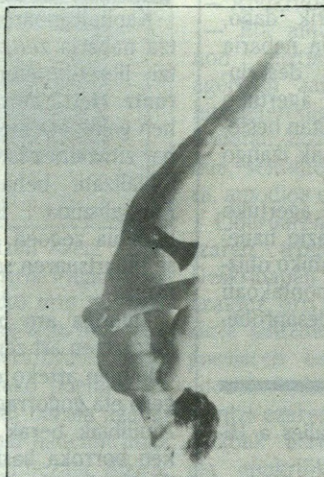
54.— Munduaren zabaletik kultura. **J.M. Heritz.**

ETA BESTE

55.— Kirolak.

56.— Bertsokak.

57.— Denborapasak.

ERREALA gertatu da Kopako txapeldun eta berorren isladarik badago aldizkari honetan (**56. orrialdea**), baina futbolaz ere bada beste zerbait. Izan ere JOXE ANJEL IRIBAR entrenatzaile polemikoarekin ere elkar hizketa luze egin nahi izan diogu, **35. orrialde** aurrera ematen dena. TRANPOLINEKO JAUZIA izango dugu kirol arloan eta **20. orrialdean** interesatu zaigun beste gai bat. Azkenik, nola ahaztu azken hamar egunotan euskal politika eta bereziki ezker abertzalea hunkitu duen ekintza: **MADDI HEGI-REN HERIOTZEA (13. orrialdea).**

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gastelzen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Jose Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elosegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etchezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, J.L. Alvarez 'Txillardegia', Mikel Ubillos, Urederra.

Marrazkilariak: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran, Agus Barandi.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarra: 145 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1987. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	5.300 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	360 libera.
Estatu Espainola.....	5.300 pezeta.
Beste atzerriak.....	7.200 pezeta.
Airez.....	11.000 pezeta.

UZTAILA 5 UZTAILA 11

uztailaren 11an ilbete

mareak: (uztailaren 5ean)
gora: 11.46
behera: 05.30 eta 17.56

eguzkia: (uztailaren 5ean)
irten: 06.21
sartu: 21.30

LIBURUAK

Mikel Mendizabal

Titulua: Paixibo
Egilea: Joxean Sagastizabal
Argitaletxea: Elkar
Ezaugarriak: 115 orrialde, 530 peza.

Nobela arraroa Joxean Sagastizabal idatzi berri duena, edo arraroa behintzat bere ideiak azaltzeko izan duen modua. Bertan basa-mortuan dabilen arlote baten istorioa dugu. Gerra latza iragan ondoren simeriarrak azaltzen dira basa-mortuan Grander printzea, bere anaia erasotzen lagundu nahiean. Paixibo emakume esklabu batekin egiten du bere bidaia, protagonistak ordea benetazko lagun bat bezala tratatzen du, garaiko (eta ez hain garaiko) errepresio legeak hautsi nahirik.

Istorio bikainak kontatuz irabazten du Paixibok bere ogia eta honela irabazten du ere Konan errege simeriarraren onarpena. Honek ordea ez dio gehiegi iraunduko, Unur bere esklabua, sujutarra dela ikustean. Hala eta guztiz ausartki aurre-egingo dio Unurren babesean eta honek eskertu nahirik, gertzen den azken sorgin sujutarrarengana eramango du munduaren bortxakeria hautsi nahiean.

Nobela nahiko modu fantastikoan kontaturik dago, mitologiaren kutsua nabaria izanik. Istorioak, deskripzioak, bidaia... agertuko zaizkigu, non batzutan bestetan baino lortuagoak izango diren.

Sexu jokuak ere agertuko zaizkigu, eta narrazio hauek Sagastizabal nahiko ohizkoa dugu, beraz hontakoan ere, ez du aukera desaprobatu.

Titulua: De Versailles a Hiroshima
Egilea: Miguel de Amilibia
Argitaletxea: Txalaparta
Ezaugarriak: 115 orrialde, 750 peza.

Miguel de Amilibia dugu liburu honen egilea, aipagarria beraz egileak izan zuen trayektoria politikoa bereziarengatik. Bigarren errepublikan PSOEko diputadua izana, ondoren errefuxiatua izan zen Ipar-Euskalerrri, Frantzi eta Argentinan. Politikoa, idazlea, kazetaria... lan mota desberdinak egin zituen gizon honek, beti hori bai, oso espiritu kritikoa eramanenez, atzerritik itzuli zenean Herri Batasunako partaidea izateak agertzen duen bezala. Pozik sentituko litzake Amilibia liburu hau argitaraturik ikusiko balu, ez da posible ordea, 1982. urtean hil bait zen.

Lehenengo mundu gerra bukaeratik hasi eta bigarren gerra bukaraino hitzegiten digu Amilibiak liburu hontan. 1918. urtean bi gertaera oinarritzko izan ziren: Gerraren bukaera eta Errusiako iraultza.

Kapitalismoaren aldakuntza nabaria zen, konkurrentzi libretik monopolismoaruntz. Herri 'aurreratuek' lehen gaiak eta merkatuak behar zituztenez lurraldeak kolonializatu behar zituzten. Kapitalismoa Errusiara hedatua zegoen, langile klase indartsuaren sorrera bideratuz.

Mundua aro berri batera bideratzen ari zen, ezker eta eskubien arteko diferentziak gero eta gogorragoak izanik. Amilibiak berak zioen: 'azken borroka hasia dago eta itzuli mitzulika ibili gabe zirtutu behar da'.

Kapitalismoaren krisi orokorrak badu aldi nabaria, lehen gerra bukaeratik bigarren mundu gerra tartean ematen den epean, hots Versaillesko hitzarmenatik hasita eta Hiroshimako bonbardaketaraino. Autoreak urte hauek eman ziren ekintza nabariak aztertzen ditu.

Liburuak gogorazten du Lehen Mundu gerrak ez zituela herrialde kapitalisten arteko arazoak konpondu.

Errusiako iraultza sozialistak eredu politikoa eskeintzen zuen European zehar, hala eta guztiz ez zen antolakuntza egokirik izan; langile eta nekazari arteko harreman ezak, barne erreakzioaren maniobrek eta sozialdemokrata batzuen burgesiaren aldeko joerak, iraultza gogorakada moztu zuten.

Amilibiak garrantzi handia ematen dio 1925. urtetik gora izan zen egoerari, kapitalismoak gerra-ondoko krisia gauditu eta mugimendu iraultzailea zapuztu zue-

nean. Urte hauek garrantzi handikoak omen ziren sistema honentzako.

Baina beste gauza asko aztertzen ditu amilibiak bere liburuan, faxismoaren fenomenoa esate baterako, kapitalismoaren kontradikzioak, lurren okupazioak etabar.

Dokumentu historiko garrantzizkoa dudarik gabe, are gehiago lehen esan dugun bezala egin duen idazlearengatik.

Titulua: Ramuntxo detektibea

Egilea: Bernardo Atxaga eta J.C. Eguillor

Argitaletxea: Elkar

Ezaugarriak: 85 orrialde, 400 peza.

Berriz ere Elkar argitaletxeok gaztetxoentzen liburuak eta berriz ere liburu zaharrak birargitaratuz.

Oraingo honek ez du aurkezpen handirik behar. Duela hilabete pare bat 'Nikolasaren abentura eta kalenturak' liburu atera bagenuen, oraingo honeta liburu xarmant horren jarraipena 'Ramuntxo detektibea'. Esan beharra da, ez duela beste liburuaren grazia edo edertasunik, nahiz eta hau ere gustora irakurtzeko izan.

Bela Kabela herri bitxian, jarraitzen dute gauzak oso modu berezian, postari alper galantak, eguraldi arraroa etabar. Oraingoan, Bits Baporux emakume leloa, bere bi hiloben zai dago uda bere etxean pasa dezaten. Ramuntxo protagonistari ez

ASTE HONETAN NABARMEN

Zuriz jantzitako emakumea

Titulua: Emily

Egilea: Patxi Perurena

Argitaletxea: Elkar

Ezaugarriak: 170 orrialde,
630 peztu.

Honako liburu honek Bilboko Aurrezki Kutxak antolatutako 12. Azkue sariketa irabazi zuen 1986. urtean, olerki sailean. Apailatzaile bezala bere burua jotzen duen P. Perurenak liburu honetatik nahi duguna gureganatu dezakegula esaten digu lehen oharrean eta nahi ez duguna utzi. Bai aukera batetarako eta bai besterako badago zer utzi eta zer hartu.

Antza denez, gustoa hartu dio P. Perurenak bere lanak beste autore ezagun ala ezezagunei atribuitzeko hori, lehen ere egin zuen bezala.

Oraingo honetakoa E. Dickinson dugu. Emakume hau Ameriketara jaio zen lehengo mendeko azken aldian. Ausartia eta sentsiblea aldi berean, fantasia erakartzen digu bere obrak. Bere izae-rangatik edo, konzientzi arazoetan eta bizitza mistikoe-

tan bizi izan zen. Bere etxean hertsirik iragan zuen bere bizitzako urte pilo bat, hamaika epigrama motz idatziz; bere heriotzaren ondoren Amerikako poetarik bikainetako bat bezala azaldu zen. Pertsonai hauetan maiz gertatzen den bezala, Bizirik oso gutxi argitaratu izan zuen.

Patxi Perurena, ez zaigu atzera geratu epigrama, apokrifiko eta gutunak idazteko zaletasunean. Emilyk hamaika epigrama egin bazuen, Patxi gehiagotu dizkio.

Liburua honela sailkatu-
rik agertzen zaigu:

— Hitzaurrea
— Emilyren biografi tanta-
batzuk

— Gutunak
— Poemak
— Epigramak
— Apokrifikoak
— Eta amaiera modukoa,
non guztiak aurkezturik
agertzen zaizkigu. Denetik
hitzeigite digu autoreak zati
honetan, bizitza, pentsamen-
dua, sentimenduak, literatu-
ra, amodioa eta abar luzea.

Liburua oinarria bizi-
tzaren irrealtasuna dugu. Deskribapen desberdinak
azalduz, orri zuriaren balioa,
zuriz jantzitako emakumea,
poesiaren balio eza beste
edozein aktibitatearen ga-
rrantziz ezaren pareko. Aipa-
tzeakoak bereziki epigrama
eta apokrifikoaren kalitatea.

Liburu interesgarria oro-
korki ikusirik. Bertan parte
oso desberdinak topa ditza-
kegu, batzuk gustokoak, bes-
teak ez horren beste, baina
lan kuriosoak dela esango ge-
nuke, eta irakurleak izan de-
zala azken hitza.

zaio batere gustatzen bere
lengusuaren harrokeria ez
eta inguratzen duen mundu
konbentzionala, horregaitik
hasi beharko du detektibe
moduan lanean.

Atxagak ironia handiz kri-
tikatzen du haurrei ematen
zaien tratua, autoritarismoa,
helduen 'ikusuntuak' eta-
bar.

Aipatzekoak Eguilleorren
marrazkiak, testuarekin era-
bat ados doazenak, benetaz-
ko irudimena ezarri ipuina-
ri.

Aldizkariaren izena: Hots
Ezaugarriak: Hilabetekaria,

41. zenbakia, 5. urtea, 35
orrialde, 100 peztu.

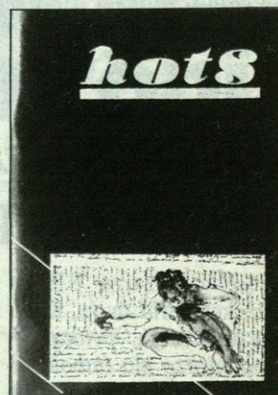
Berriz ere gurekin Hots al-
dizkariaren zenbaki berria.
Legazpi aldeko talde hau ja-
rraitzen du bere lanarekin.
ez bakarrik aldizkari mailan,
bai eta ere bere liburu ze-
rrendarekin.

Zenbaki berri honetan lite-
ratura dugu oinarria; Hain-
bat albiste, poema, ipuin eta
itzulpun lanekin. Denetik
agertzen zaigu eta beti beza-
la gauza batzuk besteak bai-
no aipagarriagoak.

E. Pendurak 'Odolesko lo-
rratz bat atzean utzirik' ipui-

nean, hamaseigarren men-
deko Lopez de Legazpi Zu-
marragako konkistatzaile-
aren abenturak kontatzen diz-
kigu. Bertan, Espainiako
erregearen eta elizaren ize-
nean, Amazonas aldeko
oihanetan indigenekin izan-
dakoak ez ziren gutxi izan,
Pendurak azaltzen digun be-
zala. Bortxakeria, erokeria,
Zumarraga aldeko dama
gazte baten oroimenak...

Linguistikako azterketa
txiki bat badago 'Gure gazte-
txoen euskara' artikuluan.
Bertan, haurrak normalki
izaten dituzten akatsak az-
tertzen ditu, zenbait soluzio
eskeiniz.

Alberto Aranburuk, herio-
tza eta bizitzari buruz badu
istorio galanta 'hilkutxa ba-
ten giltzapetzea' rekin. Elka-
rrizketa eta pentsamendu
kuriosoak ditugu hilkutxen
ahotik etorriak.

Poemak ere ez dira falta.
Gai desberdinekin baina ku-
tsu liriko nabariak eginak.

Baina ikus ditzagun ager-
tzen diren artikuluen zerren-
da, gusto guztiak ez bait dira
berdinak:

— Hotsataria
— Legazpiko idazleeta-
z oharra

— Odolesko lorratz bat
atzean utzirik

— Jo, Pitxu, jo!
— Gure gaztetxoaren euskara
— Poemak

— Taram eta lapiko magi-
koa

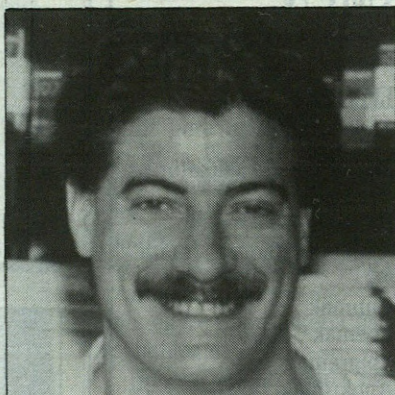
— Hirugarren adina ala hi-
rugarren mundua?

— Hilkutxa baten giltzape-
tzea

— Poemak
— Anbarrezko koilarra.

Gauza guzti hauekin bate-
ra, argazki eta marrazki
mordo bat eskeintzen dizki-
gute irakurketa apaintzeko;
konpleto, hi!

Jose txo Lizartza
ETB-ko kirol
kazetaria dugu.
Telebistan ematen
hain zaila
dirudien pelota
jokua erabat
ikusgarria
bilakatu digu
Jose txok, besteak
beste, azkenaldi
honetan: «gustoko
lana bezelakorik ez
dago».

Jose txo Lizartza: pelotari amorratua pelota lanetan

Jose txo Lizartza ETB-ko kirol kazetaria dugu. Kirol-zale amorratua, «pelota, txirrindularitza eta futbola ditut gustokoen», esan digu guztiz berean. Betidanik izan du kirolarekiko zaletasun nabaria: «ez dit inongo esfortzurik kausitzen nere lanak, oso gertutik bizi baitut mundu hau».

Pelota partiduen berri ematen digu ETB-n: «pelota maitatzeaz gain jokatzeko dut ahal dudana guztietan. Beharrezkoa derizkiot kirol batetan edo, espezialista izateko, horretan saiatzea. Eskertzen dizute kritika lan bat egiterakoan guzti hori». Bai noski, barrutik ezagutzen bestela antzematen bait dira detaile bakanenak ere.

Txirrindularitzaz ere badu zer esanik: «telebistak asko eta asko bultzatu du azkenaldi honetan hain motel zebilen txirrindularitza». Pelotaren antzera akaso... «ez zirudien pelota telebista

ekartzerik izango zenik ere. Pelota txikiegia bilakatzen da jokaldia ondo segitzeko eta frontoiek ez zuten errez-tasunik eskaintzen, bestalde, erretransmisioa itxura onean emateko». Halere, arrakatsatu suertatzen ari da azken aldi honetan: «bai mundialetan eta azken bi finaletan egindako lana ikusgarria izan da erabat. Eszenatokiak gure beharretara moldatzea falta da hein haundi batetan, argiaren arazoak, kamaren kokaguna...».

Bada besterik pelotan, apostuak hain zuzen ere: «ez zait batere interesatzen egia esan». Tongoak, azpijokuak... «pelotaria ondo pagatzen bada, soldata diot, ez da honelakorik izaten. Hala ta guztiz ere, orokorrean, tranpa gutxi ikusten da». Kamara atzean beti, ez du batere gustoko pantailan azaltzearena: «gustoko lana egitea bezelakorik ez dago».

**Larunbatez
«Etsai
baina
lagun».
Gerlak
adiskidetasunak
zatikatu.**

«Emakume Bionikoa». Seriotasuna farre bilakatzen

Lehen ere aspertu ez zenak aukera bikaina du horretarako oraintsu berrasiriko «Emakume bioniko» galanta ikustearekin.

Honelako sheriffaren ausardiak zeharo txunditurik uzten gaitu astean lau aldiz, zuzentasun amerikarraren izenpean bere bizitza kolokan jartzen duen polizia gutxi ezagutzen bait dugu. Hain emakume lirain, azkar eta ausartaren aurrean etsai hiltzaile eta espioi gorriek ezin dute deusik egin ahal izaten, emakume honen katu-jauziak eta entzumen finak Txinako saltzaileen urrats eta zurrumurru guztiak jasotzen bait dituzte.

Saltzen duen polizia itxurak, hau da, goibel eta zentzudunak, polizia eredu bilaka zedin nahiko luke hamaita polizia buruk, baina errealtatea ez omen dator bat telesailarekin, dirudienez, eta suertatzen diren imajin farregarriek maiz lotsarazten gaituztela eta dituztela ziur izan.

Egungo ertzain batek baino gehiagok amestuko du emakume lirain honen trebeziaren protagonista izatea, nahiz jasatako egoera larri guztien atsekabeak beti, nola ez, atsegintausnetan suertatu. Benetan liluragarria; hori bai, emozioak eta jakinminak zirraratzen ez digu sortzen.

Badakizue polizaleok, astean zehar bazkalostean, lapur eta hiltzaile gehienek jai dute «emakume komiko» honekin.

Oporretarako egokiak

Oporrak badatozela eta gaiak denetariakoak ditugu. Ez da, hala ere, orain bultzaturiko joera.

Ingandez «Sioux, azken borroka». Grant presidentek Howard generalari «Nez Perce» taldea bere ohizko lurraldetatik ifar-mendebaldeko erreserba indiar batetara eramateko agintzentzen dio. Zuzendaria: Richard T. Hefron. Antzesleak: J. Whimore, S. Elliot eta N. Romero.

Astelehenez «Desafioak». Luzemetraia honetako istorioan pertsonaia zenbaitu egoera larri desberdinetan aurkituko dira. Zuzendaria: Jose Luis Egea. Antzesleak: D. Selmier, A. Mayo eta J.G. Cava.

Asteartez «Gaueko Erronda». Luzemetraia osoa Rembrandt holandar margolariaren bizitzaz arituko da. Zuzendaria: Gabriel Axel. Antzesleak: M. Bouquet, J. Carre eta P. Sarfati.

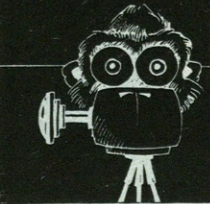
Ostegunez «Ana eta Otsoak». Ana, irakasle gazte berria bere etxera izango denaren baserrira heltzen da, guztia kontrolpean duen familiarekin topo egiten du. Zuzendaria: Carlos Saura. Antzesleak: G. Chaplin, F.F. Gomez eta J.M. Prada.

Larunbatez «Etsai baina lagun». Alemania utzi eta Amerikara joan ziren bi lagun istorioa. Aberatsak egin baina gerla dator; bakoitzak bere aldera egingo du eta bion arteko adiskidetasuna porrot egitera doa. Zuzendaria: Allan Dwan. Antzesleak: C. Winninger, C. Ruggles eta J. Craig.

zinema

KING-KONG

zine forun taldea: Erreterian

Oreretako King Kong

uztaila

10

Oreretako King Kong zine klubak uztailaren 10erako Stanley Kubrick zinegilearen "2001, una odisea del espacio" izeneko filmaren emanaldia iragarri du. 1965-1967. urtetan eginitako filma honetan fikzio izeneko zinema mota horren lanik garrantzitsuenak ikus daitezke. Emanaldiak arratsaldeko 5,30ak, 7,45ak eta gaueko 10,30etan izango dira. Sarrera 125 pezeta-tan jarriko dute salgai.

antzerkia

Joko izeneko antzerki taldeak eta Nafarroako Nekazal Kuxak eraturik irailaren 29a bitarterako kanpaina bati ekin diote. Kanpaina hau dela eta antzerkia herri txikiak iritsi arazi nahi izango dute. Erne beraz, aurtengo idan Nafarroako herri txikiak biztanleak nahiko antzerki ikusteko aukera izango bait duzue.

ihardunaldiak

Donostiako Euskal Txokoan

Aste honetarako ere zenbait ekintza prestatu da. Hauek uztailaren 9 eta 10ean izango dira, biak arratsaldeko 8etan. Lehendabizikoa «Aste Nagusia»ri buruzkoa da, eta CATEk aurkeztuko duena. Bide batez alderdi politikoei mahai ingurua izango da. Bigarrena, «Pastoral»ri buruzkoa da, kasu honetan bideo baten emanaldia ere izango delarik. Ekintza hauek Konstituzio Enaparentzan dagoen Euskal Txokoan izango dira, lehen aipaturiko orduan.

DOS COLOSOS DEL CINE EN LA COME

LUIGI y AURELIO DE LAURENTIIS - MASSFILM presentan

macarroni

Guión de RUGGERO MACCARI - FURIO SCARPELLI - ETTORE SCOLA

Director de fotografía CLAUDIO RAGONA A.I.C. Escenografía de LUCIANO RICCI Montaje de CARLA SIMONCI

Una producción FILMAURO - MASSFILM - sponsorizzata dal BANCO DI NAPOLI

Producida por LUIGI y AURELIO DE LAURENTIIS y FRANCO COMITTEI

aste
honetako
filma

Macarroni!

Beste izenik ez du merezi Ettore Scolaren makarrada honek. Jack Lemmon eta Marcello Mastroianni kartelean jarri eta horien bizkar argumentu kaskar bat, postal Napoli bat eta gag eskas batzuk jarriaz, makarroi merke batzuk baino ezin lortu.

Alde teknikoa salbatuz eta bi aktoreen lana azpimarratuz, beren profesionaltasuna goratzeko baino ez zien ematen tokitutako paperak, zintaren kaskarkeria nabaria da.

Hasieran aktore amerikarraren eta italiarraren artean ematen den halako izaera amerikar eta italiarraren arteko kontrastea kenduaz, lo-belar batzuren efektu bera sortzen du filmak azkenerako. Tartean tartean irrifarren bat irris-tatzen zaigularik ezpainetara. Zer gutxiago helburutzat hori eduki zezakeen film batetan!

Abioi enpresa batetako gerente amerikarra «harrapatua» sentitzea Napoli «bizian». Mirariak posible diren toki bat behar zuen amerikarrak eta hori saldu nahi du Napoliko Bankoak ekoiztutako zeluloide honek.

Kartelerak besterik eskaintzen ez duenean, edota arratsalde bat tonto tonto pasa nahi denean besterik ez ikusteko modukoa iruditu zaigu. Musika eta argazkia ederrak izanik, aktoreak primerakoak izanik, erabilitako medioak galantak izanik barka ezina da honelako kaskarkeria batetan erortzea.

Denbora-pasako zinea egiteko bada modu azkarragorik eta ederragorik. Horretan lagun amerikarrari galdetu behar harko lioke napolitanoak. Horretan, nagusi dira haiek!

Martin Goikoetxea

□«Macarroni». Ettore Scola (zuz). Marcello Mastroianni, Jack Lemmon (akt).

arte

Zarauzko Udal erakusgelak

Zarauzko Udal Kultur-Sailak erakusketa ugari eratu du aurten ospatzen den 750 urteurrena dela eta. Aste honi dagokionez, Sanz Enea kultur etxean Carlos Elgezua irudigilearen lanak ikusteko aukera izango da, eskultura beraz, Sanz Enean. Torre Luzea izeneko aretoan berriz, Angela Etxeberriaren buztinez egindako lanak ikusi ahal izango dira, Gasteizko emakume honek eginiko artesania lanak buztinez eginiko zeramika lanak dira. Ordutegia eguerdi-

ko 12etatik ordu-bietara bitartekoa da eta arratsaldeko 7etatik gaueko 10etara. Beste informaziorik nahi izanez gero, dei ezazu bertako udalera edo ta Torre Luzeako telefono honetara, 835950.

Gasteizko Arte Ederretako Museoa

Gasteizko Arte Ederretako Museoaan hiruzpalau hilabetez euskal margolari kostunbristen lanak ikusteko aukera izango du bertaratzeko den edonork. Besteak beste honakoak dira bertako ormetan beren lanak zintzilik dituzten margolariak: Arteta, Olano, Zubiaurre anaiak,...

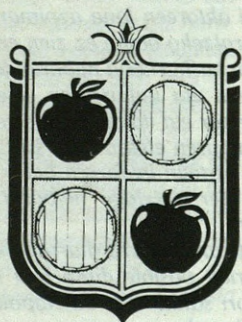

Zarauzko II. orma pintura agerketa

Uztailaren 4erako Zarauzko Arte Zaleak izeneko taldeak Musika Plazan ospatzuko den erakusketa berezi hau eratu du. Erakusketa honetan ormetan egiten den pintura izango da ikusgai. Egun

berean emango da epaimahaiaren iritzia, erakusketa arratsaldeko 4etan hasi eta gaueko 9etan bukatuko bait da. Honokoak dira erakusketa honetan parte hartuko dutenak: Alejandro Tapia, Xabier Arozena, Adrian Ferreño, Maria Larrañaga,

Carlos Inda, Carlos Zabala, Xabier Balverde eta Jose Antonio Legorburu. Epaimahaia osatuko dutenak berriz, Inazio Lertxundi, Jose Luis Zimeta, Ramon Iriondo eta Ruiz de Eguino izango dira.

GURUTZETA

Sagardoak

Sagastietatik gure tolareetara, eta hemendik zure etxera. Baserriko antzinako edari naturala, gaur egunerako egokiena.

JOSE GOÑI URREAGA
Gurutzeta etxea. Telf. 552242
ASTIGARRAGA

Gaur egungo eskulangitza azoka

ARKO Kolektiboak eratutako erakusketa bat dugu hono-koa. Uztailaren 5a bitartean Donostiako Udaletxeko Erakus-
keta Aretoan ikusgai izango da eta ordutegia eguerdiko
12etatik ordubietara eta arratsaldeko 5,30etatik 9,30etara.
Eskulanaren arloko lan mordoska bat bildu du erakusketa
honek: zurezko jostailuak, ehundegia, zeramika, kartoia, is-
piluak, larrugintza, metalgintza, bitxigintza, marrazkiak,
koadernazioa, otargintza, egur torneatua, txotxongiloak...
eskulan mailan egiten diren lanik gehienak.

kantaldiak

■ Uztailaren 4an
Itoizen jaialdia
Arrasateko Polikirolde-
gian, gaueko 11etan.

■ Uztailaren 4an
Maulen ikastolaren
aldeko kontzertua.
Gaueko 10etan hasiko
da. Eskorbuto, Txo-
rromorro, Iñor, BAP
eta Uharteko punkak.

■ Hilaren 11ean Itoiz
taldeak kantaldi bat
eskainiko du Bidaniako
pilotalekuan gaueko
11etan.

■ Hilaren 12an Olo-
roeko Palace izene-
ko Salan Itoiz taldeak
kantaldi bat eskainiko
du.

ikastaroak

● **IV argazki ikastaro trinkoa Donostian.**—
Gipuzkoako Argazki Elkar-
teak uda osorako argazki
ikastaro bat eratu du. Ikas-
taro hau talde txikietan
egingo da, 8 pertsona eta
monitorea. Haserako ikas-
taroa uztailaren 6an hasiko
da, 22an amaitzeko. Kla-
seak arratsaldeko 7,30etan
izango dute hasera. matri-
kula Donostiako San Juan
kalean dagoen sedean egin
daiteke. Telefono zenbakia
421386, aste egunetan arra-
tsaldeko 7,30etatik 9,30eta-
ra.

● **Glotodidaktika ikas-
taroa.**— Gipuzkoako
AEK-k, euskara irakasteko
ikastaro trinkoa antolatu du
Donostian egun hauetarako,
uztailak 6tik 17ra hain zu-
zen ere. Ikastaro hau guztiz
irekia izango da, euskara-

ren irakaskuntzarako didak-
tikaz jabetu nahi duen orori
zuzendua dagoelarik. Egita-
raruari dagokionez zenbait
multzo nagusi nabarmen
daitezke: euskararen azter-
keta soio-linguistikoa, hiz-
kuntzaren azterketa komu-
nikatiboa, programazio di-
daktikoa eta klaseko jardue-
ran erabil daitezkeen tekni-
ka ezberdinak. Ikastaroaren
prezioa 7.000 pezetatakoa
da. Matrikulaketa 283988
telefono zenbakira deituz
egin daiteke edo ta Iztueta
kalean, 3-2 Gipuzkoako
AEK-k duen egoitzatik pasa-
tuz.

UZTAILA
5
UZTAILA
11

aste
honetako
diskoa

Bi euskal klasiko koru eder baten ahotan

Hogei urte lanean daramatzen Andra Mari Abesbatza-
ren eskutik datorkigu lan eder hau, euskal musika-
ren historian arrasto nabarmena utzi duten bi gizonen la-
nak biltzen dituen. Joan den urtean, hain zuzen, Aita Do-
nostiaren eta Jesus Guridiren jaiotzen ehungarren urteurre-
na ospatzen zen, eta beren omenaldia honela eskaini diete
Oreretako Andra Mariak, koruentzako burutu zuten
errepertorioetatik zati hautatuak grabatuz.

Erreflexio eta mistika giroko piezak hartu dizkiote Aita
Donostiari. Gerra garai edo ondoreneko giro zurrumbilo-
tsuetan burutuak dira «O Jesu mi Dulcissime», «Benedictum
sit», «Evocación sevillana» eta Organbidetan. Azken hone-
tan Donostiaren eta oraintsu Afrikara joana den Iratzede-
rren elkarlana aurkitzen dugu. Zaharragoak dira, Paristik
itzuli eta Lekarozen organista jarri zutenekoak, «Christus
factus est» eta «Vientecico murmurador», San Frantziskoren
esperientzi mistikoei lotuak. Folklorearekiko irrika alde
guztietatik erakusten du Aita Donostiak: «Evocación se-
villana» euskal abesbatz bat, banda militarra eta saeta lotu
nahi ditu. «Gaskoniar abestiak» da diskaren lehen alde lan-
brotsu eta espiritualari kontrapuntu jostalaria ipintzen
dion pieza.

Diskaren bigarren aldea Jesus Guridiren bost abestik
osatzen dute. Gerra aurrekoak dira «Tun ku rrun», Aita
Donostiaren bertsioa etengabe datorkigunoi hotz samar
gerta dakigukeen «Nik badituz», «Txeru» eta «Ez egin lorik
basuan». Azken hau justu gerra lehertzen den urtekoa da
eta On Manuel Lekuonaren olerki baten gainean burutua.
Azken kanta, «Madrigal» delakoa askoz beranduagokoa
da, bera da espainolezko bakarra eta ordurako Madrilen
zegoen Jesus Guridi, zahartzaroan.

Jose Luis Ansorenaren zuzendaritzapean grabatu du dis-
ka hau abesbatz soil bat baino gehiago ere baden —«Eres-
bil» artxiboa eta «Musikaste» bere inguruan sortu dira—
Andra mari koruak. Dokumentu inportante bat eta kalitate
handiko lana izateaz gain entzuteko gozoa ere suertatzen
da. Irratiek pozoinduta bazaude, esfortzu bat egin beharko
duzu baina merezi du.

ARTASO

□ «Aita Donostia-Jesus Guridi». Andra Mari Abesbatza. Elkar.

lehiaketak

□**Fernando Amezketarra saria.**— Euskaltzaindiak ere, Euskal Herrian umorea gero eta gehiago gure herri literaturan agertu dadin, "Fernando Amezketarra" saria antolatu du oinarri hauen arabera. Gaia: izkirimiri, ateraldi xeble edo txiste mordo bat bidaldu beharko da. Hauek gertatuak edo asmatuak izan daitezke. Lanak, ehun bat txiste gutxienez beharko ditu, makinazedo eskuz idatzita bidaldu daitezke. Lana hitz lauz edo prosaz egingo da, baina tarteka bertsoren batzuk ere sartu daitezke. Lanak bidaltzerakoan orijinala eta hiru kopia bidali beharko ditu, sobre itxi batean izenorde batekin. Eta beste sobre itxi batetan egilearen xehetasunak. Lana bidaltzeko epea azaroaren 15ean itxi-ko da. Lanak helbide honetara bidali beharko dira: Euskaltzaindia, Arbieta 3, 48008 Bilbo.

□**Gure Arte 87.**— 1987 urterter dagokionez, Arte Plastikoko "Gure Arte" sarietarako deialdia zabaldu da, margo-keta, eskultura eta grabaketa arte moeten sailean. Parte hartzaileek baldintza bakar bat bete beharko dute: Euskal Herrian jaiotakoa izatea edo administrazio egoitza hemen bertan izatea. Sarietarako dagokionez, lehen eta bigarren sailetan irabazleek, 1.000.000 pezeta jasoko dituzte. Hirugarrenean 500.000 pezeta. Bigarrenen, lehen eta bigarren sailean 500.000 pezeta. Hirugarrenean 300.000 pezeta. Hirugarrenek, lehen eta bigarren sailean 350.000 pezeta. Obrak aurkezteko epea irailaren 1etik 30era bitartean, Fudurako Polikiroldegian, Getxon, Bizkaian izango da.

□**I. Lizardi haur literatura lehiaketa.**— Zarauzko Udalak haur eta gaztetxoent-

tzako VI. Xabier lizardi Literatur Lehiaketarako deialdia zabaldu du, orijinalak entregatzeko epea uztailearen 24ean amaitzen delarik. Lanek hamabi orrialde izan behar dute gutxienez, bi letrone zuriz eta folioaren alde batetik eta euskaraz idatzirik. Zarautzko Udaletxea, euskara zerbitzua «Xabier Lizardi» literatur lehiaketa helbidera igorri behar dira. Epea aurtengo irailaren 4ean jakinaraziko da, arratsaldeko 7etan Zarautzko Udaleko areto nagusian. Ondoren sari banaketa egingo da, sari bakarra 250.000 pezetakoa izanik.

□**Xenpelar Saria.**— Euskaltzaindiak berriro "Xenpelar" saria iragartzen du bertso paperak deitu lanentzat. Aurtengo baldintzak honakoak izango dira. Bertso jartzaile bakoitzak gutxienez 8 bertso bidali beharko ditu. Gaia librea izango da. Parte hartzaileak nahi haina bertso-paper bidal ditzake lehiaketara. Bertso hauek orijinalak eta argita-

ratu gabeak izan beharko dute. Lanak bidaltzeko epea azaroaren 15ean itxi-ko da. Lanak bidaltzerakoan orijinala eta hiru kopia bidali beharko ditu, sobre itxi batean izenorde batekin. Eta beste sobre itxi batetan egilearen xehetasunak. Egilearen izenordea sobre bietan garbi ezarri beharko da kanpoko aldetik. Lanak helbide honetara bidali behar dira: Euskaltzaindia, Arbieta, 3 48008 Bilbo.

Euskal abeslari eta taldeak

**Anje Duhalde
Erramun Martikorena
Basakabi
Akelarre
Minxoriak
Etxamendi eta Larralde
Tapia eta Leturia
Begoña ta Soledad
Izeki
Txanbela**

Sonorizazioak, argiak. Harremanetarako: (943) 462014

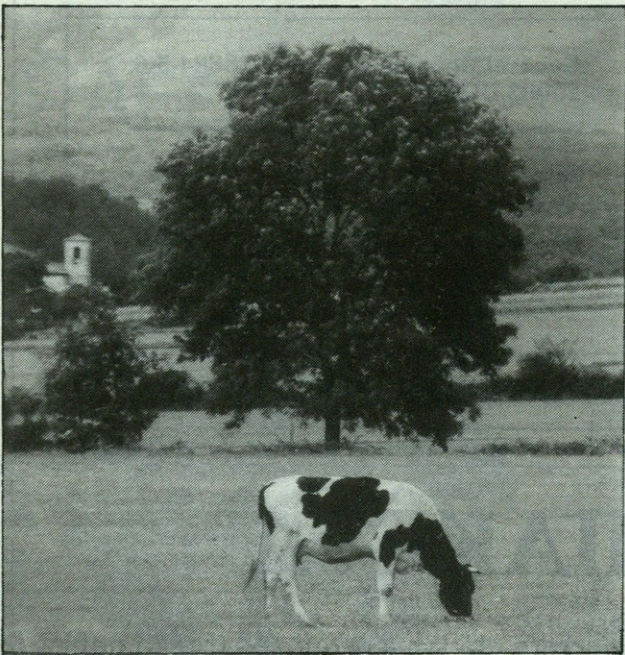
kirolak

■ **Sokatira txapelke-
ta.** Uztailaren 5ean
Lasarteko hipodromoan
Getxon arituko diren
berberak arituko dira,
560 eta 640 kilotako
mailakoak, hain zuzen
ere.

Gipuzkoako bira 87

uztaila

5 Ormaiztegitik atera eta bizikletaz Gipuzkoari buelta
emango zaio uztailaren 5ean. Irteera ordua goizeko
7ak izango da ailaerarena berriz arratsaldeko 3rak. Bi ibilbi-
de prestatu dira egun honetarako, bat txikia eta bestea han-
dia. Txikiaren rekorridoa honakoa duzue: Ormaiztegi, Zu-
marraga, Oñati, Bergara, Elgoibar, Azkoitia, Azpeitia, Salba-
tore eta Ormaiztegi. Handiarena berriz, Ormaiztegi, Segura,
Oñati, S.Prudentzio, Angiozar, Eibar, Mendaro; Lastur, Arro-
na, Aizarna, Errezil, Bentaundi, Amezketa, Ordizia eta Or-
maiztegi. Parte hartzeko 400 pezeta ordaindu beharko dira.

Euskal Herria ezagutu dezagun euskaraz

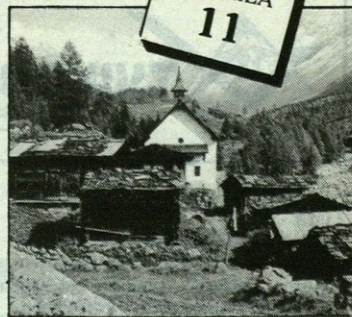
Pasai Antxoko talde ba-
tek Euskal herria euskaraz
ezagutzeko irteera batzu
eratu ditu. Uztailaren 17, 18
eta 19rako mendizko trabe-
sia, abuztuaren 21, 22 eta
23rako akanpada eta iraila-
ren 25, 25 eta 27rako be-
rriz, ibilaldia txirrindaz. Par-
te hartu nahi dutenek, izena
emateko Pasai Antxoko Bo-
dega tabernara jo bezate.

mendi ibilaldiak

uztailaren 12rako

- **Lagun Onak** (Azpeitia):
Aratz.
- **Gasteiz**: Zarautz.
- **Uzturre** (Tolosa): Ibarra
- Ahüzk - Lekunberri.

■ Tolosako Gazteria-
ren Batzordeak
abuztuaren leian atera
eta 26ra bitartean Gre-
zia, Yugoslavia eta Tur-
kiara bidaia antolatu du.
Bidaia zenbatekoa
52.000 pezetakoak li-
tzateke. Informazio ge-
hiago eta izenemateko
telefonoa 670383 du-
zue.

UZTAILA
5
UZTAILA
11

■ IPESekoek ere Europa ezagutzeko beste biae batzu
eratu dituzte. Hungria eta Txekoslovakia lehenen-
goa, Jugoslavia - Bulgaria eta Estanbulera bigarrena eta Ju-
goslavia - Grezia azkena. Biae hauetarako prezioak 32.000
pezetetatik 37.000 pezetetara doazenak dira. Telefonoak:
Nafarroan 225991, Bilbon 4246507 eta Donostian 290951.

jaiak

San Ferminak nagusi!

Aste honetan hasiko dira inguru hauetan hain famatuak
diren San Ferminak. Lesakan, Pasaian eta nola ez, Iruñean
umore onik ez da faltako. Eta arrisku pixka bat nahi duenak
ere bere aukera izango du zezenen aurrean jarri eta hauek
pixka bat toreatzeko (edo kasu askotan aldrebes). Bestela,
bazarretan musika eta beroa uxatzeko ura ugari izango de-
lako esperantzan gaude. San Fermin onak igaro bada ahal
dutzenok, eta besteak datorren urterarte itxoin edo ta beste
pesta batzu aprobetxatu udara luzea bait da.

LIMA

- Prezioa: 132.650 pzt.
- Bilbotik eta Bilborako abioi-txartela barne.
- Irteera bereziak Uztailak 6 eta 20an, eta Abuztuak 10ean.
- Itzulerak Abuztuak 2, 14 eta 30ean.

RIO

- Prezioa: 109.500 pzt.
- Bilbotik eta Bilborako abioi-txartela barne.
- Irteera bereziak Uztailak 6 eta 20an, eta Abuztuak 10ean.
- Itzulerak Abuztuak 2, 14 eta 30ean.

BUENOS AIRES

- Prezioa: 122.470 pzt.
- Bilbotik eta Bilborako abioi-txartela barne.
- Irteera bereziak Uztailak 6 eta 20an, eta Abuztuak 10ean.
- Itzulerak Abuztuak 2, 14 eta 30ean.

MONTEVIDEO

- Prezioa: 120.500 pzt.
- Bilbotik eta Bilborako abioi-txartela barne.
- Irteera bereziak Uztailak 6 eta 20an, eta Abuztuak 10ean.
- Itzulerak Abuztuak 2 eta 14an.

SAO PAULO

- Prezioa: 110.700 pzt.
- Bilbotik eta Bilborako abioi-txartela barne.
- Irteera bereziak Uztailak 6 eta 20an, eta Abuztuak 10ean.
- Itzulerak Abuztuak 2, 14 eta 30ean.

MEXIKO

- Prezioa: 114.650 pzt.
- Madrildik eta Madrilerako abioi-txartela barne.

MANAGUA

- Prezioa: 135.400 pzt.
- Bilbotik eta Bilborako abioi-txartela barne.
- Irteerak astearte oro.

PANAMA

- Prezioa: 137.400 pzt.
- Bilbotik eta Bilborako abioi-txartela barne.
- Irteerak astearte oro.

SAN JUAN

- Prezioa: 92.900 pzt.
- Madrildik eta Madrilerako abioi-txartela barne.
- Irteerak astelehen oro.

NEW YORK

- Prezioa: 71.500 pzt.
- Madrildik eta Madrilerako abioi-txartela barne.
- Irteerak igande eta astearte oro.

MIAMI

- Prezioa: 83.900 pzt.
- Madrildik eta Madrilerako abioi-txartela barne.
- Irteerak igande eta astearte oro.

SAN FRANCISCO/LOS ANGELES

- Prezioa: 92.900 pzt.
- Madrildik eta Madrilerako abioi-txartela barne.
- Irteerak igande eta astearte oro.

CUBA

- Prezioa: 109.600 pzt. (gehi 1.000 pzt. bisadorako)
- Prezio honetan ondorengoak sartzen dira: Euskal Herriko ezein lekutatik ohizko hegaldi zuzena; bi gauz egonaldia turista mai-lako hotel batetan; aideportu-hotela arteko joan-etorriak.
- Bidai-txartelaren baliogarratasuna 35 egunetakoa da.
- Irteerak astearte oro Uztailak 1 eta Irailak 15 bitartean.

General Etxague 14. Telf.:423884-5-6.
20003 DONOSTIA

Biteri 45-1.ezk. Telf.:524512-524581.
20100 ERRETERIA

Urdaneta 11-behea. Telf.:887200.
20240 ORDIZIA

GURE BULEGOETAN GAITUZU JAKIN NAHI DUZUNERAKO

ARGIA LEHIAKETA

Hori da juxtu juxtu datorren asteko zenbakitik aurrera eta lau astetan zehar egin nahi duguna. Lehiaketa berri bati hasera eman behar diogu. Eta aurrekoaren sariak politak ba ziren, oraingo honetan dotoreak gertatuko direlakoan gaude.

Lehiaketaren funtsa, ondorengo lau astetan agertuko diren galderei erantzun zuzena ematean datza. Gure kultur jakituria jorratzeko, jakin ezazue galderen erantzun zuzenak ARGIAk argitaratutako EUSKAL KULTURAREN URTEKARIA 86 liburukotean aurkitu ahalko dituzuela.

Esan dezagun hiru sari banatuko direla asmatzaileen artean: Lehenengoarentzat bi lagunentzako aste beteko bidaialditxo bat pentsio osoz oraindik zehazteke dagoen itsasertze batetara. Ahaleginduko gara Galiza aldera izan dadin.

Bigarren eta hirugarrenarentzako afari galanta bikoteka Donostiako KAIXO sagardotegi-jatetxean.

Beraz egon bizkor eta prest eduki zuen URTEKARIA lehiaketa honetatik zer edo zer argi jaso nahi baduzue.

Datorren asterarte!

Salatari batek espetxeratua, Pauetik ihes egina

Maddi Hegi heletar gaztea: Parisko trenak harrapatuta hil

Maddi Hegiren gorpua sortzen ikusi zuen etxetik daramatë hilerriruntz.

Maddi Hegiren heriotzeak Ipar Euskadiko abertzalegoa, eta euskaldungoa orobat, astindu du. Pauko presondegitik ihesi espektakular hartan ateratako bi gazteekin denak ziren identifikaturik sentitu, eta trenbidean heldutako heriotzeak zirrara berezia sortu du. Gertakizuna oraindik erabat argitu gabe dagoelarik, gainera. Maddiren urratsen bila jo dugu.

Heletan zen joan den asteko aktualitatea Iparraldearentzat. Han bidu dira hiru aldiz euskal abertzaleak, hangoa bait zen Maddi Hegi, hara ekarri bait dute haren gorputza. Heletako plazan bazen ere sekulan ez bezainbat poliza gizon, menturaz nafar herri horrek berak dituen biztanleak baino ugariago.

Behe Nafarroakoa den Heleta, non bait erdi bidetan dago Garazi, Donapaleu eta Hazparne artean. Pirineotako mendi konkorrak auzo ditu, gehienbat laborantzatik, behi eta ardi hazkuntzatik bizi den eskualde horrek. Guztiz leku ederra da udaberrian, bazterrak berde direlarik.

Heletako karrikako haurtzaro alaia

Herriko plaza beste hainbat tokitan bezala, herriaren bihotza. Pilota pareta zabal bat, eta etxe zaharrak lerro-lerro alde bietarik. Etxeak ez dira egoitza soilak, gehienek badute ostatu: bospasei ostatu badira Heletako karrikan. Urte gehiengoa, bizpahiruk baizik ez dute jan-edatekorik. Zeingehiagoka ari dira, aldiz, Besta Berri igandetan (Corpus), eta bereziki udazkenean Santa Katalinako pottoka ferietan.

Plaza luze horretan frangotan jostatu diren haurretarik bi ziren borroka armatuan engaiatu: bata desagertu zen 1983an, Popo Larre. Besteak, Maddik, oraintxe utzi gaitu.

1961ean sortua zen Maddi, karrikatik bi urratsetan, lholdirako bidean dagoen etxe ederrean. Hirugarren haurra zen, bi zaharrenak jadanik harrotuak zirela munduratu zeneko. Aita, munduko bigarren guduan presoner egona, alemanen erretegiatarik doi-doia ateraita, handik pasa beharko zuen egunetan bururatu bait zen gudua, eta frantsesek libratu bait zuten zelai hura. Horregatik zioten deitu Marie-France hirugarren haurrari.

Amak oraino emazte gaztearen itxura dauka; aspaldian etxeko lanez gain eta bertan daukaten edaritegi ttipiaz aparte, Herriko Etxeko idazkaritzaz arduratzen da. Ehorzketako elizkizunean, aldare gainetik, berak du leitu lehen irakurgaia! Anaiak eramaten du behi esnari itzulita den baserri gotor eta modernoa. Maddiren ahizpa, Parisen egonik urte askoz, Heletara itzuli berria da.

Euskara atzendu eta berriro gau-eskolan eskuratu

Maddik haurtzaro goxoa eraman zuen Heletan, bere senideen artean, eta plazako lagunengandik inguruan. Eskola ere hor zuen etxetik urrats erdi batean. Geroxeago ibiliko zen Baionako Marracq ikastegi nagusian, batxilergoa handik erdietsiko zuela.

«Herriak bizi behar du» irakurtzen da ikurrinaren eta IKko ikurraren artean.

Ikastegitik landa Parisera joanen zen, han bait zuen ahizpa zaharragokoa; baina laster itzuliko zen Euskal Herrira. SEI informatika lantegian hartuko dute.

Euskara ba omen zekien Maddik amaren aldetatik, Heleta Euskal Herri barnean osoki euskaraduna bait da. Bere adineko haur ainitzi bezala, arrotzko zitzaion laster ama hizkuntza eskolako urteak jitearekin. Abertzale giroari hurbilduko denean baizik ez da euskararen jorratzen hasiko. Presondegituraz geroztik arras ongi menperatzen zuen hizkuntza, eta Paueko gartzelan gau-eskola bat muntatu zuen lagunekin.

Ez zen baitezpada euskal militantea Maddi Heletako antzerki multxoan parte hartzen zuelarik edo dantza talde batean ibili zelarik. Ingurumena ez zuen abertzaleen aldekoa, ez etxean, eta ez plazan.

Popo Larre bere auzoa eta adiskidea, 1983an Landetako Léon eskualdean polizarekin bekoz-beko gertatu eta desagertuz geroztik, gauzak laster ibili dira Maddirentzat. Orduko ikusten zukeen Popo eta zenbait lagunengandik engaiamendua, baina orduan duke egin Maddik abertzaleen erdira jauzia.

Euskal kulturaren eta animazionearen alde

1983ko udazken eta neguan bilkurak egin zituzten Heletan primaderako nahiz muntatu animazione handi zerbait. Oker ez bagabiltza, asteburu ikaragarri bat asmatu zuten, abeslari ospetsuenekin Heletako herria nahi zutela erabaztekin. Nolazbait jendearen moteldura eta euskaldungoaren aldeko ezaxolkeria harrotu nahi izan zuten. Zoritzarrez, Heletar gazteak ez ziren bururaino heldu...

Pentsatzekoa da Maddik eta heletar lagun zenbaitek ez dutela behin ere onartu beren animazio proiektuaren ilortzea. Poporen berri gehiagorik aldiz nehork ez zuen, polizak ziola militante lagunak garbitu zuketela, Iparretarrak erakundeak erahiltzerik bazen polizaren esku ezarri behar zela, familiak eta lagunak beti egiazen beha daudela.

1984ean SEI kooperatibako langile da Maddi; besteak beste alfabetatze ikasgaiak segitzen ditu Gau eskoletan.

*Maddiri omenaldia larunbatean;
sartu-irteera guztiak
poliziak kontrolatuta
daude.*

George Latasa jendarmearen lankideek Iparraldeko mendi eta bideak hartu

George Ibrahim Abdallah-ren aitzakiaz ekarri zituzten paraxutistak muga eta inguruetara. Horiez gain, jendarme eta mota guztietako polizien presentzia itogarria da Ipar Euskal Herrian. Heleta Maddiren lurperatze egunean guardia civilen garai bateko tankeran inguratu zuten.

Erreazio azkar eta gogorra erakutsi du polizia frantsesak oraingoan. Betti Bidart zen Maddiren auto berean zihona, gertakizun guztia ikusi ahal izan zuena, eta ez bere familiartekoei eta ez bere lagunak ere ikusteko aukerarik gabe eraman dute Fresnes-era.

Bideak kontrolatuta, poliziak sasi tartetean

Ipar Euskadin bezala Hegoaldean gaitero ezaguna den Betti Bidart baigorriarrak argituko ditu, behar bada, ekainaren 21eko gertakizunak. Bala baten kaskiloa dago Maddiri gertatu zitzaionaz zalantzak sorrerazten dituen, neska eskuak libre zituela agertzea bezala. Oraingoz «homicide involontaire» bezala zabaldu da dossiera.

Poliziak IK erakundearen buru josten duen Filipen anaia gaztea ere, Gabi, detenitu dute jendarmek. Miaketa zorrotzak egin dituzte Baigorri aldean, eta armak aurkitu dizkiotela salatu du borroka antiterroristarako Ipar Euskadin arduraduna den Iratçabal poliziak. Puntu guzti horiei buruzko prentsaurreko bat agindu zuen honek,

baina oraindik ez da ezertan zehaztu.

Maddiren heriotzaren ondoren izan diren ekintzen inguruan, berriz, sekula baino presentzia nabarmenagoa erakutsi du polizia frantsesak. Gertakizunen biharamonean gutxiago azaldu ziren, baina zenbait kontrol oso berezi izan zen. Hiletetara Ipar Euskadiko indar abertzale guztiak azaldu ziren, «Ager» taldekoetatik hasita, «Enbata»ko arduradunetatik paseaz, Euskal Batasuna eta Ezker Mugimendu Abertzalea taldeetako partaideetaraino.

Hileta egunean plaza bakarrik utzi zuen libre poliziak, eta elizkizunak bukatuta jendeartean sartu ziren. Larunbatean egin zitzaion omenaldian orobat: plazatik eliz ondoko hilerriaraino joan ahal izateko, polizien artetik pasa behar izan zuten. Helikopteroa eten gabe gainean.

Poliziak militante abertzaleen auzoak direnean

Maddi Hegiren ondoan trenak harpatu eta hil zuen polizia ere euskalduna zen. George Latasa, Kanbon oso ezaguna zen. Hogeitamabost urtetako

gizona, bi haurren aita, oso pelotazalea omen zen. Emaztea ere euskalduna, Kanbotik kilometro gutxitara dagoen Ezpeletakoa, euskalduna hau ere.

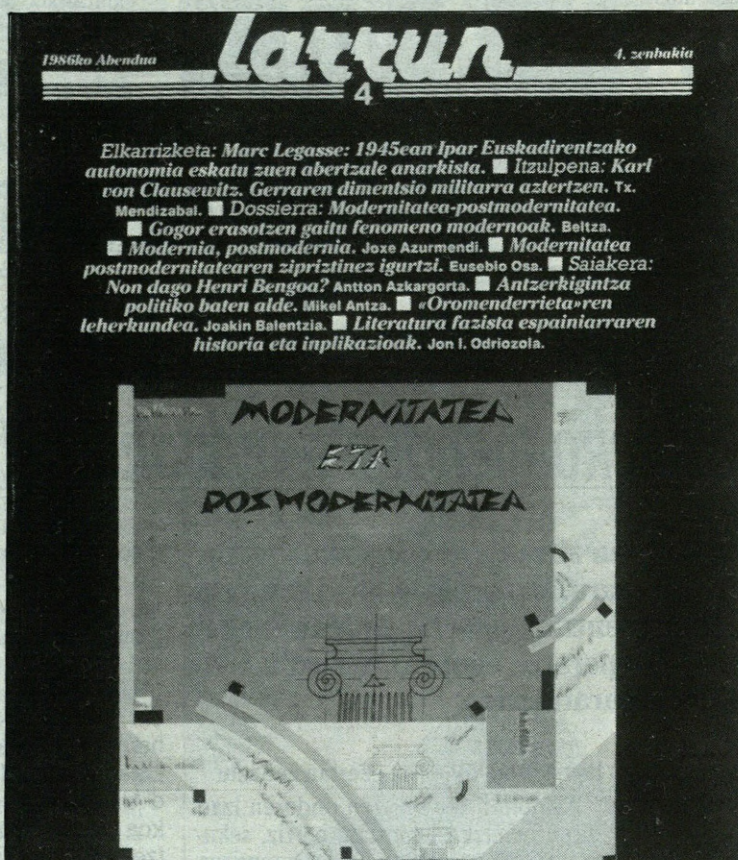
Hegoaldean ez bezala Ipar Euskadin jendarmek bizi duten egoera ezberdinaren erakusgarria da George Latasarena. Hau, gainera, «Police d'Air et des Frontières» edo PAFetakoa zen. Hauen gain dago muga zaintzea eta errefuxiatuen kontrako lan gehiena ere beraiek egiten dute. Kasualitatez edo, bere hiletan ziren polizia espainoletako ordezkariak ere.

Azken denboretan aipatu izan da harrapatzen duten errefuxiatu bakoitzeko saria jasotzen dutela PAFekoek. Hori egia nahiz esajerazioa izan, zalantzarik uzten ez duena da prima bereziak jasotzen dituztela Ipar Euskadin gelditzen diren jendarme eta polizia euskaldunek. Ingurua kontrolatzeko baldintza berezi bat bait dute: euskaraz dakite.

Parisko Gobernuak Baionan jarrita daukan buru antiterrorista ere euskalduna da. Garazikoa da, gizon gaztea, eta bere izena Jean Iratçabal da. Hau etorri da bere aurretik egon zen Alain Tourré-ren orde. Bere manupean ditu ohizko poliziez gain Parisek igorrituen errefortzuak. Senpere aldera doanak, sarreraren den «Fagoaga» hotelean aurkituko du kamioi ilara polita.

I. ZUBIONDO

LATTUN

Modernitatea eta postmodernitatea

Laugarren LARRUN kalean duzu.

**Marc Legasse, Clausewitz, Joxe Azurmendi, Emilio Lopez Adan «Beltza»,
Eusebio Osa, Antton Azkargorta, Mikel Antza, Joakin Balentzia, Jon I.
Odriozola, Pablo Sastre.**

Euskal nazio proiektuari, buruz.

*Emozio berezi
bat sortu du
Maddi Hegiren
heriotzeak
Ipar Euskal Herrian be-
zala Hegoaldean.*

Erpeletako salatari batek salduko duen arte

1985eko maiatzaren 21ean, Makean bizi delarik neska gaztea bere lagunarekin, agertzen zaizkio jendarmak. Etxea miaturik, ez dute Makean deusik kausitzen. Baionako polizategira daramate eta han jakiten du Olhagaray deitua den Erpeletarrak salatari atxeman dutela. Gazte hau orduko preso zen Toulouse aldean droga trafikua zerbaitetan nahasia bait zen.

Angelura ekartzen dute Maddi, lehenago baliatu izan zuen egoitzaren so-tuan IK-ren arma gordagi bat kausiturik. Delako salatariaren hitzetan finkatuz, gordagia Maddiri leporatuko diote eta auzitegiak lau urte preso egotera kondenatuko du.

Kasik bi urtez Pauko gartzelatik Maddik bere abertzaletasun betearen lekukotasuna adierazi du. Aitortu ba-

zuen laster IK-ko militantea zela, bide horri tente eta zintzo egon zaio. Bere hautua onartua zuten hurbileko lagunek, eta baita ere bere gurasoek...

Pauko espetxetik ihesi Gabi Mouescarekin

Pauko ihesaren ondotik IKko zenbait militantek eskaini zuten prentsaurrekoan, Gabi Mouesca eta Maddi Hegik beren aurpegiak erakutsi zituzten. Orduan Maddik esandakoak dira ondoren datozen hitzok, «Ekaitza» astekari-tik euskaratuak.

«Ipar Euskadiko askapen borroka gaur bizi duen egoeran —dio Maddik— militantziak nahi ta nahi ez erabatekoa izan behar du, nere ustez. Hemendik hilabete gutxitara, Estatu Frantsesak ezarritako 4 urtetako zigorra osaturik, aske irtengo nintzen. Hala ere, moralki ezin nintzen lasai gelditu irtenbide per-sonal honekin.

Ez dut martiri bokazionerik. Eneta-ko, euskal populuaren askapenaren al-de ihardutea bakarrik konpreni daiteke militantea bere kideen artean erabat murgiltzen den zentzuan, bere inguru-tik iristen zaizkion dardarak etengabe entzuten dituen neurrian. Banekien, bestalde, legalitate barruan ni izango nintzela mugimendu abertzalea zanpa-tzen dutenen jomuka aukeratua eta bo-rrrokan jarraitzeko aukera oso muga-tuak izango nituela».

Xabier Manterolak espetxetik atera ondoren jasandako atentatua oroitera-zu zuen prentsaurrekoan Maddik. «Inork ez badu sekula erreibindikatu, poliziak egindako montaiak, biktima bonba-jartzaile bihurtzeko burutu zuen intoxikazio egitazkoak, sinadura balioa du denontzako. Honek ez digu zalan-tza bakar bat ere utzi behar, gure seni-de eta lagunaren artera itzulitakoan utzi-ko zaigun maniobra tarte estuaz».

Uda hasten zen egun berean hil zen

Prensaurreko hartan Maddik adie-razten zuen espetxean zirelarik, lau or-men artean hertsirik, errealtateak dei egiten ziela: «Ipar Euskadiko errealtate-ak deitzen gaitu. Xoko-bazter guztiak poliza eta soldadoz gauditurik, itotze ekonomikoa turismaren fagoretan, gero eta zorrotzagoa den zampaketa so-zio-kulturala, etabar.

Euskal gizartearen demolozio enpre-sa izugarri honen aurrean, guri dagoki-gu indar harremana geure alde itzul-tzea. Prozesu hau geldierazteko, denen mobilizazioa beharrezkoa bada, ba-tzuen erabateko konpromiso eta sakrifi-zioa funtsezkoak iruditzen zaizkit.

Neri dagokidanez, azken hauetakoa izatea hautatu dut». Aurtengo otsaila-ren 28an IK-k Ipar Euskadiko zenbait komunikabideri eskainitako prentsaurrekoan jakinerazi zuen publikoki bere hautua Maddi Hegik.

Lau hilabete bete baino lehen harra-patu zuen heriotzeak, oraindik argitze-ko dauden zirkunstanzietan. Lerrook inprimategian sartzeko ordua arte, Maddirekin batera zen Betti Bidarten bertsioaren berririk ez zen. Parisko Fresnes presondegian da Betti, Panpi Sainte-Marie bezala, eta ekainean, hilak 30, hitz egin behar zuen abokatuarekin. Parisa eraman duena, Mitterrandek ezabatu zuen «Cour de Sureté de l'Etat» auzitegi bereziko jujea zen Michel Le-grand da, terrorismo aferetarako izen-datu den juez berezia.

Mikel HIRIBARREN
Iñaki ZUBIONDO

Inmigranteak Europan

Txerto txiki bat, besterik ez

Mendebaldeko Europan, duela urte gutxi bitartean, bi Estatu tipo esistitzen ziren: langileak 'esportatzen' zituztenak eta langileak 'inportatzen' zituztenak. 'Espor-tatzaileak' 'inportatzaile' gertatu dira, azken honetan: Italian, milioi bat inmigrante inguru dago, Estatu espainolean, milioi erditik gora. Inmigrante tipo asko dago, arrazoi asko nork bere herritik aldegin dezan, hainbat egoera desberdin. Azken hauetaz arituko gara hemen, numero batzu argitaratuko, hipotesi orokor batzuren berri emango dizuegu.

Iparraldeko Europako Estatuetan (Frantzia, Britainia Handia...) inmigrante zaharrak (italianoak, espainolak, esate batera) poliki poliki integratuz joan diren bitartean, azkeneko bi hamarkadatan joandako hainbat arabiarrentzat (arabiarrena bait da, turkoenarekin batean, kasurik nabarmenena) 'integrazioa' arazo ia konponezin bat suertatu da.

Hasteko, noski, galdera hauxe planteatzeko: integratu behar ote dira? Zer da, bada, integrazioa? Zer eskaintzen zaie, zeren errenuntzia egin behar dute, integra daitezen? Nolanahi ere, errealitatea hortxe dago: oso gutxi dira, orain oraingoz, beren burua europar-tzat daukaten arabiar, asiarrak eta afrikarrak.

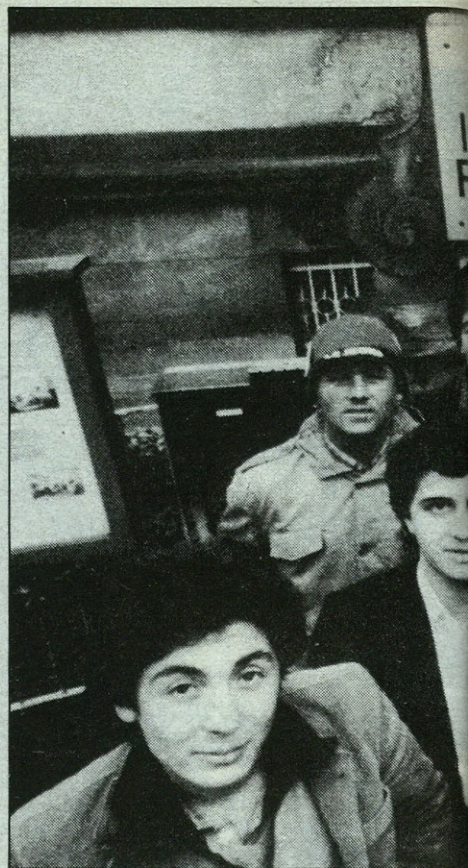
Frantziako portugesen 'eredua'

Ideologiari dagokionez, oztopo handi bat altxatzen da, hori galéraziz: arrazismoa, bere bariante guztiez. Zeren arabiarren denborakoak, esate batera, portugesak dira (Frantzia, adibidez, atzerriko komunitaterik handiena dugu,

850.000 lagun), eta aldiz aski ongi integratu dira hauek Frantziako bizitzan. Frantsesen 'nagusikeria' jasan behar izaten dute, jakina (zeinek ez!), baina behinik behin ez zaie lapur- eta delinkuente-famarik leporatzen.

Frantziako portugesak 'eredu'tzat aipatzen dira. Populazio homogeneoa da, Portugaleko zentro eta iparraldekoa, gehienbat Paris aldean bildua eta beren arteko lokarri sendoez; katolikoak dira gainera, eta beren historia dela eta ez dira batera politizatuak —portuzioan, esate baterako, espainolak baino askoz gutxiago daude sindikatuak.

'Eredu' txartzat ordea (ohartu, ikuspegi eskuindar batetik ari garela beti), Birmingham aipatzen da. Azkeneko iskanbila gogorak 85eko irailean gertatu baziren, gerora ere argitaratu izan da, hango inmigranteen berri. Inmigrante 'biolentoak'? Ez ote, beste zerbait? Birmingham (2,5 milioi lagun) da, Liverpool eta Manchester-ekin batera, krisis ekonomikoak gehien ukitu dituen Britainia Handiko hirietako bat. Beltzak eta asiarrak bizi diren auzoetan

Odol berria Europa zahararentzat

Halaz ere, integratze prozesuak ez du bueltarik —bere sorlekura itzultzen ez denarentzat noski—. Frantzian errazago da: bertan jaiotako aljeriarretan %95ak pasaporte frantsesa dauka: frantsesak dira. Beste horrenbeste Commonwealth-etik irtendako bigarren belaunaldikoentzat: britainiarrak dira. Zailago dute, adibidez, Alemaniako turkoek: beti bisekin ibili beharra, horientzat 'espace libre européen' deitutakoa fikzio hutsa izanena da.

Alemanian, hegoaldeko europarrak ere nekez integratzen dira. Legeak gorrango dira. Ofizialki, han ez dago 'inmigratu'rik, 'inmigrante' ezkertiarrek erabiltzen dute hitz bat da: boterearentzat 'langile konbidatuak' ez dago besterik. Konbidatutakoa ez baldin bada lanari, etxe-bizitzari eta abarri dagokien legeetara moldatzen, noiznahi kanporatua izan daiteke.

Eta arrazismoa. 'Kanak' deitzen zitzaien, Alemanian, erdeinuz, kanpotiarrari lehen (ez du horregatik Kaledonia Berriarekin zer-ikusirik). Orain hitza berek hartu dute eta erreibindikatu: Berak *kanakak* dira, bai, diferentzia azpimarratuz, bertakoak aldiz 'kartofelak' dira. Kartofelak kanaken beldur bide dira, demografikoki pisua galtzen ari direlakoan... Le Pen-en teoriak dira, Frantzian, hauteskundeetan jende askok apoiatzen dituenak.

Inmigranteen seme-alabak, bi kultura arteko europar-zubiak.

Baina ez. Ikerketa demografikoek diotenez, atzeritarren inmigrazioa, gehienaz ere, odol-berritze bat izan da Europa zaharrarentzat. Europako Ekonomi Elkartean bizi diren 13 milioi ez-europarren %42a 25 urtetik beherakoa da (europarretan %35ak dauka edade hori). Baina ttantta, xorta bat besterik ez da hori; alegia, kontinenteko populazioa ezinbestez ari da zahartzen, eta kanpotiarrak ere moldatu egiten dira bertako sortze kopuruetara.

Hala nola, esan dezakegu 60. urteetan, Frantziako aljeriarrek bataz beste familiako 8,5 ume egiten zituztela, eta 1980an 4,5 egiten zituzten; Aljerian bitartean 6 umetan mantentzen da bataz bestekoa. Alemanian aldiz, inmigranteak eta guzti, 1986ko 60 milioi lagunetatik, 2010garren urtean 50 milioi bakarrik geldituko dela zihurtzat ematen da.

Inmigranteak eta errefuxiatuak

Beste datu berri bat: Europako asilo aldeakizunak izugarri biderkatu dira azkeneko urteetan. Alemanian bakarrik, 1983an 19.700 izan baziren, 1985ean 73.800 izan ziren ja. Proporzio hori mantentzen da, gutxi gorabehera, Estatu denetan. Datu jakingarri bat horretaz: hainbeste errefuxiatu dagoela dirudien arren, mundu guztiko errefuxiatuetarik %5a baizik ez da babesten Europan.

%50eko langabezia dago. Pista horri segitu behar zaio.

Emigrante 'ekonomiko' asko errefuxiatu gisa sartzen omen zela eta, errefuxiatuei buruzko legedia ere anitz kanbiatu, gogortu egin da. Horretan arazo larriak planteatzen dituztenak geroz eta nonbre handiagoan etortzen diren tamulak eta irandarrak dira. Kasu horietan europar Estatuak asistentzi neurriak hartuko dituztenak populazio horien auzokide diren India eta Turkia izan daitezten, ahalegintzen dira.

Batzuri eta besteri, gisa guztietako inmigrantei begira, EEEdo partaide guztiek nabardurekin ontzat ematen dituzten hiru alderdi hauekiko politika perfilatzen ari da: bat, sarreraren mugatzea; bi, betiko gelditu nahi duten inmigranteen intsertzioa; hiru, gainerakoak lehenbailehen nor bere etxera bidaltzea.

Honetaz badago mundu mailako arazo bat komentatu nahi dudana. Shahid Javed Burki World Bank-eko buruzagiaren eritzi batzuren haria segituko dugu.

Inmigrazioaren ateak itxi ala zabaldu?

Hasteko, errealitate bat, zeinaren bi poloak Alemania eta India diren. Alemanian, langilego txiki batek lanik egiten ez duen eta zaharkituta dagoen populazioaren gehiengoa sostengatzen du.

Indian, langilego txiki batek lan egiteko gazteegia den populazio zabal bat sostengatzen du. Alemaniakoa dela eta, Javed Burki-ren galderak: posible ote da langilego ahul, murrizt batekin ekonomiaren bizitasuna mantentzea? Posible ote da gaztetasunaren indarra galtzen ari den populazio batekin geroz eta konplexuagoa den egitura ekonomiko bat mantentzea?

Inmigrazioari buruzko arras politika bestelakoa Estatu Batuek daramate. Han, urtero, inmigrazio legalaren bidez populazioa %0,25 batean emendatzen da; eta ilegalki beste 0,5 batean emendatzen dela jotzen da. Horri esker ari dira EEBBak beren populazioa gehiagotzen; gainerantzean, Europa gisa ibiliko bait lirateke. Beste datu bat: EEBBetan gehien hazi diren sailak: "industri berriak" eta "zerbitzuak", berak dira kanpoko langilerik gehien hartu dituztenak. Kontutan izan inmigrazio tipo masibo, baina berri batetaz ari garena: ez *chicano*ez, alegia, baizik eta asiarrez, batipat. Ikusi datu hauek: azkeneko urteetan EEBBetara inmigranterik gehienak Mexicotik heldu dira (1985: 61.000), ondotik Filipinetatik (48.000, urte berrean), gero Korea (35.000), Vietnam (32.000) eta Indiatik (26.000); inmigrante legez ari gara noski.

EEBBetako 20 unibertsitate hartu eta Europako beste 20 eta kanpoko ikasleen kopuruak hauxek dira: %15a EEBBetan, %4a Europan. Asian, bestalde, ikaragarritzko jendetza ari da bertako unibertsitateetan formatzen, mende baldean baino askoz ikasle gehiago dago. Orduan, Burki-ren kezka, eta seguru aski beste ekonomilari kapitalista askoren ere bai: zergatik itxi, asiar (hori bai, batipat Asiaz aritzen zaigu) inmigranteentzako atea? Horrekin 'mende baldea' gibeleratuta gelditzeko arriskuan dago, eta Asian, balbularik ezean, borroka sozialak areagotu daitezke. Burki-ren oraingo sistemaren aldeko proposamena zera da, ezin laburkiago esanda: ireki daitezten migrazioaren bideak, bizkortu dadin kapitalismoa.

PABLO SASTRE

Toni Palomino Martin
jauzilari kanariarrarekin
solasean

Jauzi baten hegaldia

**24 urteko kanariar hau estatu mailako gazte-
txoen ekipoko entrenatzaile bihurtu da, hamar al-
diz internacional izan ondoren eta 1976. urteaz
geroztik, estatu mailan gaztetxo eta junior mailan
txapeldun izateaz gain senior mailan bigarren iza-
tea lortu ondoren. Askorentzat erokeria baino ez
da izango kirol hau praktikatzea. Ikuskizun beza-
la berriz oso erakargarria da jende gehienaren-
tzat.**

ARGIA.— Zertan datza kasik tele-
bistan baino ikusi ez dugun kirol
ikusgarri hau?

TONI PALOMINO.— Funtsean, altura
jakin batetako saltagailu edo platafor-
ma batetik, igeritoki batetara jauzi
egitean datza. Helburua, apurka apurka
hobetzen joatea da, adin jakin batetara
heltzean konpetitzen hasteko.

A.— Aurreratzea, hobetzea aipatu
duzu. Zer gairitu behar da horre-
tarako?

T.P.— Hobetzeko oztoporik handie-
na beldurra da, baina beldurrak berak,
maila bat eta beste gairitzeko bidea
irekitzen du, azkenean beldurra erres-
peto bihurtzen da, eta esan daiteke mo-
mentu honetan, saltaria oso une ego-
kian aurkitzen dela.

A.— Zeintzu lirateke saltari on
bat izateko ezaugarri nagusienak?

T.P.— Orokorrean, eta behar beha-
rrezkoak, koordinazioa, zehaztasuna
eta erreflexu bikainak, lehen aipatuta-
ko nahitaezko errespetoaz gain. Horrez
gain, plataforma ala saltagailuko salta-
riaz ari garen bereizi beharko da.

A.— Zein da bada bien arteko di-
ferentzia?

T.P.— Batetik, saltagailu edo «tranpo-
lina» deritzana; metro bat eta hiru me-
trotakoak daude. Honetan espezializa-
tzen den saltariak, indartsua, azkarra,
argala eta koordinazio honekoa behar-
ko du izan, hau da, oso teknikoa. Ga-
raierari dagokionez 1,70 m gizonetako-
tan eta 1,60-1,70 m emakumetakoetan,
ematen du dela egokiena.

• Plataformako saltariari dagokionez, ez da hain azkarra, ez hain koordinatua ere; aitzitik, oso gihartsua, indartsuagoa eta batez ere, ausartagoa izan ohi da. Plataformak, berriz, 5, 7'5 eta 10 metrotakoak dira.

A.— Nola sartu zinen jauzien mundu honetan?

T.P.— Egia esan, jolas moduan, entrenimendu bezala. Hamar-hamaika urterekin, 3 hilabetetako ikastaro bat egin nuen. 40 haur ginen eta 20 autatu gintuzten «C» mailako ekipa bat egiteko; gero «B» mailara pasa nintzen, bertan urtebete egin nuen eta azkenik «A» mailara, Club Natación Metropole-ra, Kanarietako Las Palmas-eko ekipora.

A.— Estatu mailako «ekipo nazional»ean bost urte pasa ondoren, garapen handiak izan ondoren, Igeriketa Federazioak kirolari hoberenari eskaintzen dion saria ere jaso duzu.

T.P.— Bai, halaxe da. Baina utz ditza-gun sariak alde batera, bale? Aipatu besterik ez nuke nahi egin lortu ditudan guztiak 10 metrotako plataformatik izan direla.

A.— Zer behar da lortu duzun maila hori iristeko?

T.P.— Dedikazio itzela, osoa, eta entrenatzaile on bat. Entrenatzaileak ez du prestatzaile fisiko ona bakarrik izan behar, pedagogo eta psikologo oso ona ere bai. Ez pentsa saltaria bere kabuz eta erabakiz bakarrik 10 metrotatik jauzten denik, ez horixe! Entrenatzaileak animatu eta konbentzitu egin behar du saltaria, bere gorabeherak ezagutu. Entrenatzaile-kirolari arteko binomioa, harremana, beste edozein kirole-tan baino estuagoa da. Horrez gain, kontutan hartu beharrekoa da 4-5 ordu eta inoiz gehiago pasatzen ditugula entrenatzen, astean behin atsedean hartuaz. Eta noski, ukatu beharrik ez dago, profesionalizatzeruntz doala, dagoeneko ekipa nazional osoa profesionala da, nahiz ezer gutxi kobratu...

A.— Esan al daiteke beraz, konpetizio mailan egiten den kirola dela, ez herrikoia?

T.P.— Bai, halaxe da, zorionez ala zoritxarrez, eta horixe da, gainera, hain minoritario izatearen arrazoia. Kirol garestia da oso, esate baterako, gaur egun, saltagailu batek, soilik, milioi bat balio du, gero plataformako dorea...

A.— Beraz, horra hor, kirol hone-tarako hain instalazio gutxi izatearen arrazoia.

T.P.— Espainian, Madril,artzelona, Las Palmas eta Palma de Mallorca ditugu lanean ari direnak. Horien atzetik, Valencia, Sevilla eta Galiziak ere badute instalaziorik, baina nahiko utzia daukate. Euskal Herriari dagokionez, oraintsu jakin dut, Gasteizko tipo bat hemen izan dela informazioa jasoz,

Arabako hiriburuan kirol honi lekugue-n bat eskaintzeko asmotan.

A.— Zein da adinik egokiena jauziak egiten hasteko?

T.P.— Adinik egokiena 8-10 urte bitartekoa da. Adin horretan eta 13 urte bitartean, kirola ezagutzea eta oinarri bat hartzea da helburua. Batipat metro batetako saltagailuan aritzen dira, noiz-behinka 3 metrotakoan ere. 13 urterekin gogorrago entrenatzen hasten dira, eta kontutan har, dagoeneko bi ordu gutxienez entrenatzen dutela egunoro. Esan dudanez, helburua apurka apurka hobetzen joaten denez, «Goi errendimenduko» eskolak, bi urtetako frogabatat egiten die gaztetxoei: balio badute aurrera, eta bestela...

A.— Kirol selektiboa, beraz...

T.P.— Badakizu, baldintza eta helburu batzuk jartzen dira, eguneroko bizi-tzan bezala, onartzen eta gainditzen ez badituzu...

A.— Eta zertan oinarritzen da, elitetako kirolari izateko prestakuntza hori?

T.P.— Funtsean, Gimnasia Deportiboan, noski, lurreko sailean; ohe elastikoak eta lehorreko saltagailuak polea eta arnes batzuren bidez.

A.— Zer da gehien baloratzen den Txapelketetan?

T.P.— Koefiziente ezberdin batzuk daude eta guztien batuketak, puntuazio orokorra ematen digu: arriskua, zehaztasuna eta edertasuna dira koefiziente hauek.

A.— Ez al duzu istripuen beldurrik?

T.P.— Beldurra ez, errespetoa bai, lehen esan dizudan bezala. Ez dut ukatu-

ko istripurik izaten ez denik, larririk ia inoiz ez, baina kolpeak eta lesioak sarritan. Ezin dugu ahaztu, 10 metrotako plataformatik uretarako bidean 80 Km/orduko abiadura hartzen dela bat-taz beste, eta noski, akats txikienak, abiadura horretan, ondorio txar bat ekar dezake. Baina guzti hori, jokoaren barruan sartzen da. Esperientziak asko laguntzen du, eta batez ere, buru garapenak. Beraz, 24-25 urte litzateke adinik egokiena goi mailan egoteko, garapen fisiko, tekniko, mentala eta esperientziaduna lortu duen uea.

A.— Eta zuk, adin egokia heldu eta konpetizioa utzi...

T.P.— Madrilén ikasten dudanez gazteen eskolaren ardura eramatea eskaini zidaten. Entrenatzaile izatea, nire ametsetariko bat zen eta orain lortu dut. Hiru urtetarako kontratua egin didate gazteen entrenatzaile modura, eta goi mailako kirolari eta entrenatzaile izatea konpajinatu eta behar bezala txandatu ezin nituen, oraindik maila altua gordeaz erretiratzeko une egokia zela erabaki nuen, eta ez naiz bat ere damutzen.

Anekdotak bat kontatuko dizut erretiroa dela eta. EEBBetan eta Txinan badira hala nolako «Erakarpén edo entrenimendu parkeak», lehorrean ordeztu uretan aritzen direnak. Bertan, saltari erretiratuek, ikuskizun bezala, jauzi komikoak egiten dituzte. Eskutitz bat ailegatu zitzaidan Federazioara Txinako honelako talde batetako partaide izateko, bi urteren buruan munduan barrena ibiltzeko. Pentsa, zirko batetako partaide bezala, jendearen erakargarri...

A.— Garbi dago nahiago duzula entrenatu. Zein mailatan daude zure kirolariak?

T.P.— Europako lehen hiru edo lau ekipa hoberenen artean daude; absolutuetan, oraintxe hasi dira muturra erakusten, nabaria da entrenatzaileak ere profesionalizatzen hasi direla, eta dagoeneko European finalisten artean klasifikatzea ere lortu dute.

berbaz berba, irabazi jokoa.

H A S I G U R D
E U S K E R A
A H O A N

AURTEN BAI 87

Aurten Bai 87, zulako euskaldunentzat
prestatu dan bide erreza eta laburra dozu.
Euskera sakontzeko bidea.

Berbaz berba irabazi jokoa dogu helburu.
Zurea be hauxe bada hemen gaituzu:

AEK—k bidaia xorta prestatu du uda honetarako

Euskaldunontzat bidaia euskaraz

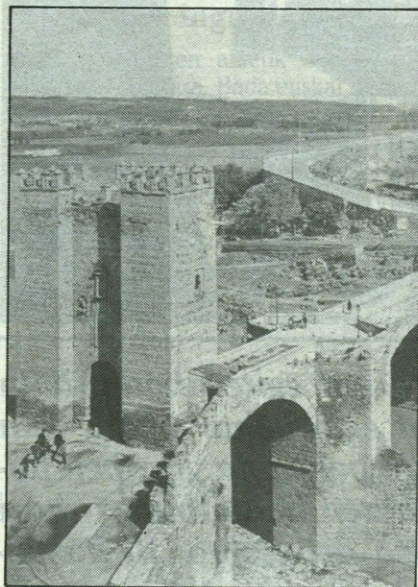
Aurreko Argia batetan dossier bat eskeini genizuen Euskal Herrian oporrak emateko modu posible batzu azalduz. Oraingoan berriz berton zein atzerrian euskaraz nola eman azalduko dizuegu, aukerak badaude eta, hona hemen bat: AEKbidaia. AEK—k uda honetarako bidaia sorta bat eratu du bai oinez, autobusez, txirrindulaz zein belauntziz, partaide izateko baldintza bakarra euskaraz egitea, hobeto edo txarrago baina euskaraz.

Badira jada lau urte AEK bidaia antolatzen hasi zenetik. Orduan autobus bete euskaldun hurbildu zen Irlandako lar berdeetaraino batzu euskaraz egitekotan, beste batzu ingelesa ere bidez erabiltzekotan eta denak uda ederto eman eta herri berri bat ezagutzekotan. Haren geroztik urtero egin dira zenbait bidaia udaren goxoa profitatuz.

Antolaketagatik dirurik ez

Antolatzaileek diotenez bidaietatik ez dute dirua ateratzeko asmorik, zerbitzu gisa planteiatuta bait daude. «Udan euskara ikasten ari den jente askoren zalantza izaten zen ikastaro batetan sartu ala hilaibete hori bidaiaren bat egiten ematea. Urteotan nahiko batueztina gertatu da udako lasaitasuna eta jolasa euskaraz aritzearekin, baina orain ja ez. Bestalde bada multzo euskaldun handi bat udan be euskaraz bizi nahi duena, eta horientzako ere gure bidaia aukera bat izan nahi dute».

Mintzatu zaiguna Joseba da, Bilbotik bidaia antolatzen diharduen mutil bibtoduna. Itxuraz harrera ona dute jen-

tearengan bidaiaok datu bila hurbildu garen arratsaldean telefonoak eten gabe zekion txirrinari eta. «Jente askok deitzen du telefonoz, baina mundu guztiak azken egunera arte itxaroten du apuntatzeko... badakizu, betikoa da».

Neskak joaten dira gehien

lazko esperientziaz galdetzen diot, ea ze jente moeta joan zen, ikasleak gehiengo ote ziren. «Ez, baziren ikasleak baina euskaldunzahar ugari ere joan zen, eta nola ez irakasleren bat ere ez zen falta. Bidaiarien artean gehiengo neskak ziren, batz besteko adina hogeitabost urte inguru kokatzen zelarik».

Aurten eskaintza zabala egiten da, lurrez zein itsasoz. Garraibidea norberak aukeratzekoa da, zenbait mendizale eta naturazalek agian mendiak zeharkatu nahi izango ditu oinez, gailur gorenak eta bailara urtsuak oinpean sendituz. Hainbatek ordea berez doan garraibidernen bat izango du nahiago autobusa edota belauntzia. Txoriak, zuhaitzak, harriak ala asfaltuko katedralak, juerga eta erosketa bitxiak, hor dago kokka.

Tira ba, hainbeste kopla utzi eta goazen AEKbidaia uda honetarako duen eskaintza ikustera:

Atzerrian nahiz Euskal Herrian

Atzerirako irteera bi daude programatuta abuzturako, Jugoslavia et Eskoziara autobusez. 20 egunetan zehar (26.000 eta 29.500 kiri—kiran).

Portugalerara belauntziz (Lekeitio, Porto, Getaria). Hamabost egunetan zehar 66.000 pezeta, janaria eta egoitza baren. Belauntzia txikia denez lagunarteko giroa nabarmendu egingo da, sei pertsona gehi marinelak eta gidaria joango bait dira.

Euskal Herrian utzi behar dela denbora eta dirua uste dutenentzat Pirineotan badira zeharkaldia Hendaiatik Izabara (Orreaga, Orbaiztako ola eta Zugarramurdi zehar), eta AEKANpada ekologista. Azken honetan leku finko bat aukeratuz inguruko zuhaitzak, harria, abereak eta historia ikasteko aukera izango da, astialdietan eskalada, orientazioa, eta hibaia txalupaz egin ez.

Eta azkenik hanka sendoak dituztenentzat Euskal Herriko bira dago programatuta txirrindulaz egiteko.

On egin!

INAKI GOITIOLTZA

Boto euskaldunak Nafarroan gora egin du lau urteotan

Hauteskundeen azterketa bat egiterakoan, botu igoeraren interpretazio bat egin behar bada, ezin ebitatuzko eta normaltzat jo behar da garapen hori. Aldiz, beherakada gertatzen bada, badira hori esplikatzan duten koiuntura arrazoiak. Bi kasuetan, dena den, komenigarria da eszeptizismo apur bat, konklusio beroegiak eta borobilegiak ebitatzen dira, hauek hein handi batez gehienetan desioei dagozkie eta.

Nafarroako emaitzak aztertzerakoan begien bistakoa da kontuz jokatu beharra, baina ideologikoki hain banatua dagoen talde soziala izaki, logikoa da lau urtetan zehar gauzak nola gertatu diren gutxieneko zehaztasunez jakin nahia. Horretarako Parlamentu Forale-rako hauteskundeetako botuak hartuko ditugu, Europako Parlamenturakoek eta udaletakoek baino, goian aipatutakoek Nafarroari dagozkion parametro ideologikoetan oinarrituago dagoen interes politikoa eskaintzen bait dute.

Nafartarren laurden bat baino gehiagok botu euskalduna

Erabiliko ditugun zenbakiek ez dute zertan mekanikoki isladatu behar Euskal Komunitate Autonomoarekiko elkartze politikorako borondatea edo borondate eza. Ezin ahaztu hauteslego abertzalearen barnean nola kanpoan badirela radikalitasun gutiagoko multzoak, alde batetik bestera pasa daitezkeenak. Dena den intuitiboki uste dugu ez direla anitz urrunduko dauden aldetik. Ez dugu, beraz, ondoriorik ateratzeko asmorik.

Datuek dioskutenez, 75.000 lagunek botu euskalduna eman dute, botuen arteik %27,02 hain zuzen, 1983.ekoetan %22,78 egiten zutelarik. Parlamentu Foraleango presentzia %24era heltzen da orain, ordukoan %18 zelararik. Hautatze aukeren barreetak eta %3ra heltzen ez diren kandidaturen presentziak esplikatzan dute instituzioen aprobetxamendu defizita. Udalei dagokienez, langa %5ean egoki, talde ttikiendako zigorra areagotu egin da.

Nafarroako erdialdean botu euskaldunaren portzentaia altuagoak gertatzen dira herriak handiagoak diren neurrian.

Lau inguru geografikotan sailkatuta burutu dugu gure azterketa.

Ipar Mendebalde: denetan euskaldunena

Mendialdetik Gipuzkoarekin kontaktua gehien duen alderdia da. Botu euskaldunerako joera gehien duena da, baina erabat erregularra izan gaberik. Baztanen, eskuin nafarzaleak Nafarroako Erdialdean adina kontrol soziala darama. Beste leku batzutan neurri diferententako inmigrazio multzo garrantzizkoak daude (Altsasu, Lakuntza), PSOE-ri eskainitako botua igotzen dutenak.

Orokorrean esaten ahal da Iparmendebaleko inguru honetan nabarmendu beharreko berrikuntza EAren bultzada dela, beharbada UPNri botu batzuei hotsa dizkiolarik, PNVren lehengo hauteslegoa irentsiz. Arantza, Lesaka eta Altsasun salbu, ia erabat itzali da PNV. HBk eutsi egiten dio eta EE eta Batzarrek presentzia gutxi dute. *Bortzirin*, azken lau urteetan gorakoa egin du botu euskaldunak kasu guztietan: Etzalarre (%55/%65), Bera (56/64), Lasaka (70/77), Arantza (89/93) eta Igantzin (43/63).

Maldaerrekan kontrastean ditugu Eratsun (73/74) eta Saldias (61/77), Labaien (31/28) eta Ezkurrarekin (42/30). Goraka baina oraino portzentaia bajuekin *Urdazubi* (30/37) eta *Zugarramurdi* (29/41).

Bidasoa inguruko beste herrietan orokorrean aintzinamenduak ikusten dira: Doneztebe (49/55), Baztan (38/40,5), Bertizarana (50/65). Urrotz Doneztebek salbu, beste guztiek aise gaintzen dute %50a gaur egun. «Euskaldunenak» Oiz eta Ituren genituzke, %85aren inguruan.

Sakanan: Ziordin (48/44), Olaztin (45/55), Altsasun (35,5/42), Urdiainen (58/73), Iturmendin (32/49), Bakaikun (61/75), Etxarri-Aranatzen (69/71,5), Ergoienan (63/72), Arbizon (80/85), Lakuntzan (64,5/60,5). Ekialderago portzentaia bajagoak dira baina 83.ekoak hobetuz.

Gainerako Ipar Mendebaldean beti ere %50etik goiti: Araitx (45/56), Larraunen (52/59), Basaburuan (55/66), Imotzen (70/78), Betelun (58/64,5), Leitza (64/69), Areson (40/58), Goizuetan (91/87) eta Aranon (80/86).

Beheragoko mendialdeak: herenaren inguruan

Demografiaren aldetik beheiti doazen inguruak dira. Bada euskal sena gehiago euskara berriki galdu edo oraindik zailki kontserbatzen den lekuetan, botuetan isladatzen dena. EA nahiz HB erregularlari igotzen dira inguru haue-
tan.

Ipar mendebalde, eta bereziki Gipuzkoarekin kontaktua gehien duen alderdia, da euskaldunena.

Belateren Hegoaldean botu euskalduna garrantziko da baina minoritarioa. Lau urte hauetan beheiti egin du Lantzen (47,5/37) eta Atezen (37/28). Goiti doa Ultzaman (33,5/38), Txulapainen (24/30), Odietan (37/42), Olaibarren (26/36), Ezkabarten (21,5/32,5) eta Olaguenen (35/43).

Antzeko bereizgarriak ditu *Pirinioak*: Auritzen (36/39), Luzaiden (40/36), Erron (26/30), Esteribarren (27/35). *Aezkoan* kasu guztietan gorakoa egin du Orbaran ezik: Gareoan maioritarioa da (%55) eta inguratuz doa Orbaiztan (48), Iriberrin (44,6) eta Abaurregainan (41,3). *Zaraitzun* beheiti Eurtan (16/12), haran guztian portzentaririk bajuea. Gisa berean Ezkarotze, Urralbururen sorterri. Otsagin 35era heldu da eta Espartzan 37,5era. Oronitze eta Itzaltzun ere goitira doa, baina %25a gaintu ezinik. *Erronkarin* Biddangoze da jaitzi den bakarra (20/19). Uztarrotzen %35, 26 Izaban, 24 Gardin, 21 Urtzainkin, 29 Erronkarin eta 26 Burgin.

Urbasaren hegoaldean zerbait aitzinatzen da, baina portzentaia bajuetan oraindik: Beheko Amezkoan 18, Arana-ratzen 22, Eulaten 16,5, Larraonan 28. *Iparaldeko Andian* goiti: Goñin (18/25,5) eta Ollon (19/36,5). *Hegoaldeko Andian* beheiti Abartzuzan (31/30) eta goiti Gesalaten (20/29), Jaitz edo Salinas de Oron (33/45), Lezaunen (33/36) eta Ierrin (13,5/39).

Erdialdea: hirietan altuen eta HB indarrean

Iruñea eta inguruko langile herrietan, sumatzen da ez dela abertzaletasun banatze eta berreatze berri bat bakarrik, baizik eta ezker abertzaleko botu hauteslego gazteaz gizontzen dela eta azken honetan neurri batean PSOE-ri boto batzuei hotsa dizkiola. HBtik urrun bada ere, hau da EE indartsuen ageri den eremua, neurri tikiagoz Batzarrekin gisa berean gertatzen delarik.

Herrialdeko herri batzutan botu euskalduna ez da, portzentaietan, Extremaduran Europako Parlamenturako lortu dena baino handiago.

Orokorrean, salbuespenak salbuespen, nafarroako Erdialdean botu euskaldunaren portzentai altuagoak gertatzen dira herriak handiagoak diren neurrian. HBk presentzia biziki homogeneoa du, EAk ez bezala.

Iruñerrian, lbargoiti (15/11) kenduz, gorakadak nabariak dira: Iruñean (27/31), Burlatan (23/33), Atarrabian (30/38), Uhartan (35/41), Zizurren (24,5/35). Nafarroako herrietan demografian garrantzizkoenak diren Antsoain eta Barañain %35era heltzen dira. Aranguren %32, Izak %29. Portzentai bajuagoak, beti ere %20tik goiti, Egues, Galar eta Elortzen.

Irati eta Salazar ibaien ibarretan, Agoitz (45/51), Artzibar (31/39), Orotz-Betelu (23/36,5), eta Ilunberriko (23/30,5) goititzeak dira nabarmentzekoak. 25 eta 30 artean ditugu Urrotz, Romantzadoa, Beheko Urraul eta Nabaskoitze. Longida berriz %30ean dago. Hauen behetik Monreal eta Iza gaondoa ditugu, %15 erdiesten ez badute ere goraka doazenak. Gazteluberri edo Castillonuevoko kasua bitxia da, 18 biztanle zentsaturik dituen herri ttiki honetan ez bait da botu euskaldunik izan.

Argaren ibar erdian gorakada orokorra da: Garesen (20,5/35), Mañerun (18/29), Etxaurin (45/48), Bidaurretan (49/61), Belaskoain (10/31), Etxarrin (8/40), Obanosen (16,5/23,5), Artazan (18/26,5). Ez da aitzintzen Ziraukin (39/37) eta baju segitzen du Girgillanon (6/8). Ibar honetan berean, baina hegoalderago, Mendigorrian (14/23), Berbintzan (19/25) eta Artaxonan (12/17,5) aintzintzen da, Larragan 27,5tik 23ra jaitsiz.

Perdon inguran ere, non 83.ean botua oso bajua izan bait zen, gorakadak ditugu. Ukar, Biurrun-Olkotz eta Adios %30aren inguruan ditugu. 20 eta 23 artean Uterga, Añorbe, Legarda eta Tira-

pu. 15etik beheiti Tiebas eta Muruzabal.

Baldorban Pueio (21/35), Barasoain (17/24) eta Garinoain (14/17) gorakadak ditugu. Untzue 25etik 31era pasatzen da eta herri ttipiako batzuk (Orisoain, Oloriz) ez dute %20a gaintitzen.

Tafallan %28 eta Lizarran %32 abertzaleak

Nafarroako Erdialdearekin jarraituz, *Tafallak eta Olitek* duela lau urteko datuekin segitzen dute gutxi gora behera, bata 28 eta besteak 21 dutelarik.

Aragon ibarrean %25era heltzen dira Aibar, Uxue eta Zarrakaztelu. Azken hau oso hegoaldera baldin badago ere, PNV eta EAren portzentai garrantzizkoak ditu, PNV aurretik beti ere. Nabarmentzekoak dira Zangotzako (12/17,5), Gallipentzu (15,5/19,5), San Martin de Unxgo (12/17) eta Eslabako (9/18) gorakadak. Beheiti Kasedan (15,5/13) eta Lergan (18/8). Badira %10era heltzen ez diren beste herriak, hala nola Xabier, Ledia, Ezprogi, Melida eta Santa-kara.

Ega ibarrean Etaio herriko gorakada (32/55) aipatu behar da, ahanzi gabe Parlamentu Foralerako zerrendetan EA alderdiko Goio Monreal bertakoa dela. Sorlada, Piedramillera, Legaria eta Nazar-ez landa, orokorrean goraka doa botu euskalduna. Zuñiga %40etik hurbil da, Metauten, Abaigar, Murieta, Olejua eta Oko %20 eta %25 artean ditugu. Sorlada eta Mirafuentesen ez da %10era heltzen.

Lizarra 27tik 32,5era igo da. Ingu-ruan, Aiegin %44ra heltzen da eta Iguzkiza eta Villatuertan %15. *La Solanan* oso egoera aldakorak. Orokorrean botu euskalduna goraka doa. Arellanon %47, Oteitzan 33, Arroniz 25 eta Deikaztelu eta Lukinen %10 bada ere, Morentinen %4 dugu eta Barbarinen %13.

Hegoaldean boto abertzalea pittinka ugaritzen

Zailki sartzen da hemen botu euskalduna. Herri batzuetan, botu euskalduna ez da portzentai altuagoa Parlamentu europarrerako Extremaduran lortu dena baino. Dena den, bada aintzina-mendu ttipirik.

EAren botua erabat marjinala da. Batzarrek arrakasta du Tuteran, ziur aski, ezker erradikalaren bereizgarriagatik.

Arga eta Aragoi ibar-beheetan mugimenduak ttipiak dira. Martzillan 12/14, Faltzesen 12/13, Miranda de Argan 15,5/17, eta Alesbes edo Billafrankan 14/13. Funesek berdin segitzen du (%3) eta Peralta (13/9) eta Kaparroson (9/6) behera.

Erriberaren hegoekialdean badira aintzimenduak Kadereitan (8/11), Kortesen (8/10), Argetasen (7/11), eta Tuteran (9,5/13,5), non HB eta Batzarren botuak parekatzen diren. %10aren inguruan ere Kaskante, Murtxante, Kabanillas eta Tulebras. Zintronikon 4,5tik 5,5era, Ribaforadan 3 puntu jaisten dira 5,5eraino. Korella, Milagro, Fitero eta Buñuelek segitzen dute %5etik beheiti. Castejonen gehienbat ezkerreko botua (PSOE-IU) duen herri ferrobier-rikoan, %3tik 5era pasatzen da soilik.

Ega ibar-behean, Sartagudan goiti (21/23), Lerinen goiti (14/18), eta berdin Andosillan (12/15), Allon (8,5/16) eta Lodosan (7,5/11). %10etik beheiti segitzen du Sesmak, eta %5etik behera Mendabia, Azagra, San Adrian eta Karrek.

Kodesen aintzina Torres del Rio eta Agilar de Kodesen ezik. Gorakada interesgarriak Bianan (12,5/18,5), Bargotan (24/36), Desojon (10/26), Sansolen (14/19,5), Uxanuri edo Genevillan (29,5/41,5), Esprontzedan (7,5/19). Bajuak izaten segitzen duten portzentaietan %5etik beheiti ditugu Agilar, Lazagurria, Torres del Rio eta Lapoblazio-nen.

JABI CAMINO

ARGIA

"TTARTALO" ren laguntzaz

XXX

K O M I K I A

68. zenbakia

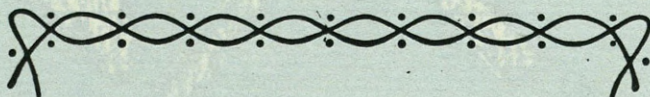
WALTER GARMENDIA JR.

Loketagn
&
Jarela 86-

Tajon Kilrow & Loketagn & Jarela

LA CASA DEL CAFE

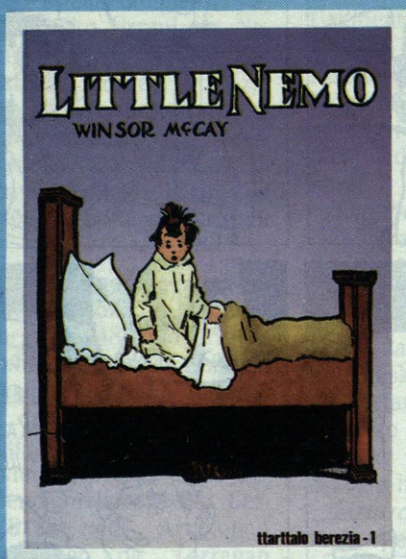

Zure Etxeko Kafea

San Martzial 19 Telf. 424512

DONOSTIA

EZ UTZI IRAKURRI GABE

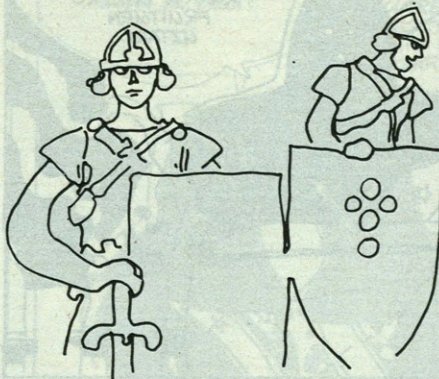
NEMO TXIKIAREN ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

1040 URTEAREN
INGURUAN NOVOGOROD-ETIK,
ERRUSIATIK ZETOZTEN GERRARI
VAREGOAK ALEGATU ZIREN BIZAN-
ZIORA ETA "BASILENS"-AREN
ZAKUR ZAINTEAILEAK
BIHURTU ZIREN, HAU DA,
ESPERADOREAREN
FIDELAK... HONA HE MEN
IDAZKETA RUNIKOAK
KONTATZEN
DUENA...

OLEG NAIZ NI, GERRARI VAREGOA,
ASMUND NIRE BURUZAGIAREN
ATZETIK...

BIZANZIORA HELDU NINTZEN ZOE
ENPERATRIZAREN ETA MIGEL PALFLAGONIO,
BERE SENARRAREN GOARDIA BIHURTZEKO.
BEHIN BATEAN EKIALDEKO MARINEL BATEK
ESMERALDA MATIKOAREN
IXTORIOA KONTATU ZIDAN...

... ESAN ZIDAN AL BUNDU-
QIYYAH-EKO, HAU DA VENE-
ZIAKO IZEN ARABIARRA, SAN
MARCIAN-EN, FONTEGO DE-
GLI ARABI-ETAKO "ELKARTEE-
TAKO ZURUBIAN" IZKUTATU-
RIK ZEGOELA SALOMONEN
ZIGILUAREN AZPIAN. GAIU
HARTAN MARINELA HIL ETA
BERAK ESANDAKOA IZKUTUAN
GORDE NUEN...

... BEHIN BATEAN, ENPERADOREAK
DEITU ETA AGINDUA EMAN
ZIGUN...

... GREZIARA JOATEKO
BERE ETSAIEN KONTRA
BURRUKATZERA...

... PIREON LURRERATU GINEN ETA ETSIAK GUZTIZ
AKATU ARTE BURRUKATU GENUEN...

... ITURRI BATEN ON-
DOAN ZAINDARI ZE-
GOEN LEHOI BATETAN
SALOMONEN ESME-
RALDA TOPATZEKO

ARGITASUNAK
GRABATU
NITUEN...

HEMEN BUKATZEN DA OLEG VAREGOA-
REN KONTAKIZUNA. KONJURAZIO BATE-
TAN HIL ZEN BERANDUAGO. PIREOKO
LEHOIA ARSENALEAN DAGOEN BERBERA
DA. 1335 EAN TANGERO KO MAISU BAT,
IBN BAT'T'UT'A, VENEZIARA HELDU
ZEN SEKREITUPEAN ESMERALDA BE-
RRESKURATZEKO. EZ ZUEN
LORTU, BAINA...

... SAN PEDRO-
REN KATEDRAN...

HAMIR BEN R'YOBAB, GAMELUA, IZENE-
KOAREN ETXKO HELBIDEA UTZI ZUEN,
MADONNA DELL'ORTON-N. USTE BAIT
ZUEN HAN ZEGOELA IZKUTATURIK SALO-
MONEN KLABIKULA. MADONNA DELL'ORTO-
TIK OSO GERTU SAN MARZIAL DAGO, SAUD
KHALULA-REN MARSILIAN, "FONTEGO DE-
GLI ARABI"-KOA, EGUN R. L. HERMES
LOJIA MASONIKOA BAINO EZ DENA.

GAU HORRETAN BERTAN, HIRIKO BESTE TOKI BATETAN...

OBRAREN
BURUTZAPENARI
BEGIRATU ETA EZ BA-
KARRIK BALIZKO
FRUITUEN
UZTARI...

LANA EZ EZAZUE ONDORIOEN ZAI
BAKARRIK EGIN. BURUTZE BERA-
GATIK EGIN, ZEZEN BURUE-
KIN FIDEL IZAN ZAITEZTE,
ARRAKASTAN...

...ETA PORROTEAN, IZAN ZAITEZTE
ADORETSU. HASTAPENETAKO IRA-
KASKUNTZAK BUKATU EGIN DIRA
ETA "KONZIENTZIAREN ES-
NATZEA" HASIKO DA...

...ARO DESBERDINAK DITU. ARO BAKOI-
TZAREN GAKOA HURRENGOAREN ATEA
ZABALTZEN DUEN GILTZA
AURKITZEA
IZANGO
DA...

...BAINA GARAI HAUJETAAN MALGU JOKATU
BEHAR DUGU IKASLEEKIN... ZURI ARI
NATZAIZU, DOROME ANAIA...
ETA

ZORROTZ ADISKIDE BAT MAISU
MAILARA PASATZEKO DEITZE-
RAKOAN... NIREKIN BAT
ZATOZ, SVEDESIN
ANAIA?

EZ ZAITUT
ULERTZEN,
SCARPETTON
ANAIA

BAI, ONDO ULERTZEN DUZU, SVEDESIN...
BAINA ENTZUN NAHI EZ DUENA
BAINO GORRAGORIK EZ
DAGO... GOGORA EZAZU
EGIA EZ DELA ULER-
TZEN, OSOTZEN
BAIZIK...

NOLA? PSSSSS...
BA. PSSSSSS, BAI...
A, ... PSSS...
BAINA, ...
BAINA.

TOK!
TOK!
TOK!

...ANAIA AGURGARRIA,
CORTO MALTESE
PROFANOAK ZURE-
KIN HITZ EGIN
NAHI DUELA
ESAN
DIGUTE.

CORTO MALTESE PROFANOAK "GALDUTAKO URRATSEN GELAN" ITXARON DEZALA MESEDEZ, GUK ARKITEKTURA LANAK BUKATU BITARTEAN...

HANDIK GUTXIRA...

ZER NAHI ZUEN ESAN AL DIZU?

EZ; IZKUTUKO MAISUAREKIN HITZ EGITEKO ESKATU DU BAKARRIK.

GABON, PROFANOA... ZERGATIK HITZ EGIN NAHI DUZU IZKUTUKO MAISUAREKIN?

GABON, BARKAMENA ESKATZEN DIZUT HONA AZALTZEAGATIK... BAINA ARRISKUTAN ZAIDETELA USTE DUT.

NIGATIK ERE EGITEN DUT, NOSKI... ASASINATZE SAIO BATETAKO KONPLIZEA NAIZELAKO USTEA DAGO ETA...

STEVANIREN KASUAN?

BAI, STEVANIREN KASUAN. ZUEI DAGOKIZUEN ZERBAIT AURKITU NUEN BERE ETXEAN. NORENGANA JO BEHAR DUT?

ETORRI NIREKIN.

SASOI LARRIAK DIRA...

LEHENGO EGUNEAN ERE HORI ESAN GENUEN.

A BAI? AHAZTURIK NUEN... HEMENDIK MESEDEZ!

BEREZIAK DIRA ESKILARA HONETAKO ESKULTURAK...

TENPLARIOEKIN BATERA ETA GENOVIA-RREN KONTRA 1256 EAN VENEZIARRREN ALDE BURRUKA EGIN ZUTEN ZALDUN TEKTONIKOAK ERREPRESENTATZEN DITUZTE. HORREN ESKERRONEZ ERREPUBLIKAK AINTZINAKO "FONTEGO DEGLI ARABI" HAU ERREGALATU ZIEN. ESKILARA HAU "ELKARTEETAKO ZURUBIA" DEITZEN DA.

ELKARTEETAKO ZURUBIA...

BAI, ... ELKARTEETAKO ZURUBIA" LEJENDAK DIO, URTERO APIRILAREN 24 ETA 25AREN ARTEAN, ELKARTZE HARRIGARRIAK GERTATZEN DIRELA...

THEONE ANAIA... CORTO MALTESE PROFANOAK ZURI ESATEKO ZERBAIT GARRANTZITSU DAUKA...

EZ DUGU GUK ERABAKIKO ZER DEN GARRANTZITSUA...

"UNIBERTSOAREN ARKITEKTO HANDIAK" BAKARRIK EGIN DEZAKE. BAINA ENTZUN DEZAGUN CORTO MALTESE PROFANOA. ALDEBARAN IZARRAK IRAGARRIA ZIGUN ZURE ETORRERA.

ETA? ZER DA GAUZA
GARRANTZITSU HORI? EZ
DUGU ASTI GEHIEGIRIK...
CASTOR ETA POLUX
BEHATU BEHAR
DITUT.

ثور

CASTOR ETA POLUXEK ITXARON
DEZAKETE, NIK EZ.
BARKATU BAINA INTSIG-
NIA HONEN ESANAHIA
AZALDU BEHAR
DIDAZU.

HOBETUNTZA LOJIEKAKO GRADU BAT DA.
PREBOSTE ETA EPAILE IRLANDARRE-
NA. OHI EZ BEZALAKO GRADUA DA,
EZ DA EA ERABILTZEN...

BEHERAGOKO ELKARTE
SEKRETU BATEN ETA GORA-
GOKO BATEN ARTEKO GRADUA
DA, HORIEN PARTAIDEAK
GUZTIZ KLANDESTINOAK
DIRA...

... ETA PROFANO
GEHIENEK
EZ DAKITE
DAUDENIK.

HORIXE BERA...
OINARRIZKO "EL-
KARTE SEKRETUEK"
EZAGUTZEN EZ
DUTEN ETA ERDIMA-
LAKOENTZAT TABUA
DEN ELKARTE SEKRETU
BAT. NON LORTU DUZU
OBJETU HAU?

STEVANIREN
ALDAMENEAN AUR-
KITU NUEN. NORK
GALDU DUEN JA-
KIN NAHIKO
NUKE.

EZ ZAITEZ MO-
ZOLA IZAN KO-
MANDANTEA,
MASOI BATEK...

EZ DU BERE ANAIA SALATZEN.
AHOLKU BAT EMANGO DIZUT:
INTSIGNIA HAU LEGEZ KANPO
EDUKITZEAK MUGARIK...

GABEKO ISUNAK EKARRIKO DIZKIZU.
NOLA LORTU DUZUN EZ DA AJOLIK.
EGIN DEZAKEZUN HOBERENA
ERRETZEA DA ETA KITTO. GUK,
ZURE GAINEAN DAUDEN SUSMO
GUZTIAK EZABATU AHAL
DITUGU.

☐
Mûladhâra
☾
Su âdhisht

ESKERRAK. KUKKUXE-
ROA NAIZ. EGUNEN BA-
TEAN GARESTI ORDAIN-
DUKO DUDAN AKATSA,
BAINA GAINDITU
EGITEN NAU.

HORI BAI
HUTSA CORTO
MALTESE JAI-
NA? EZ DUZU
INOIZ ELKARTE
SEKRETU POLITI-
KOA AIPATZEN
ENTZUN?

BAI NOSKI...ETA "BAVIERAKO
ARGITUAK" "SANTA VEMA"
"ORDENA TEUTONIKOA" "IPUR-
TARGIEN ELKARTEA" "SIONEKO
PROTOKOLOAK", "MISTERIOEN
MISTERIOA", "AGHART-EN
LURRAZPIKO ERRESUMA"
ETA "OM" HITZA.

BAINA...
ZU
INIZIATU
BAT
ZARA...

EZ? GIZON INFORMATUA BESTERIK
EZ. EZ DUT EZ DOGMA EZ
BANDERATAN SINISTEN.

HARRIGA-
RRIA ZARA...ZU
LAGUNTZEN SAIA-
TUKO GARA CORTO
MALTESE
JAUNA.

BARKATU AITA... CORTO MALTESE
KOMANDANTEA HEMEN DUGULA
DUT...

ZENBAIT ASMO ELKAR TRUKATZEN EGON GARA, BAINA ORAIN NIRE IZARRETARA ITZULI BEHAR DUT, ZUREKIN UZTEN DUT CORTO MALTESE...

GABON AITA.

AGUR, CORTO MALTESE, ETA EZ AHAZTU ESANDAKOA. MUNDUKO ANTOLAKETAK OSO LEGE HERTSIK DITU.

LAGUN ALEMAN BATEN HOROSKOPOA PRESTATU BEHAR DUT.

ZERGATIK BEGIRATZEN NAUZU HORRELA?

NOLA ARI NATZAIZU BADA, BEGIRA?

ARAKATZEN NAUZU.

BO, BAI... IA ARRAZIOIA DUZU. IZAN ERE NIRE MEMORIA ARAKATZEN DUT. NORBAITEN GORINTZIA EKARTZEN DIDAZU.

NORENA? MENDE ASKO DITUEN NESKA EDER BATENA...

HIPATIA, FILOSOFO NEOPLATONIKOA, EGIPTON, ALEJANDRIAKO ESKOLAKO ZUZENDARISA. EDERTASUN BEREZIA ETA IZAKERA PUROA, AKATSIK GABEKOA.

ESKERRIK ASKO...

ITXARON APUR BATEN... AZALDU NAHIKO NIZUKE ZURE IZENA DELA BENETAKO HIPATIA GOGORATZEN DIDANA. HURA KRISTAITASUNAREN ETSAI AMORRATUA IZAN ZEN ETA HORREXEGATIK HIL ZUTEN ELEIZA BATETAN.

HIPATIA HORI NEU NAIZ.

BARKATU. EZ DUT ULERTU.

HIPATIA HORI NEU NAIZ... BERE BIRGORPUZTEA NAIZELAKO. ZER DUZU? EZ DIZAZU SINISTEN?

EGIA ESAN, BETIDANIK OSO EZEPTIKOA IZAN NAIZ BIRGORPUZKETEI DAGOKIENEZ.

EZ DU AXOLIK. NIGAN BERPIZTEN DA AMMONIO SAC-CAS, PLITINO ETA PROCLOS-EN IKAS-LEA. BAINA ZER BILATZEN DUZU NIRE AITAREN ETXEAN? LAGUNDU AHAL DIZUT?

ASASINATZE SAIO BATETAN MURGILDU NAHIN MASOI BATEN BILA NABIL ETA, USTE DUDANEZ, BERE ANAIK SALATU ZITUEN

Little Nemo

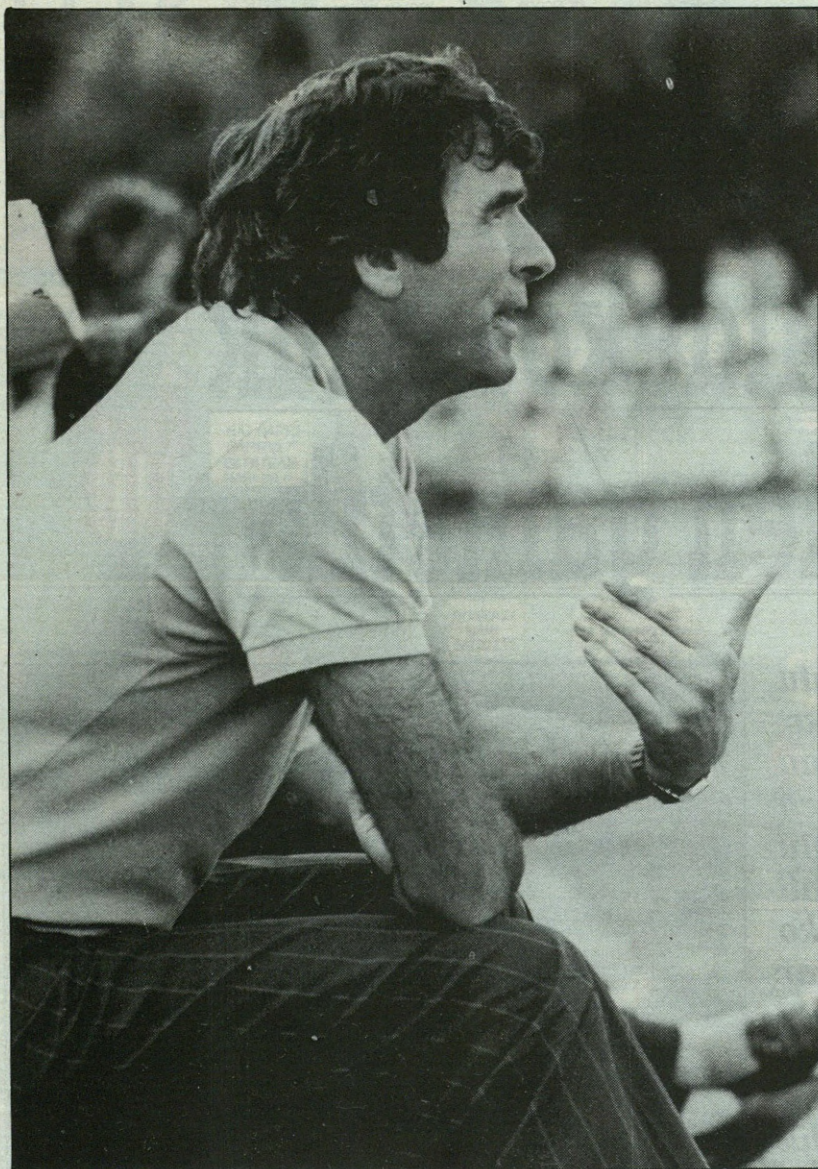
Slumber-land

Joxe Angel Iribar: «Euskal jokalarien aldekoa nauk gauza guztien gaineratik»

Ez zaigu batere erreza suertatu Joxe Angel Iribar «Makatza»rekin elkarriketa hau egitea, mundu guztiak dakien bezala, Ingalaterratik ailegatu berri den Howard Kendall aurkeztu bait dute Bilboko Athletic taldean, eta zaraustar entrenatzaileak makina bat bilera eta mintzaldi egin behar izan ditu klubeko zuzendaritza batzarrarekin, hemendik aurrera bere etorkizuna zertan izango den argitzeko, baita halaber britainiar mister berriarekin ere iragan den denboraldiko lanen berri emateko. Bilbao Athletic-en gidaritzapean jarriko da berriz ere «Makatza» Lezamako harrobia zaintzen eta mamitzen. Hala kontatzen digu behintzat, Errealak Zaragozan lortu duen kopako garaipenaz patxadaz solastu eta ospatuz gero.

«Gorputz bat bost urtez lehen mailan mantentzeak faktura pasa behar dik gero».

GALDERA: Bilbao Athletic taldean hasi hintzen lehendabizikoz entrenatzaile gisan Lezamako zelaian. Urte onak emaitzen aldetik eta urte gutxian maila gorenera nahiko berehalako erabakiz.

ERANTZUNA: Lehenengoz beheko mailan hasi nintzen entrenatzaile bezala, Athletic-eko infantilekin alegia, uan Bilbao Athletic-era pasatzeko gero. Eta lau urte pasatu nizekin bigarren taldearekin. Aurrenengo urtean bigarren postua lortu genian klasifikapen onenarekin, baina beste hiru igaro genizkian erdi aldeko tokitan. Uste diat ez nintzela segituan igo lehendabiziko taldera, baizik eta lau urteko lan luzearen ondorioz ailegatu nintzela, behetik hasita eta ondo ezagututa. Ez lortutako emaitzengaitik. Bilbao Athletic gainera jokalaria ateratzeko helburuz aritu duk beti.

GALDERA: Ordea, hi Athletic-era igoztean bazegok aurretik afera sonatu zen-

bait, direktiba une larrian ipini zuena eta bazkideak eritiz zatitu antzera: Clemente-Sarabia istiluak alde batetik, eta baita Guzmán-en bahiketa ere tartean...

ERANTZUNA: Itxura txarra zian hark jokalarientzat. Eztabaida horiekin krisis baten barrenean sartu huen, bai taldea eta direktiba batez ere. Nik krisis hori konpondu barik hartu nian ekipoa. Nabaria duk. Gainera, gero ikusi behar duk oso emaitza onak lortzetik zetorrela Athletic —bere historian zehar lortu dituen berezienak, beraien zailtasunagatik—, eta istilu horiek bazeudela hasiera batetik banekian. Baina poliki poliki irtenbide bat bilatzeko asmoz, klubeko militante bat gehiago bezala hartu nian bete beharreko lana nere gain, zeuden arazo guztiak asumituz.

DENBORALDI ISTILUTSU BATEN ONDOTIK LEHENDABIZIKO TALDEKO ENTRENATZAILE

GALDERA: Zein kondiziotan burutu huen kontratua. Eta zein helburuz hasi zen bukatu berri denboraldia, klubaren intentzioz eta hire ikuspegiz?

ERANTZUNA: Entrenatzaile bezala, entrenatzaile guztiek bezala, emaitza onak, ahalik onenak lortzeko asmoekin ekin nion denboraldiari, jakina. Hauek lortu ezkerro gauzak ongi joaten dituk leku guztietan. Betiko helburu nagusia duk, ezta. Baina aurtengo amaieran erakutsi diate emaitzek ez dela helburua lortu.

GALDERA: Bai, begibistan da gauzak ez direla pentsatu bezala atera. Lehendabiziko bueltaren ondoren arazoak pilatu dira bata bestearen ondotik.

ERANTZUNA: Nolabait kirolariek dituzten arazo fisikoak dituk horiek. Aurtengo denboraldia atipikoa egin duten arazoak zaurienak izan dituk batez ere. Hainbeste zauritu eta hainbeste denborako luzapenaz, dinamika batean sartu izan gaitu gainditzea oso zaila izan dena. Ekipo bat osatzea, talde sendo baten moduan jokatzea, eta jokalaria bakoitza indibidualki forma berezi bat jartzeko egoera horretan ez duk batere erreza. Dena batera ailegatu huen gainera.

GALDERA: Hain zuzen, hori adierazgarria duk, ze azken boladatan Athletic-eko jokalarien prestakuntza fisikoa guztiz enbiriagarria bihurtu huen. Delgado seleziora eraman ziaten prepartzaile gisan, eta segidan erori dituk orduko txapeldunak. Apostu hartan erretarik gertatu huen ala?

ERANTZUNA: Kirol guztitan nabaria duk, bost urtetan gorputz bat, talde bat halako lan berezia egiten, mailarik lehen lehenean mantzentzen edukitzeak, horrek faktura pasatu behar dik. Garbi eduki behar den kontua duk. Eta eliteko deportean normala denez, ba horrek ez du esan nahi erreta daudenik, baizik eta ez dagozela lehen bezala. Honen azterketa bat egiteko denbora duk oraingoa.

GALDERA: Ez da kontraesankorra jubenilak hain gogor ibiltzea eta Bilbao Athletic lasai samar, eta bestalde lehen-dabiziko ekipoa ezin egokitzea.

ERANTZUNA: Kontraesana ez. Ze ez duk berdina Lehen Dibisioan jokatzeko, ezta pentsatu ere. Oso desberdina duk. Bitartean etapa batzuk erre behar dituk nahita nahi ez. Eta etapa bat erretzen ari gaituk orain.

Hogeitabost urte bazeramatzkiat Bilbon, eta pasatu dizkiat orain baino egoera txarragoak emaitzetan. Hiru partidu faltan eta bigarren mailara jeisteko zori bizian. Horrenbestekoa ez diagu aurtien pasa. Athletic-ek daraman politikarekin —Errealak daramana bezala— momentu batzutan derrigorrez pasa behar dituk halakoak. Erre egin behar dik hori nolabait, baina beti epe luzera be-

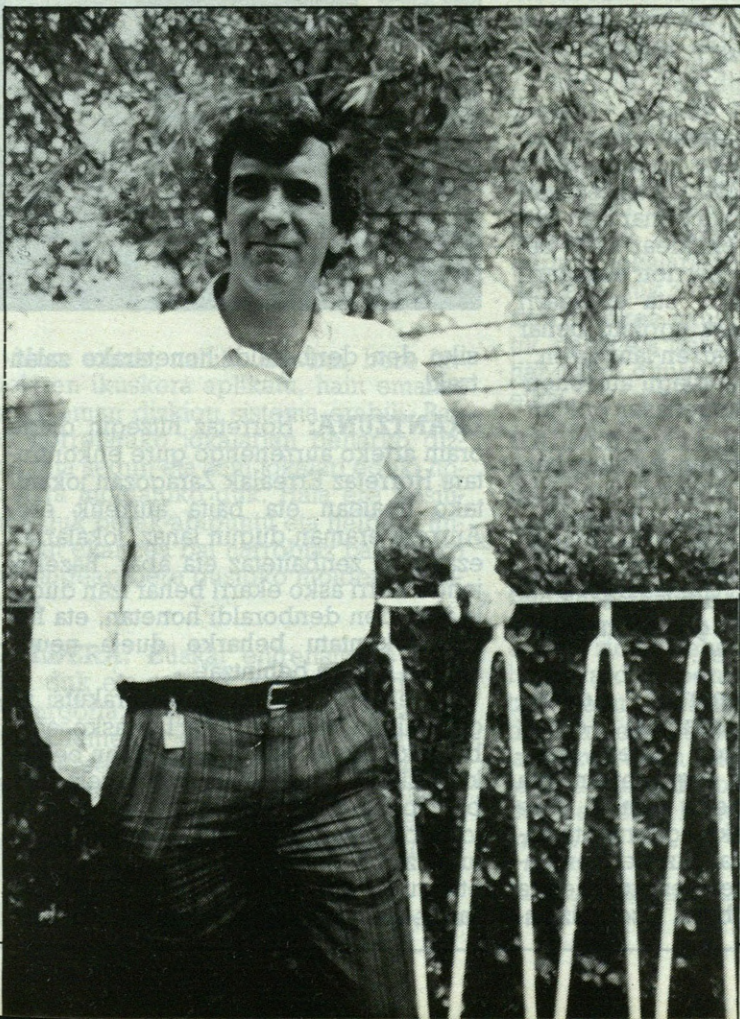
gira hurrungo gorakada horren bila, eta etorriko duk piskat burua hotz mantenduz, lana ondo eginaz eta planifikazio on batekin.

Athletic-ek hogeitazazpi urte pasatu dizkik berriro txapela bat lortu ahal izateko. Guk daramagun politikak eskatzen dik etapa horiek jasan behar izatea. Politika hori asumitzen dugun neurrian hala-ko egoerak ulertu behar dizkiagu.

GALDERA: Prentsa aldetik kritikak eta erasoak ez dituk faltatu behin eta berriro. Donostian Ormaetxearen ondotik Toshack ekarrita, antzeko zerbait iragartzen ariko balira bezala Bilbon. Ingles bat Iribarren ondotik!

ERANTZUNA: Ezin jakin. Baina prentsak taldeari, eta era berean neri, hasiera hasieratik kritika haundiak egin zizkiok, baita pretenporadan ere. Halako lehendabiziko buelta eginda ere, Real Madrid-eri han irabazita ere. Prentsak presio haundia egin zio taldeari nere ustez. Lehenagotik zetorren krisis horrek zekarren kontua duk igual. Eta orain berriz ilusioz agertzen dik prentsak Kendall-en presentzia... Berak eskatzen dizkidan lanetan lagunduko zioat ahal dudan guztitan.

«Aurtengo denboraldia ez normaltzat jo daiteke, zaurituak izan bait dituk oinarrizko arazo».

«Komentzio
libriko
ekonomian
dinamika gaitza
izango da
parrobidun
klubentzat».

GALDERA: Lezamako estilo ingelesak sarritan hitzegiten da. Baloi luzeak hutsunetara bota medio aurkakoaren atera bizkor iristea errezten duena. Aurrelariengana zailki heltzen da ordea larrua eta golak eskazian izan dituk.

ERANTZUNA: Esango niake Lezaman ez dela futbol ingelesaren eskola segitzen. Estiloa gurea da gutxi gorabehera, Athletic-arena. Ereduak beti hurreratzten dituk hala ere, baina gure estiloa desberdin samarra duk, ze guk asko arriskatzten diagu, ingelesek baino gehiago. Horregatik galtzen dizkiagu hainbeste baloi. Esango diate hango taldeak hobeto organizatzen direla, beste mentalidade batekin.

Guk arrisku gehiagorekin jokatzen diagu zalantzarik gabe, eta arriskua hartu dugunean, talde ona tokatuta, orduan emaitza onenak lortu dizkiagu. Funtzionatzen ez duenean, ba taldea ondo erabili gabea izan delako da, ekilibrioa lortu ez dugulako. Etapa honetan ez zeukagu talde egokirik. Arazoak errez ugaritu dituk aurrelarien lesiotan. Bigarren bueltan batez ere: Noriega, Argote, baita De Andres, Urtubi. Lerroen arteko ekilibrioa bilatu behar diagu. Hori duk Lezamako lehen lana.

GALDERA: Zaila omen duk Athletic-en aurka jokatzeara. Zelai guztian barrena egundoko presioa egiten bait dik eten-gabe. Baina golik ez.

ERANTZUNA: Azpimarratu behar dena zera duk, lehendabizikoa bueltan golik gehiena egin duen bigarren taldea izan garela. Gero jokoa aldatu behar izan diagu jokatzeko era, aurrekaldean sartu behar izan diren jokalar berrien ezaugarri desberdinak zituztelako, eta ezaugarri haiek eskatzen zutenera egokitu behar izan dugulako. Hirugarren-laugarren... toki horietan borrokatu diagu aurrenengo bueltan, denera hogeitasei gol lortuz.

Ez da zarauztarra delako, baina nabarmendu nahiko niake Argotek suposatu duena, eta bere faltatzeak ekarritakoa: Estanisek eman dizkik golik gehienak, eta berak ere sartu dizkik dexente. Bera falta izan denean sortu dituk arazoak eta korapiloak. Hogeitasei goletik hamaika golera jeistea bada aldea.

GALDERA: Datorrenenerako Howard Kendall ailegatu da Lezamara —ez da kasualidadea britanikoa izatea—. Badaezpadako emaitzak Ingalaterran, eta Bilboko taldea iraultzeko asmoz. Bere ikuspegiak marraztutako egituraketa burutu ahal izango du, ala, aitzitik, mementutako honetako jokalarien ezaugarrietara egokitu beharko duk bera. Oso goiz ha-

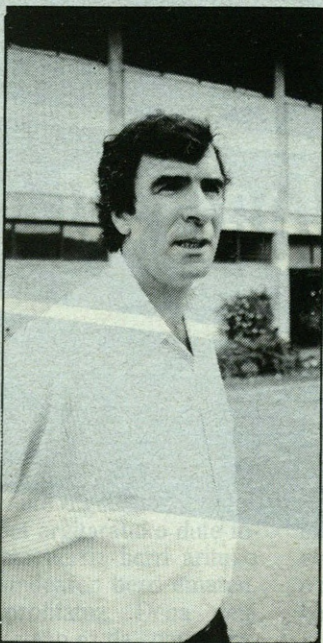
siko den denboraldi honetarako zalantzak!

ERANTZUNA: Horretaz hitzegin diagu orain arteko aurrenengo gure enkontrutan. Horretaz Errealak Zaragozan jokatu-tako finalean eta baita aurretik ere. Aurrera eraman dugun lanaz, jokalarien ezaugarri zenbaitetaz eta abar. Bazekik jende berri asko ekarri behar izan dudala joan den denboraldi honetan, eta horiekin kontatu beharko duela neurri haundi batean behintzat.

Gure esperientziak garbi erakutsi ziguk taldea moldatu arte lan asko egin beharko duela, buelta asko eman beharko dizkiola eta zenbait egituraketa probatu beharko dituela benetako egitura lortu bitartean. Gero eta errezago gertatuko zaiok denbora pasata, baina hala eta guztiz ere denbora eman beharko zaiok, eta hartu beharko dik!

«Komertzio
libreko
ekonomian
dinamika gatzatza
izango da
harrobidun
klubentzat».

«Klubeko militante bat bezala hartu nian Athletic-eko nere lana, arazo guztiak asumituz».

Nere eritziz, nahiko du, bai, bere futbolaren ikuskera aplikatu, hain emaitza onak eman dizkion sistema erabili. Baina horretarako jokalarian beharko dizkik, eta segun eta zein jokalaria eduki horretara moldatuko duk. Hala ere positi-boa duk berak abipuntu eta helburu fin-ko bat ekartzea bai harrobiaz baliatzeko bai taldeari bere gustoko moldeak emateko.

GALDERA: Euskal entrenatzaile asko ibili duk eta zebilek kanpoko taldetan: Azkargorta, Maguregi, Irulegi, Arangu-ren, Clemente, Ormaetxea... Baina euskal taldeetan kanpotarrak dituk maisu: Brizc izan duk Osasunan, Toshack Errealean, Kendall Bilbora. Ez zegok gaitasunik euskaldunen artean? Entrenatzaileengan da arazoa?

ERANTZUNA: Ez. Neretzako prolema

zera duk, emaitzak egun batetik bestera lortu nahi direla. Eta ematen dik hori lortuko bada beren kalitatea sobera erakutsi dutenekin bakarrik lortuko dela, kanpotik ekarritako entrenatzaileekin. Gertatzen duk liga nolabaiteko karrera batean murgildu dela erresultadoak lehen bait lehen eskuratzeko, eta bazirudik kanpotarren jakinduriak segituan ekarriko dituztela!

GALDERA: Begibistan da karrera hori indartu nahi izan dela gainera. Gero eta euskal jokalaria gehiago joaten dituk Estatuko beste taldeetara, diruaren bueltan, harrobiko politikak epe laburrera ematen ez duen arrakastaren bila...

ERANTZUNA: Pixkanaka enpresak bihurtzen ari dituk klubak, eta enpresari direktiboak. Kirolarentzako ona izan ziteke akaso, antolakuntza hobea egon daitekeelako. Euskal taldeentzat ordea kaltegarria izango duk, dudarik gabe. Komertzio libreko ekonomia horretan abiatuz gero, dinamika gatza izango da harrobian oinarritzen diren gurea bezalako klubentzako. Gogoratu bestela Julio Salinasekin gertatu zena iaz, Zubizarretari eskeini zitzaion aukera. Filosofia hori ez zegok gure faboretan, eta emaitzak lortzea gero eta zailago izango dela esan nahi dik horrek.

GALDERA: Eskubaloian eta saskibaloian kanpotar jokalaria bazeudek. Baina futbolearen ez duk oraindik halakorik gertatu. Zergatik kanpotar entrenatzaileen aldeko baietza?

ERANTZUNA: Tradizioa akaso. Normaltzat hartu duk kanpoko entrenatzaile-maisuak ekartzea. Eta ez duk hola gertatu jokalariekin. Pedagogia erizpide edo, nik zer dakit. Ni euskal jokalarien aldekoa nauk gauza guztien gainetik, nahiz eta beherakada asko jasan behar izaten ditugun horregatik. Baina tira, eutsi.

GALDERA: Ez zaik burutik pasatu beste Lehen Dibisioko talde bat entrena-tzea?

ERANTZUNA: Ez, ez. Nere asmoa Athletic-en segi eta bertan bukatzekoa duk. Ez zeukat bestelako helbururik. Bilbao Athletic-en lana egiteak ilusio haundia egiten zidak, lehen neukan adina. Lan honen ardura berriro ere nere gain hartzeko egundoko motibazioa zeukat, betiere taldearentzako mesedagarri izaten jarraitzen duen bitartean. Pixkat militante lana duk alde batetik eta nere ogibidea bestalde, bien arteko harreman es-tu bat.

ANTXON PELAIO

GORKA ARRESE

Mahaingurua «Eguzki» erakunde berriaz **Euskadiko** **Ekologista eta Antinuklearren** **erakundetzea**

Sabin Ormazabal, Manu Gonzalez, Iñaki Gil de San Vicente eta Pello Landa bildu ditugu ARGIA, asteburu honetan sortu berri den «Eguzki» erakunde ekologista berriari buruz iharduteko. Batzorde ekologista eta antinuklearretan barrena ematen diren ikupesgi ideologiko ezberdinen eredu bezala hartu ditugu. Beraiek, siglen itzalean hitzegin baino, nahiago izan dute beren izen eta abizenaz agertu, beti ere erakunde berriari eman nahi dioten izpiritu zabalarari begira.

Ez da berria ekologia, antinuklear eta objezio burrukatan diharduen jendearen batu nahia. Taldeen lokalismoa, dispersioa, koordinazio eza, helburuen lehentasunik eza gainditu nahirik hasi ziren duela hilabete batzuk elkartasun baten bila.

«Eguzki» bila

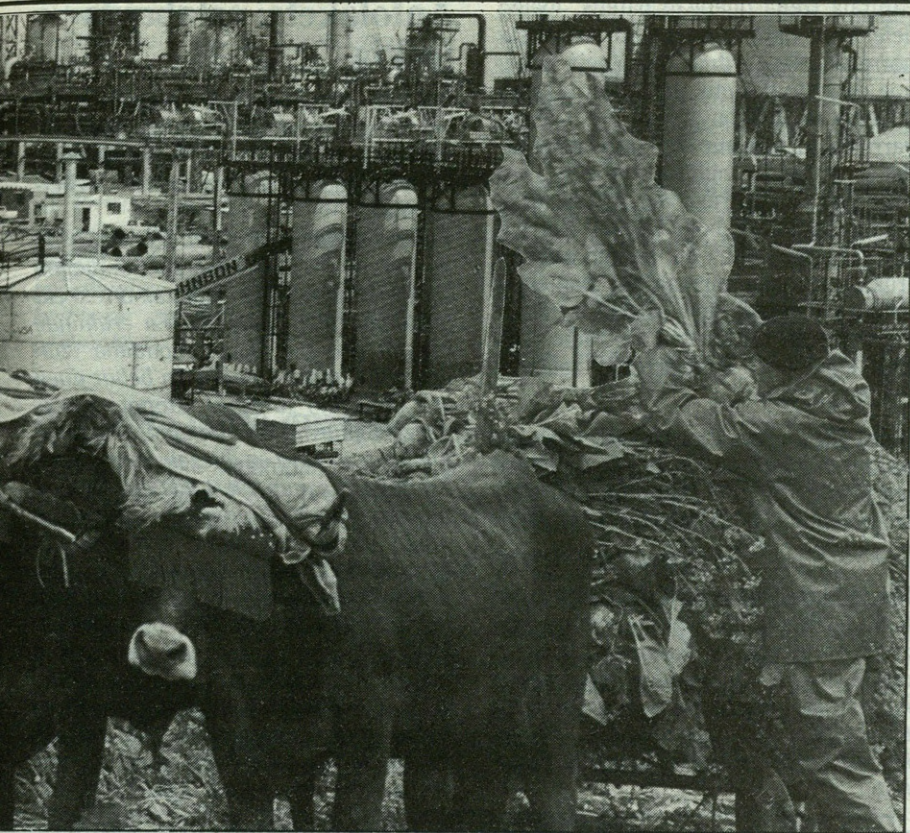
1986.eko Abenduan egin ziren oraingo urrats hau eman ahal izateko lehenengo bilerak. Ekainean amaitu den prozesu hau irekia zegoen.

1987.eko Otsailerako prest zeuden gaiak. Herritako taldeak abisatu ziren eta hirurehun bat lagun bildu ziren Altsasun larunbat arratsalde batean. Garbi geratu zen batasunaren bila zihoazela eta dokumentu bat prestatu zuten horretarako.

Herriz herri zabaldu zen eztabaida eta Maiatzaren 16an eta 17an Orion bildu ziren berriro interbentzio ardatzak zeintzuk izango ziren markatzeko.

Orain berriz, ekainaren 27an eta 28an Txantreako Auzotegin bildu dira erakundea martxan jartzeko. Eztabaida ugariren ondoren EGUZKI (Euskadiko antinuklear eta ekologistak) erakundea sortu zuten han bildutako 150 lagunek. Euskadiko 60 talde eta, horiezaz gain,

Eztabaida eta matizen gainetik, «Eguzki» erakunde baterakoia sortzea lortu dute ekologista eta antinuklearrek.

batzorde antinuklearrak egon ziren bertan ordezkaturak.

Honen ondorioz «Orbela», «Hontza» eta beste zenbait talde desagertu egingo dira «Eguzki» erakunde berrian lan egiteko. Beste talde batzuk beren izaera mantenduko dute «Eguzki» barruan.

Dokumentu bat argitaratuko dute folleto batetan eta herriz herri arituko dira orain erakundearen berri ematen, festak direla profitatuz. Dena dela, urria-azaroa bitartean ez da egingo erakunde berriaren aurkezpen ofizialik. Orduan hamabostaldi baten bidez eta kontzentrazio nazional batekin emango dute «Eguzki» ezagutzera.

Komiteen planteamendu kritiko batetik

Iñaki Gil de San Vicente: «Komiteen planteamendu kritiko batetatik gatoz. Komiteetan, eta komiteetatik kanpo, ikusi zen euskal mugimendu ekologista eta antinuklearra nahiko konplexua, zabala eta askotan kontraesankorra zela. Horretatik atera zen koordinatu beharra, puntu minimo batzuk ezarri beharra, mugimendu horren gehiengo bat sartu eta identifikatua sentitzeko. Bi bidek egin zuten topo: bata, komiteetan barruan egindako kritika, eta bestea, Orio, Barria eta beste zenbait topaketetan izandako konstatazioa. Bi bide horietatik ikusi zen prozesu aberatsago

bat ireki beharra. Eztabaida, tirabira eta esames asko izan da komiteetan, eta komiteetatik kanpo ere. Ezin ahaztuko dugu Euskadiko berezko egoera: OTANen kontrako kanpainak, mobidak, 'udaberriak', Reagan-en aurka-koak...».

Manu Gonzalez: «Euskadiko batzorde ekologista eta antinuklearrek paper garrantzitsua jokatu dute borroka antinuklear eta ekologistan. Hor dago Lemoi-

zeko garaipena. Horren ondoren erreflesioa hasten da. Nola jarraitu borroka hau? Jarraitu egingo du jende batek. Beste batzuk utzi egingo dute. Mantentzen den taldea ahalegindu egingo da Euskadin erakunde ekologista eta antinuklear bat mantentzen. Horrekin batera, estatu mailako beste zenbait gauze-kin ere aurre egitea tokatu zen: OTAN, Reagan-en etorrera... Hemengo batzorde ekologistek bere gain hartu zuten lan hori hemengo beste talde eta alderdiak horretara bultzatuz. Bultzatzazaila izango dira. Eta OTANena ere, Lemoizena bezala, garaipen bat izan zen Euskadi mailan.

Denborarekin ikusten dena da mugak daudela erakundetzearen aldetik, bai eta ere ekologista eta antinuklear izatearen mamiari dagokionean. Ekologikoki hain erasotua dagoen Euskadi honetan ze erantzun eman? Erreflesio zenbait ere izan da ea nola jende gehiagorengana iritsi. Nola auzo bakoitzaren lokalismoa hautsi. Nola lortu sistema honen kontra daudenak, eta ekologiarren ikuspegitik sentibilizaturik ez daudenak, honen kontzientzia izatea... Gu-zi horretatik garbi ikusten da antolatzearen beharra. Horregatik egin zaie dei zabal bat Euskadiko talde guztiei».

Mugimendu ekologista iparririk gabe

Iñaki Gil de San Vicente: «Deialdi horren aurretik zenbait gauza gertatu dira. Lemoizekoaren ondotik, OTANekoa bitartean, mugimendu ekologistak iparra galdu zuen. Estrategia eta norabide hutsune bat eman zen. Gero eta gehiago ikusten da hemen ekologian inziditu dezakeen proiektu baten beharra, alternatiba bateratu eta global baten beha-

Pello Landa, Iñaki Gil de San Vicente, Manu Gonzalez eta Sabin Ormazabal.

rra. Mugimendu ekologistak ez dauka erantzun gaitasunik, perspektibarik. Interbentzio ardatz bat falta zaio. Lehen Lemoiz zen. Gero batzorde bakoitza bere aldetik arituko da. Ez da egongo burruken mailaketarik, ez eta defenditzen den proiektuaren definiziorik. Bi arrazoi daude horretarako: bata, komiteak beste fase baten arauera mugitzen jarraituko dute mobida berriak gainera etorri zaizkielarik (autobia e.a.), eta bestea, nahiko pizua daukatela burruka ideologiko eta partidistek. Batzar askoren ondoren batzordeek proposamen baterakoi bat egin eta gainontzeko talde ekologistek aurkeztu zieten. Garbi geratu behar da ez dela erraza izan. Tentsio asko izan dela. Eztabaida asko. Errealitate berriak ulertzeko egoskorrak izan gara gehien batean».

Manu Gonzalez: «Ni ez naiz hain ezkorra. Komiteetan urtetan ari den jendeak dei baterakoi bat egin dio euskal gizarteari, batez ere mugimendu erradikal eta iraultzaileari. Arazo horien sua komite antinuklear eta ekologistek mantendu dute. Globaltasuna emanez lan egingo dugun lau ardatzetan ere komiteak ihardun dira orain arte. Nere ustez ez dago aldaketa kualitatiborik. Orain arte egindakoaren kontinuitate bat da».

Iñaki Gil de San Vicente: «Nere ustez bai. Lehenengo aldia da mugimendua bere eginkizunaz erreflexionatzen jaritzen dela, eta ez zerbaiten erantzun beharraz aritzen. Berezko erreflexio bat dago. Orain arte ez da sekula gertatu mugimendu ekologista eta antinuklearraren historian. Globaltasuna emango zaio borroka honi. Kontutan hartu behar da halaber noiz eman den prozesu hau. Ez da kasualitatea kritika eta erreflexio hauek orain ematea. Nere ustez badaude elementoak aldaketa kualitativo bat dagoela azpimarratzeko».

Sabin Ormazabal: «Nik ikusten dut kontinuitate bat Lemoizeko burruketatik, OTANeko burruketatik oraingo honetara. Hori bai, uste dut erakunde berriak ezin duela kontinuista izan orain arte antolatuta egon den mugimendurikiko. Erakunde berriaren asmoa litzateke salto bat ematea enkuadre politikoaren mailan, enkuadre ideologiko argiago batean, herri honetako askapen mugimenduaren orokortasunak onartutakoa izatea, eta jende berria erakartzea burruka ekologistara, bere garrantzia emanaz honi. Antolaketa aldetik ezin dugu kontinuistak izan. Ehunetik ehuneko saltoa eman beharra daukagu. Erantzun hobeagoa eman behar zaie dauden arazoei. Beste gai garrantzitsu bat da burruka gaien mailaketa. Lehenbat batzuren arauera jokatu beharra dago analisi bat egin ondoren».

Lau ardatzen inguruan bildu nahi dituzte ekologistek beren indarrak. Ekologia

naturala izena duenean batetik, ibaien defentsan, basoak, mendiko pistak eta horrelakoetan arituz. Ekologia urbana daukate bestetik, lehen hiritar mugimenduak ibiltzen zuena: kontsumoa, garraioa, urbanismoa... Hirugarren ardatza okupazio militarren eta OTANen aurkako burruka da. Azken ardatza, mugimendu honi Euskal Herrian sorrera eman ziona da: antinuklear burruka. Lemoiz aurrean adi mantendu beharra dagoela diote, Garoñaren geldiaraztearen aritzea eta Euskadin dauden elementu nuklearekin salaketa mailan jarraitu.

Iñaki Gil de San Vicente: «Ez gara lau punturen inguruan biltzen. Erasoa bakar bat jasaten dugu eta guk lau puntutan banatu dugu. Lau gaisotasun dauzkan gorputz eri bat bezala».

Manu Gonzalez: «Nahi duguna gizarte hau akabatzea da. Gizon eta emakume zoriontsuak egiteko konpondu beharra daukagu hemen dagoen kontraesan handi bat: naturarekiko eraso. Kontraesan horiek argitara atera eta gehiengo batek asumitzea da nahi duguna».

Antolaketa: eztabaida irekia

Ez da erraza asmatzea nola antolatu ko diren ideologikoki hainbatetan matizatu behar izanez gero. Honetan ematen dira hain zuzen ere eritzirik ezberdinenak.

Pello Landa: «Gai polemikoa izan da hau orain arte. Koordinazio handiagoa behar da. Dena dela, matizak direla eta eztabaida ugari izan da. Ea erakunde bukatu edo itxi baten modukoa izan edo beste modu batera egin behar duen lan oinarriko taldeen autonomia gordeaz. Egitura probintzialak, nazionalak behar badira ez ditezela izan itxiak. Koiuntural samarrak, talde eta kanpaina ezberdinen dinamikiei erantzuteko modukoa, kontutan hartuta beti ere efikaza ere izan behar duela».

Sabin Ormazabal: «Bi maila nahasten direla uste dut. Batetik, mugimendu ekologistarena, orokorrean. Oso zabala da. Nazio mailako nahiz herri mailako taldeak biltzeaz gain plataformak ere biltzen ditu. Ez litzateke egokia guztiak erakunde batean sartzea besterik gabe. Maila hori errespetatu egin behar da

eta saiatu behar gara guzti hori koordinatzen, ez batzen.

Beste maila bat da hurbil samar dagoen jendea biltzea. Antolakizun maila handia behar da. Iraunkorra. Ezin da horretan koiunturalki aritu. Ahalik eta azkarren, praktiko eta gogorren jokatu ahal izateko oinarriak ezarri behar dira. Prentsa mailan erantzun behar da, propagandan, nazioarte mailan...».

Pello Landa: «Erakundeari buruz esan koordinatzailea beharko lukeela, eta ez hainbeste tendentzien ordezkartiaz osatutakoa».

Burruka mota guztiak

Ze arma dauzka mugimendu ekologista eta antinuklearrak? Nola presionatu dezake ezarritako helburuak iristen joateko?

Iñaki Gil de San Vicente: «Lemoizen aurkako burrukak zerbait erakutsi baldin bazuen burruka guztien elkartu beharra izan zen. Hau aurrera ateratzen ari garen guztiok garbi daukagu barrikadaren zein aldetan gauden. Normala da legeetaz, instituzioetaz etabarretaz fidatzen ez den jendea izatea. Horrek

ez du esan nahi lege mailan, instituzioetan etabarretan ez garenik arituko».

Manu Gonzalez: «Erakunde berria efikazago izatearren planteatuta daukagu sektore profesionalekin ere kontatu ahal izatea».

Iñaki Gil de San Vicente: «Ze erakunde mota antolatzen dugun horrek erabakiko du ze burruka mota izango den».

Pello Landa: «Saiatu behar dugu ahalik eta talde eta lagun gehiena biltzen. Hortik aurrera kanpainak eta antolatu».

Nazional eta sozial askapenerako mugimenduan

Manu Gonzalez: «Erakunde zabala eta masiboa izatea nahi dugu. Gizartearen partetik aktiboena, gazteak, lotu burruka honetan. Sentsibilizatu eta lanean jarri. Debate ugari, eta klarifikazio ugari egon arren teorikoki, horrekin bakkirik ez da aldatzen gizartea».

Elkarriketaren erdian askapen mugimenduaren parte izatearena atera da. Ez dute sigla batzuren peko partaidetza ikusten, mugimenduarena baizik.

Pello Landa: «Euskal herriko askapen nazional eta sozialaren parte izan behar du burruka ekologista eta antinuklearrak. Baina burruka ekologistak ez du egon behar inolako burruken ierarkiaren mende. Euskararen burrukak, burruka feministak... bakoitzak berezko nortasuna behar du. Nortasun horretatik eman daiteke nazio eta sozial askapen mugimendua. Ez da sigla kontua. Prozesu horren parte bezala ikusten saiatu behar dugu».

Manu Gonzalez: «Garbi dagoena da erakunde autonomoa nahi dugula, bere indarrak erabiliko dituen, bere erreflexioetatik abiatzen dena. Autonomoak izanda ere ez gaude euskal gizartetik kanpo. Gizarte horren parte gara. Euskadi errebelde horren parte gara».

Kontraesanak eta hauen mailaketa

Iñaki Gil de San Vicente: «Globalki hartuta hiru tendentzia daude. Batak esango luke kontraesan ekologikoa dela erabakitzailea. Beste batek, nazio kontraesana dela. Eta hirugarren batek esango luke ez bata eta ez bestea ez direla erabakitzaileak, denak koordinatuta daudela. Bakoitzak dauka bere egia eta bere gezurra. Nik uste dut Euskadik egiturazko kontraesan bat daukala gaur egun. Euskal egitura sozialaren kontraesana. Erabakitzailea bakarrik ez, dagoen kontraesan bakarra. Nazio arazoa, ekologiarena... dena dago porrot eginda gizarte honetan. Ekologiaren arloan uste dut badagoela gaur egun mendekotasun bat kontraesan horrekiko: sistemaren egiturazko kontraesanarekiko».

Manu Gonzalez: «Euskadi nahiko heterogeneoa da. Erresistentzia mugimenduan bertan ikuspuntu ezberdin asko dago. Ez dago egia absolutorik. Piskana piskana joan behar dugu egia hori argitzen. Erakunde berriak ideien plurtasuna gorde behar du. Konpromezu politiko bat dago gaudenon artean. Erakundeak berak joan beharko du definitzen ze lehentasun dauden. Ez gehiengoz eta gutxiengoz».

Elkarriketak aurrera segitzea zeukan, baina amaitu beharra dago noizpait. Denbora dago hemendik urria bitartean «Eguzki» erakundea finkatzen joateko. Bitartean, hementxe dauka erreferentzia bat arlo honetan mugitu nahi duen jendeak.

JOXE MOLLARRI

Larunbatean
eta igandean
150 lagun
bildu ziren
Iruñean
erakunde
berriari
sorrera emateko.

ARGIA

BEHAR DEN ASTEKARIA

Euskal Kulturari pultsua hartzeko, astekoaren berri jasotzeko, gizarteaz eta politikaz ohartzeko, alfabetatzen jarraitzeko, denbora pasatzeko... ARGIAk 60 orri eskaintzen dizkizu astero zure etxean.

Erreportaia ugari, elkarriketa interesgarri, komikia koloretan... Haur eta gazte, senar eta emazte, baserritar, langile ala estudiante, euskaraz bizitzeko ARGIA behar duzue.

ARGIAREN HARPIDA IZAN NAHI DUT:

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

Telefonoa

Herna Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

Sukurtsala Kontu Korrontearen Zb.....

SINADURA

zu ere harpidedun

ARGIA. Ametzagaña 19. DONOSTIA 20012

SAGARDOTEGIA
JATETXEA

KAIKO

Bergara 13. Telf.:425072.
DONOSTIA

Nudismoari buruz, Isabel Etxaberi erantzuna

ARGIAko aurreko zenbakian karta bat argitaratu zen leku honetan bertan. Bere gaia nudismoa zen eta esaten zuen «Gure kostaldetan ez dugu desnudorik ametituko». Karta horri erantzun nahi diot hemendik, nahiz eta ni ez naizen nudista. Han esaten zen lotsa eta pudorea gizalegezkoak direla errespetuzko gizarte batean bizitzeko. Esaten zen baita ere bakoitzak bere intimitadea daukala, bakoitzak bere intimitadea gordetzeko eta bere intimitadean gustora bizitzeko ere eskubidea daukala, denok bezala.

Neri ere ongi iruditzen zait hori. Gure bizitzan badaude momentu batzuk intimoak direnak. Eta, jakina, bakoitzak izan behar du eskubidea besteek bere intimitadea ez puskatzeko, eta baita ere intimitadean eta intimitadearekin gozatzeko. Baina nik uste dut nudismoak ez daukala zerikusirik horrekin, intimitadeak ez daukalako derrigorrez gorputzarekin zerikusirik.

Pertsona bakoitzak ikusiko du bere gorputzaren ze parte iruditzen zaion intimoa. Igual hankak, igual belarriak, igual kalba. Eta hola iruditzen bazaio bere intimitadea gordetzeko eskubide osoa dauka. Inork ez dio obligatuko ez gordetzera. Beste pertsona batzuri ez zaie iruditzen bere gorputzaren parteak intimoak direla, eta horregatik hoiek ere eskubidea dute ezer ez gordetzeko. Eta ez zaie obligatu behar gordetzera.

Esaten duzu lotsa eta pudorea gizalegezkoak direla errespetuzko gizarte batean bizitzeko. Neri berriz iruditzen zait hori subjektiboa dela eta pudore maila asko daukela segun eta nolakoa den pertsona. Gainera uste dut pudorea askatasunaren kontra dagoela, barrera bat dela gure nortasunarentzako. Pixkat zabalago izan behar dugu kontu hauekin. Gero eta gehiago.

AITOR

ETBk euskarari errespetu gutxi

Urte hasieran zin egin zuen ETBko zuzendariak —Joxe Mari Iriondok— euskara hutsez ikusiko genuela lehendabiziko katea ekainetik aurrera. Eta bigarrenko katean bakarrik egingo zela gaztelaraz. Beti bezalako promesak izango ziren, ze lehen haina egiten bait digute gaztelaraz oraindik. Eguerdiko telediariora ez da aldatu, eta kanbiatuko denik ere ez da berriro ezer adierazi. Publizidadean gehixeago sartzen ari dira gaztelara. Pelikuletan subtituloak ez dituzte sekula kenduko. Eta gaueko euskarazko telediariora gaztelarazko entrebistak ez dira euskarara doblatzen.

Uztailan sartu gara eta ez da ezer pasatzen. Alde batek begirune gutxi erakusten du horrek, eta bestetik borondaterik ez dagoela ematen du. Noiz arte segituko dute jarrera berdinarekin euskarari kalte egiten? Ez al dauka ba euskarak erabateko lehentasuna Euskal Telebistan? Promesak egitea ez du ezertarako balio gero betetzen ez baldin badira. Eta errespetu gutxi hori gaitzerako izango da, ETBko zuzendariak gure sinesgarritasuna galduko dutelako pixkanaka. Tira, galdu dute honaz gero!

JOXE ANTONIO

UPVren Udako Ikastaroak aparretan hasi

Emilio Barberaren errektoretza taldea datorren ikasturteko aurrekontuetaz oso kezkatu agertu zen arren ostira-lean Bilbon emandako prentsaurrekoan, baina hala ere, bezperan, aparretan eman zitzaizen hasiera ofizialki UPV/EHUK antolatu Udako Ikastaroei Donostiako Miramar-ko jauregian.

Barbera errektorea, ikastaroetako zuzendari zen Etxepare, Imanol Murua, Ramon Jauregi eta Jesus Azurmendik eman zuten inauguratutzat seigarren edizio hau, nazioarte proiektzioa azpimarratu zelarik funtsean, betiere ikastaroon maila gorenaren garapen eta finkapen bila aurten-ko eredua hurrengotarako aintzakotzat hartuz.

HAMABOST TALDEK ENTZULEGO URRIA EUSKAL ROCK MARATHOIAN

Kalitatezko rocka Euskal Kantu Txapelketaren amaieran

Larunbat arratsa ez zen gau egokia bihurtu Euskal Kantu Txapelketari bukaera emateko, futbol gauak dexente itzaldtu bait zuen Donostiako Anoeta polikiroldegian burututako Euskal Rock Marathoiaren finala.

Aste bete lehenago arrakastatsu taularatu zen euskal kantagintza Eiherralgo finalean, lau mila bat lagun bildu zirelarik Baxenafarroako herriko karpa itzel baten aterpean, bost urte luzetan barrena txaloak bilakaturik eguneko protagonista nagusi Irigoien anaien gaitetasun nabarmenaz.

Euskal Kantu Txapelketak iragan den larunbatean izan zuen ordea amaiera, euskal rockak hartuz kantagintza-aren txanda. Zazpi talde ziren Gipuzkoatik aurkeztu zirenak Donostiako polikiroldegiko Euskal Rock Marathoian, bost bizkaitarrak eta talde bana Araba, Nafarroa eta Iparraldetik.

Hasiera batean gauak egokia bazirudien ere, Errealak itzalpetu zuen euskal rockaren espektatiba. Berandu ekin zitzaion marathoiari horrexegatik, eta egia esan rockeroek kale egin zuten, nahiz eta taldeetarik jaialdi aparta espero izan aldeaz aurretik.

Erantzunkizun bero ezak haatik, ez zuen inondik ere rock taldeenganako kalterik ekarri. Grabatu egin zen jaialdia, eta jakin dugunez zenbait diskaetxe oso interesaturik agertu da honez gero. Garaileak «Kedeke» gasteiztarrak suertatu ziren, Argedasko «Piskarra»-ren aurretik eta Legazpiko Joxean Rodrigezen gainetik.

EITBko zuzendari orokorraren izendapena auzitan

Gorordok EITBko zuzendaritza Bilboko alkatetza bereganatzeko utzi ondotik izendatu zuen paktuzko Gobernuak Josu Ortuondo harren ordeaz. Gorordok utzitako ekonomia zultua konpontzera zetorren gizona zirudien Ortuondok, Euzkadi Buru Batzarreko finantza gizona izan bait zen ordurarte.

Hauteskundearen segidan egindako Legebiltzarreko lehendabiziko plenoan ostera auzitan ipini zen bere izendapena, horretarako erizpi-deak argitzeko eskaria luzatu zuen-eta APko politikariak. Euskararik ez dakien arren, Gobernuari konfidantzazko gizona iruditzen zaiolako izan omen zen izendatua Ortuondo, ihardetsi zuen Guevara kontseilariak: «ez da erreza ezau-garri egoki guztiak betetzeaz gainera euskara dakien pertsona bat topatzea».

Aste honetan

15 urte beteko ditu
aurten UEUK
(46. orrialdea)

Bilbori buruzko hiru
filme berri
(48. orrialdea)

Beltran-ekin
«Txanbela»ren disko
berriaz
(49. orrialdea)

Maila behetik
Lekeitioko Zinema
Bileran
finalean
(50. orrialdea)

Kulturaren Aste
Borrastea
(52. orrialdea)

GARAIPEN HISTORIKOEK IGELTSUA EKARRI OHI DIE PITZADUREI

Kopako txapelak Errealaren trapu zikinak ezkutatu

Errealaren aurtengo denboraldiko istilu eta trapu zikinak bapatean garbitu dira, antza denez, Zaragozan irabazitako Kopari esker. Ez da makala izan garaipenak suposatu duen askorentzako mesedea, zuzendaritzaren hamaika kontraesanen baretzeko faboretan eragin bait du dagoeneko, hurrengo denboraldiari begira behintzat itxurazko baikortasuna berpiztuz. Eta aitzitik, aldrebesko ondorioak espero zirela zirudien lorpen sonatu honen ezean.

ERREALak erdietsi du azkenean, lau Kopako finalera ailegatuz gero, faltan zeukan Estatu mailako bigarren futbol garaipenik garrantzitsue-na. Kostata, baina nagusitasunez, bi ordu-tan erabaki ezinezko finala penaltika irabazi zuen Europarako badaezpadako pasaportea eskuraturaz.

Bikoitza beraz garaipena, korapilotsuki nahasitako denboraldiko komeriak bertan behera ahaztu diren neurrian bederen. Ezen aurtengo emaitza mundialtzat

jo bait dute jadanik zuzendari, mister, jokalaria, bazkide eta futbolzale orok, tortilari buelta ez emateko zartagia bero-bero dagoela aitzaki hartuta.

Gutxiagorako ez den poza profitatuz, zurrumbiloak baretu dira, lokarri etenak berriro ere lotu eta etekin handiko etorkizuna iragarri. Aski izan ohi da-eta hilabete bakar bat mundua goitiki behera konpontzeko!

Donostia-Gales-Donostia hain sarritan egin izan duen 'zuzendari' honek pelikula

urruti samarretik errodatu duela aitatu da behin eta berriz Atotxako harmaila eta kantinatan denboraldian barrena.

Eta beste aldetik erakutsi duen sukalderaino sartu behar horregatik muturrak behin baino gehiagotan ikusi behar izan ditu, demonio! Ez hori bakarrik, jokala-rienganako mantendu duen tratuagatik ere ongi merezitako *abisurik* jaso du-eta misterrak, nahiz eta direktibak betiere bizkarrak ongi asko babestu dizkion.

Sagartzazu, Zubillaga, Lopez Ufarte... Kolokako bolada hark Atotxako zelaiaik zeharo lokaztu zituen. Komunikabideen nola Errealeko jarraitzaileen ez-adostasun kritikek oihartzun zaratatsuegia zabaldu zuten akaso. Eta direktibari ere larriki estutu zitzaion azkenerako gorbataren korapiloa. Bapatean estali dira ordea zipritzinak, eta hemen ez da ezer pasatu!

Txapela, denboraldi trixtearentzako borra-goma

Europa zen gutxienik lehen helburua. UEFArako ticketa lortu behar zuen Errealak. Baina gauzak aurreko urteen pareko

atera ziren ezinbestean. Ezer gutxi gozatzeko aukera eskeini zaie Atotxakoei, eta gutxiago bigarren liga zazar horretan murgiltzerakoan. Mundu guztia aspertu den bezalaxe azaleratu zen taldearen nekea.

Kopak ekar zezakeen salbaidasa. Horretara gidatu dira bereziki zeuden indar guztiak, Europarako frontierak irekitzeko azken aukera gisa. Eta horra hor nola asmatu den diana jotzean! Semifinaletara heldu aurretik bigarren eta hirugarren mailatako taldeen kontra baino ez da jokatu behar izan. Eta nahikoa suertatu da gorriak eta bi pasatu dituen Bilboko Athletic kanporatzea Zaragozaraino ailegatzeko.

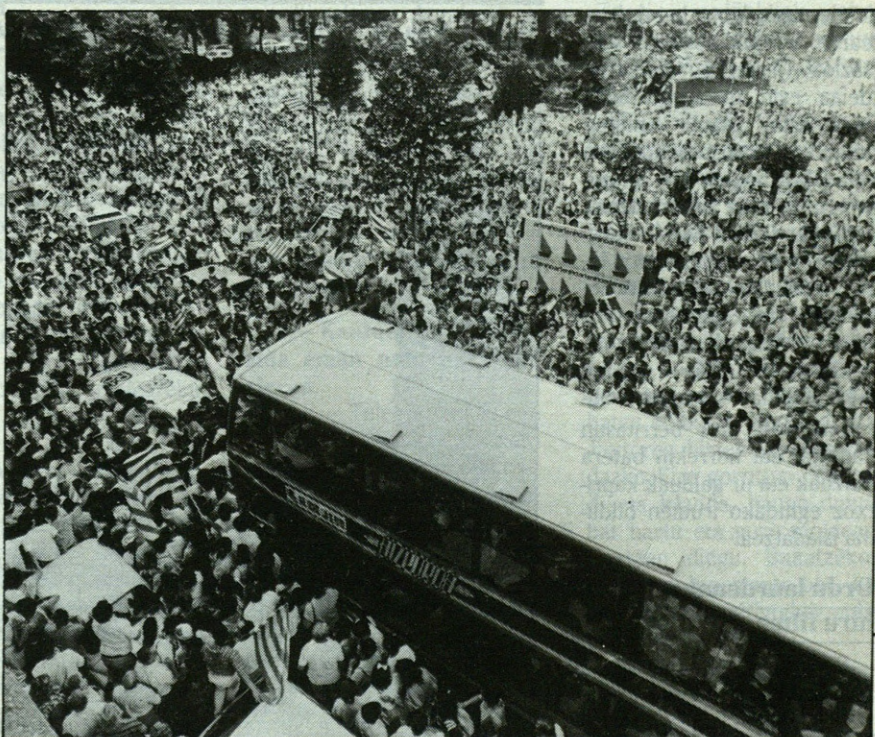
Orduantxe gauzatu da denboraldiko jokorik bixiena, egituratuena eta txalogarriena. Noizik eta behin horratio, ahuleziak dardara eragiten zuen, zortea arriskutsuki tentatzeraino iritsiz; azkenengo minutuan, inork ikusteko gogorik ez zeukan jokaldia tentatzeraino, kasu.

Merezimendurik ez da falta. Ezta txalorik ere. Baina derrepente puztutzen dena edo lehertu edo segituan hustu egin ohi da. Bada zer konpontzeko —argi eta garbi konpontzeko— Errealeko klubean.

GORKA ARRESE

Ez da gutxiagorako. Baina, aurrera begira, aski ote?

Urte osoko gazi guztiak gozotu dira!

«BILBO BITARTEAN», «BILBO MOSAIKO ANTZERA» ETA «BILBO GOGOAN» DIRA HIRU FILME BERRIEN IZENAK

Bilbo berriro ere interesgune zineman

Iragan ostegunean aurkeztu zen Arriaga antzokian «Bilbao» izeneko trilogia. Bizkaiko hiriburua berriz ere kamarako objetibo (subjektibo) horren aurrean jartzen den antzoki naturala bilakatzen zaigu.

Ez lehendabizikoz, Juan Ortuoste eta Javier Rebolloren produktu hau baino lehenago Antton Merikaetxebarrria («Ikuska»), eta Pedro Oleak («Bihotzean») antzeko zerbait burutu bait zuten.

Orokorki aipatu behar da lortutako produktuak Bilbo-ko ohizko topikoetara jotzen duela: hibaia, jaiak, museoak, trafikiko urbanoa... Hiru filmeak oinarritzko materiale filmiko berdinez osaturik daude, maiz labur batek bestearen errepikapenaren sentsazioa ematen duelarik. Ideiaz ezin dezakegu esan freskotasun usaina ematen dutenik; transbordadorean egindako bidaiak eta errepide erditik hiria zeharkatzeak aspaldian Ikuska hartan ikusitakoaren oroimena ekarri digu. Jaiak alde zaharrean, lehendik ere agertuak dira Olea eta beste batzuren produkzioetan. Akaso trenak —RENFEkoak— sartzeko obresioa izan dira berritasun nagusia, eta horrekin batera putzuak eta ur galduek kapritxo egindako irudien bilduma isladatzea.

Ordu laurdenako hiru filme

Bilbo bitartean lehen aleak hiriko azpiegitura eta zerbi-

tzuen bisio subjektiboa erakusten digu, agian hiru laburmetraietatik lortuena izan daiteke. Errepideak, zarama biltzeko kontainerak, putzuak eta gainontzeko guztiek ikutu poetikoa daukate, melankonikoa. Gogoia ere nolabait ilundu eta melankoniaz betetzen zaigu putzuetan isladatzen diren irudi erromantikoak ikustean.

Bilbo mosaiko antzera, co-

llage hutsa da. Jaiak hemen-dik, museoak hortik, dantza akademiak handik. Etengabeko flashak eduki konkreturik gabe. Oso filme egokia norberak nahi duena uler dezan, hobeto dastatuko delarik ikusleak kutsu nostalgiko eta dekadente xamarra badarama antzokira. Postmoderno esaten zaio horri? Agian bai.

Azkenik, *Bilbo gogoan* iristen zaigu. Zinematan luzemetraiaren aurrean botatzen —jaurtitzen— dizkiguten sasi-dokumental horien tankera-koa. Ahots baldar batek off—ean kondatzen dizkigu Bilboko maratila hizkera trasnotxatu batez, mozkor handi bateko biharamunean

murgil arazten gaituela besaulkian gaudenok. Bitartean, pantailan kotxe bat ikusten duzu Gran Via erdi erditik zeharkatzen, alde zaharreko kale griz eta ilunak edozein egunsentitan, eta berriz ere zubipeak, trenak...

Helburura hurbildu ere ez

Ez du ematen hiru filmee-tako gidoilariak —Alvaro Gurrea eta Santos Zunzunegi— gidoia asmatutakoan egun oso onaz zeudenik, beraien esperientziadunengandik bestelako produktua espero bait zitekeen. Pretensio zabalak bazituzten ere «*Irudiaren oraingoa eta une eta tokien mugagabetasuna azalerakorra elkarturik doaz, dena ixilpean gelditzen den hiri horren marrazkia osatzen digutelarik*» ez dirudi helburura gehiegi hurbildu direnik, ikusitakoa ikusirik.

Lehen bi filmeak ahots gabekoak dira, eta egituraz zenbait momentutan *Berlin sinfonía para una gran ciudad* gogora arazi digu (bertoko osagai eta piperraz, noski). Banda sonoroa dexente ona da, baina collage bati dagokien bezala jauzi handiak ditu, batzutan efekto politak lortuz, besteotan amaiezineko eten xorta.

Bilbo berriz ere zineman. Hiri kutsatu, bortitz eta itsusiak zine, antzerki eta literaturgileak inspiratzen ditu, produktu desorekatuak ixuriz, Bilbo den modukoak, apika.

JOSEBA GOIRI

Maiz aurkitu du zinemagintzak Bilbon interes berezirik.

«TXANBELA» TALDEAK PLAZARATU BERRI DUEN DISKARI BURUZ

Joanmari Beltranekin: «Ausardia bederen gelditu behar zaigu»

«Doinurik doinu» du izena «Txanbela» taldeak plazaratu duen diska berriak. «Azala» taldearekin aritua, bigarren diska du Beltranek Txanbela talde gaztearekin. Hernaniko kontserbatorioan ari da.

ARGIA.— Zein erizpide-rekin hautatu dituzue diska honetako kanta eta piezak?

JOANMARI BELTRAN.— Aurreko diskarekin erizpide batean berdina da: Euskal Herri osoa hartu, Iparraldetik Hego-Hegoaldera, Arabako Billabuenaraino, ezkerretik Arratia, eskuinetik Zuberoa, eta tarteko guztian kostaldea bezala barnekaldea. Soinu-tresnak kontutan hartuta, berezianak: alboka doinuak, tronparenak, txistua, xirula, gaita. Hitzak ere konponente serio bat dira diska honetan.

A.— Pieza asko kantategietatik hartuak dituzue. Noiz agortuko da herri musikaren iturria?

JM.B.— Gauza asko dago argitaratuta eta oraindik entzuteko plazaratu gabea. Jendeak ezagutzen ez duen asko. Azkuek bakarrik mila eta bat jasoak ditu, Aita Donostiak laurhun bat, Salaberrik beste mordo bat, Lekuonak, eta abarrek. Aparte bertso doinuak.

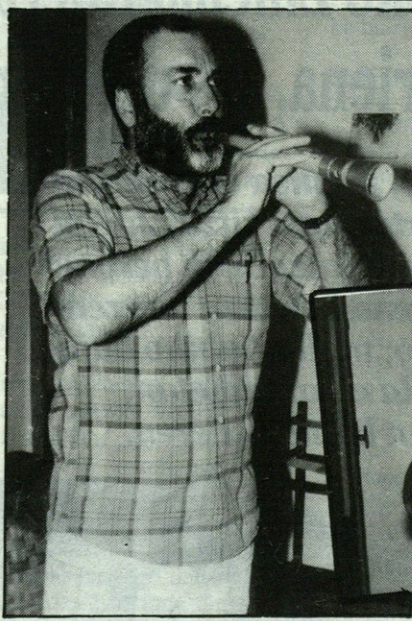
Gero tresna bakoitzaren errepertorioak daude, gaitarena, dultzainarena, albokarena... Baina gainera asko bildu ere egin gabe dago. Xi-

rulaz oso gutxi dago egina; hor dago errepertorio bat, josten dena baina inork jaso ez duena. Gipuzkoako albokarekin oso gutxi egin da. Tronparena ere jaso gabe dago. Askok falta da jasotzeko tresnen errepertorioan bezala kantuetan.

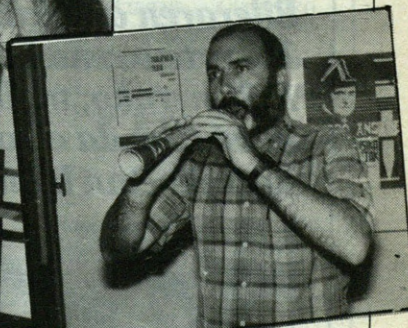
A.— Letra berriak sartu dituzue, doinu tradizionalerik jositak.

JM.B.— Historian beti sartu dira ideiak musikarekin batera, eta guk ere halako zerbait nahi genuen. Batzuetan musika gorde eta letra berria jarri dugu. Historiak erakusten du historia ezberdinak kontatu direla musika berarekin, eta letrak ahanzi direnean ere musika geratu da. Oraingoan, bestalde, denbora izan dugu: gauzak patxadaz prestatzeko, letrak egin ditzakeen jendearekin egoteko. Aurreko diskaren presarik ez dugu izan. Taldean, gainera, trebeago gabilta tresnekin: taldeko hiruk hiru urte t'erdi daramagula elkarrekin, eta bi berriak ere oso ongi sartu dira.

A.— Eta ausardia ikusten zaizue. 1987an «Tronparena» kantatzea, «dindondandindibidon»...

Herri musikan gizon jakituna da Joanmari Beltran.

JM.B.— Ausardia bederen gelditu behar zaigu. Apostua egiten dugunean badakigu royalty asko ez dugula aterako, baina iruditzen zaiguna behintzat egingo dugu. Tronparen doinu bat sartzea ez da erreza. Eta guk tronparen inguruan sagardotegian sortzen zen giroa nahi izan dugu sartu, koadrila kantari, tronpa, txistua ere hor izaten zen, trikitixa sartu zen. Giro hori lortu dugula uste dut.

A.— Kantuen esplikazioa eman nahi huen hasieran.

JM.B.— Telegrafikoki egiten saiatuko nauk. «Gu Txanbela»: kantaldia hasterakoan taldea eta bere asmoak azaltzeko. «Fandango zaharra»: mendeak daramatza txistuak kalean eta XVIII. mendean asko jotzen zen pieza aukuratu dugu. «Garati albokaz»: atabalari zuberotar inportante eta alai bat, gaur etxean

eta tristerik dena, eta omen-du nahi izan duguna, beste puntako tresna batekin. «Txori errexinoletak», abotsetan kantatzeko apostua. «Makil-jokoa», Arabako hegoaldea.

«Euskaldunberriaren mazarurka»: gure kulturako pertsonai inportante horri mazarurka kaletar bat erantsi diogu, Lizarrakoa gainera. «Akerra ken», haur kanta. «Branle antzineko kontrapasa»: Zuberoa, xirula eta dantza zahar bat molde zaharrean. «Aldrebeskerietan», gero ere segiko dugun bide baten adibidea, Xenpelar eta Juxtoren hitzekin. «Esmeraldazko Eire gorritua», Euskadi eta Irlanda, hango doinu bat hartu eta gure moldean igortzen diegu. Bukatzeko, pertsonai inportante bat, Julian Romano, «Rigodoi» polit batekin.

PELLO ZUBIRIA

EKAINAREN 22-TIK 27-RA BITARTEAN BURUTU ZIREN,
AURREKOETAN BAINO LISTOI BEHEAGOA IPINIZ

Lekeitioko Zinema Bileran aipagarriena, 10. urteurrena

Aurtengoan, prentsa aurreko eta guzti, indartsu hasi zitzaizkigun Bileraren antolatzaileak beronen 10. urteurrena betetzen baitzen. Azkenetarako, maila nahiko bajua ikusi izan da emanaldietan, aurrekoetan baino bederen.

Epai-mahaikoen ustetan, gehiago prestatu behar litzateke filmeon errealizazioa.

«San Juan Bezperako sutara gauza zaharrak botatzaren omen dira, baina Lekeitioko zinema bilera hau zaharra den arren, aurtengoan hamar urte bete ditu, ez dugu sutara botatzeko asmorik, eta Kilin-kala eta Kaxarran-karen antzera urte asko beroni ekitea espero dugu», esan digute antolatzaileek. Gogoak nabaritu izan dira aurtengoan ere Sanpedroren eragina argi ikusi ez bada ere.

Baina (nonoiz agertu behar baina hau eta aurtengoan agertu beharra ere) jakina da destinoa guratia dela, aldi be-

rean Sanpedrok ere laguntza askorik eman ez eta... ondorioa geldiunea edo trantsizio urtea gertatzea izan da. Hala azpimarratu zuten sari banaketaren aurretik epai-mahaiak: «filmeen aurreplangintza landu gabeak eragin negatiboak izaten dituzte azken emaitzean, azken produktuan eta aurtengoan zer-bait gertatu da bilera honetan».

Filmeak gauzatze aldetik aurreratu behar

Honen azalpena eskatu gionean, «Kalabaza tripon-

tzia»ren egilea den J.B. Berasategik honela erantzun zigun: «kritika ez dagokio filmearen gauzatze teknikoari: fotografia, argiak... etabarrei. Guzti hauek arazo teknikoak dira eta diruz neurtzen dira, diru mordotan gainera. Guk filmearen gauzatzearen aurrera jo nahi dugu: gidoia, eskenen planteiaketa, kokaketa, etabar. Gauzak ez dira neurtzen, denboratan baizik beharrezko tresna bakarrak papera eta idazluma izanik».

Epai-mahikide honen ustez berau litzateke maila apaltzearen arrazoi nagusia. Irtenbide gisara, hizkuntza eta teknika zinematografikoaz ikastaroak egitea planteiatu zuen antolatzaileak, aholkua gogoz hartuz, jadanik ikastaroaren antolaketan pentsatzen hasiak direlarik. Baina goazen arira.

Astlehenean, barre eta algarak

10. urteurrena zela eta lekeitiarrek egindako filmeen pupurri bat prestatu zuten antolatzaileek. Jakina da «aktoreak» ezagunak direnean ikulegoa morbo gehiago azaltzen dela: «Menbrilluak galtzerdiak jantzita egiten du lo», «Koldok umore arraro samarra dauka», edo «Bengalak ederki ligatzen dau pelikuletan, baina...».

Asuntua zera da: filmeak aurretiaz ezagunak ziren arren aretoa gainezka egon zela, barreak eta algarak nagusitu zirelarik. Hasiera ho-beagorik ezin zezakeen izan

10. Bilerak honak.

Astearte eta asteazkenean, bideoak

Egun biotan Bideo Bilerako filmeak ikusi ditugu, guztitarra 10: 4 dokumental eta fikziozko beste 6. Sail honetan, eta zinemagintzari dagokionez filme oso onak ez badira izan ere, gauza aipagarri bi: AEKko filmeak eta Lekeitioko eskola publikoak.

Ezaguna da AEK aspaldian dabilela alfabetatzearen bideak kultur gintza aldetik jorratzen. Aurtengo 86-87 ikasturtean Lekeitioko, esperientzia gisara, «Bideoaren bidez Alfabetatzen» ikastaroa montatu zuten eta beronen emaitza Bileran azalduko 4 bideo izan dira. Bideoen maila apartekoa izan ez den arren, AEKkoak oso pozik daude ikasleek alfabetatze bidean emandako aurrerapenarekin. Beraz, helburu nagusia sano dezente bete da: Alfabetatzearena. Bestea hobetzeko aukerak izango dira.

Gauza bera esan dezakegu Lekeitioko eskola publikoko pelikuletaz (S.8-an Ikastolako haurrek aurkeztutakoetaz). Umeak teknika audio-bisualak jabetzen hasiak dira eta teknikok eragin bizia daukate umeengan. Suposatzen dugu beste hainbat tokitan gauza berdintsuak egingo direla.

Era honetan, bideo mailan irabazte gertatu den «Hego haizearen hutsuneak» filmean Durangoko institutoko ikasleak eginga da, bertako ABT-koen (aholku eta baliabidetegia) laguntzaz. Nabaritu da Lea-Artibain ez dugula ABT-Trik. «Hego haizearen hutsuneak» delako honek maila polita adierazi du orokorrean: plangintza, argazki, kontaketa eta gidoia. Hain

**Irabazle
suertatu
ziren ume
batzu,
oroigarriak
eskutan.**

zuzen ere, horregatik atera da garaile.

Egunok osotzeko zeluloid ez egindako bi filme ikusi ditugu: batetik Azpeitiako Zine Klubekoek 16mm. tan egindako «Mateo Txistu» (30'), eta bestetik Jose Julian Bakedanok 35mm. tan egindako «Oraingo izen gabe» (40'). Pelikulok argi eta garbi frogatzen dute medioak dau-denean, minimoak badira ere, ideiak egon badaudela

gure filmegileen artean. Aber laguntzak noiz ailega-tzen diren!

Ostegun, ostiral eta larunbatean, filmeak

Jatorrizko Zinema Bilera S.8-ko pelikulen bilera zen, eta orain ere egunik nagusie-nak filmeontzako dira. Aur-tengoan 18 filme azaldu dira bilerara ereduaren banaketa honako hau izan delarik: do-

kumentalak 5; fikziozkoak 11, eta animaziozkoak 2. Guztietatik lau lekeitiokoak eginak izan dira.

Kopuru urria aurreko ur-teetakoa ikusiaz, baina kon-tutan hartzen badugu nor-tzuk faltatu izan diren ez ga-ra horren kexati agertuko. Mari Jesus Fonbellida aipa dezakegu eta batez ere Az-peitiko Zine-Kluba. Azken hauek aurrerago ikusi dugu-nez S.8-a gaitindua dute eta

urrats sendoa eman dute 16mm-etara pasatzean. Hala-ko egile garrantzitsuen fal-tak maila jeitsi egiten du, no-la ez. Dena den aurkeztuta-koek ere egin dute bere aha-legina emaitzen mundua beste bat den arren. Aurre-tiaz esan dugu filme bikainik ez dela izan aurtengoan, ge-hienak maila arruntekoak izan ditugula, baina halere, sarituek maila ona izan dute eta berau adieraztea ez lego-ke txarto.

Sari banaketa

Fikziozko lehena, «Azken finean, zergatik ez», Zilarrez-ko Antzarra eta 35.000 pez-ta.

Dokumental onena, «Aña-nako gatzagak», Zilarrezko Antzarra eta 35.000 pezta.

Animaziozko onena, «Ori-gami», Zilarrezko Antzarra eta 25.000 pezta.

22 urtetik beherakoa, «Kaixa magikoa», 25.000 pezta.

Bideo onena, «Hego hai-zearen hutsuneak», Zilarrez-ko Antzarra eta 35.000 peze-ta.

SABINO

Filmeak

«Azken finean, zergatik ez»

Xabier Larrañagarena. Fikziozko pelikularik onena. Suspen-sekoa. Bileran ikusi dugun gairik sakonena, suizidioa ikutzen du eta azaletik bada ere ondo landua dago. Musiak eta irudiak ondo betetzen dute akzioa. Behar bada gaiaren sakontasun ho-nek izan du eragina lehen saria eskuratzerakoan, besteen gaia nahiko sinplea bait zen.

«Psssy... txo!»

Egilea: Koldo Leniz. Lekeitiar gazte honek bere betiko bidea-ri eusten dio: umore beltzari alegia. Hasiera trajikoa, erdialdean katxondeoa eta amaierako hilketa barregarria. Puntu gorenak erdiesten ditu, une trajikoen suspensea, planoen erabilera ego-kia eta une katxondoetan guztion barrea lortzeko ahalmena. Fikziozko 2. saria eskuratu zuen.

«Piperbeltza»

J.A. Garcia Arroyorena. Dokumentaletan 2. saria desierto ge-ratu zela eta honi eman zioten Fikzio 3. sari gisakoa. Bilerako

sail honetan filme bakarra. Tipo baten zoritxarra ikuspegi ba-rregarritik ikusita. Hasiera ona du, "gag"ak errezak eta xe-le-break baina errepikapenak direla eta azkenerako luzeegia suertatzen da.

«Origami»

Hau ere J.A. Garcia Arroyorena. Animaziozko onenari saria. Origami, Japon aldean paperezko lauki batekin egin daitez-keen irudien jokua dugu. Egileak animazioaren teknika men-pe-ratzen du eta une gozoak pasazten dizkigu.

«Añanako Gatzagak»

Miguel Angel Quintanarena. Dokumentalik onena. Izenbu-ruak dioenez gatzagen funtzionamendua erakusten digu filme honek. Ez da egilearen dokumentalik onena, askoz landuagoak eskeini dizkigu, baina jakin ahal dugunez filmaketan zebilela kamara apurtu omen zitzaion eta hau dela eta zenbait grabake-ta alferrik galdu. Pena bat, dokumentalean hurbileko planoen falta nabaritzen da.

Paperetan idatziak

IRRATIGINTZA

Joxemari Iriondo-re-

kin kontaktu batzu izanak ditut, eta berarekin batera zehaztuko dugu gure ustez zein den Komunitate Autonomoan nahi genukeen sare irratifonikoa. (...) Bada prolema handi bat frekuentzi ahalmen aldetik. Halere, Euskadin asko profesional gehiago daude irratirako, telebistarako baino, eta beraz errazagoa da nahi duzuna lortzea.

Josu Ortuondo, «Deia», 87-VI-27

AKTORE GUAPOAK

Zorionez, gaur egun zineman ez zaio kasurik egiten galan delakoaren tipoari, nahiz eta oraindik ere gaurkotasun pittin bat gorde. Dударik ez dago garai batetan protagonistak beti guapoak izaten zirela. Gaur egun bestelako zinema egiten da eta interpretazioaren kalitateak pisu handiagoa dauka edertasun fisiko hutsak baino. Adibide ugari dago. Eguneroko bizitzaren errealtatea isladatzen dute normalean zinemako istorioek, eta benetako bizitzan jendea ez da oso guapoa. Gaur egun antiheroia asko erabiltzen da eta horrek zerbait esan nahi du.

Mikel Garmendia, «Punto y Hora», 481. zbka. 87-VI/25

LITERATUR HIZKUNTZA

Hizkuntza arrotzak ikasteko prozesuan, hizkuntza mintzatuaren jabe senditzen garelarik, (...) hizkuntza horren jabe gara sinesten hasten gara. Hizkuntza hori irakurtzen hasi ordea eta jaistaldia, benetako jautsaen psikologikoa maiz, ia hizkiz ez dugula ezagutzen konturatzean gertatzen zaigu.

Andolin Eguzkitza, «Arbola», 8. zenbakia, 87ko apirila

EROTISMOA LITERATURA

Modernismoz jantzirik laugarren aro batean («asaben baratetik alaben baratzerara»), erabili beharreko gauzatat ikusten da gaur sexua euskal literaturan, burjesiaren hipokresiaren aurrean sexualitate garbi bat aldarrikatzen dela. (...) Egungo literaturan, hedonista da erotismoaren tratamendua. Etorkizunean sinesten ez denez, bertan bete behar dira desioak.

Jon Kortazar, «Hemen», 87-VI-26

EUSKAL KANTUA

Euskal kantuan esango nizuke profesionalak badirela eta honek zer edo zer esaten du. Estilo oso desberdinak daude, Kantu Txapelketa honetan adierazi den bezalaxe, baina kalitatea ikusten da, eta lehen esan dudana bezala Txapelketak maila igo du, batez ere kontuan hartuz Ipar Euskal Herrian gauzak ez daudela antolatutik eta laguntza falta ikaragarria dela.

Gilen Irigoyen, «Egin», 87-VI-29

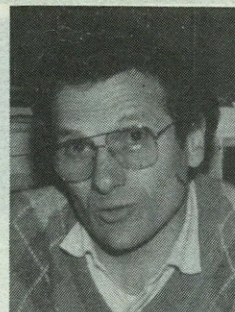
Gexan Lantziri

Lucien
Etchezaharreta-ren
galderak
Baionako Gure
Irratian
(ekainaren 27ean)

Hezkuntza Ministraritzarekin izan duzu bilkura berriki. Zein puntu ikutu zenituzten bertan?

— Labur esateko, lau puntu berri agertu ziren. Lehen puntu frantses

ordutegiari begira, kontratua sinatzeko baldintzetan bistan da ordutegi hori ez dute gehiegi apaldu nahi, baina elementu berri bat agertu zen, hau da, kontutan hartuko zituztela gelako orduetatik kanpo (kirol eta artistiko ekintzetan) egiten diren orduak. Beraz, horiek kondatuz astearen gainean legez eskatzen duten ordutegiari nahiko hurbil ibiltzen gara, eta horrekin posibilitate gehiagorik bada geure irakas-kuntzaren berezitasunari atxikiz Kontratu Pribatu Sipleen sinatzeko. Bigarren irekidura ere eginga dute: kontratu horiek orain arte mugatuak bait ziren baka-rrik frantsesa sartzen zen getelara, eta ez ama-ikastole-
lara, baina orain badirudi ama-ikastolek ere sartu ahal izango dutela kontratuan. Beste puntu bat, berriz, kontraturik izanen ez duten ikastolentzat diru-laguntza zerbait ikertuko zutela. Azkenik, guk «Seaska» bezala sozial organismoek zor diezkiegun zergak beren gain hartzeko posibilitatea ikertuko zutela. Gure zuzendaritzan egoera berri hori ikertu da ahal bezain barnetik, eta erabaki batzu hartu ere: kontratu sinpleak kontutan hartzea ordutegia neurtuz, kontraturik ez duten ikastolentzat diru-laguntza berezien galdetzea, eta hirugarrenik gure zorrak Hezkuntza Ministeritzak bere gain hartzea. Denbora berean, Zuzendaritzak erabaki du artean deituak ziren manifestaldi guztiak kentzea, eta kanpainaren segida negoziaketan ondorioen gibeletik

berrikustea, eta biltzarren eskuan uztea.

— Orduan, urrats bat aintzina eginga da erabaki horiekin:

— Urrats bat dudarik gabe aintzina dela. Orain, hala eta guztiz, ikusiarekin behar dugu jokatu, eta ikusiko dugu orain errealki egin duten irekidura hori zein heinetaraino izanen den.

Hamazapi urte badi-
ra hau-
ren mun-
dian musi-
karekin
murgildua
zarela. Zein
dugu zure
azkeneko
lana?

Imanol Urbieto

Hasier
Etcheberria-ren
galderak ETBko
«Arkupe» saioan
(ekainaren 27ean)

— Azkeneko-
koa «Lau ka-
tu eta danbor
bat» da, egun
hauetan aurkezten duguna,
eta azken-azkena oraintxe
bidali dugu Bartzelonara,
«Kilometroak» direla eta.
Aurten Zarautzen ospatzen
denez agindu hori eman zi-
daten, eta azkeneko lana ho-
ri izan da.

— Zer da «Kilometroak»
hori, abesti bat?

— Ez, ez. Diska oso bat da. Hartuz Zarautz-ko joera musikalki, korogintzak be-
netako garrantzia du, eta or-
duan, zer esango nuke ba,
nire garai bateko lagunak
parte hartu dute, haurrei pis-
ka bat mundu hura agertze-
ko eta testigu edo makila hu-
ra haurrengana pasatzeko.
Filosofiatxo hori dauka disko
honek, 16-17 kantua dira,
haurrak eta helduak batera.
Azkenik, beste puntu bat oso
inportantea da: ez herriaren-
tzat, herriarekin baizik kan-
tatzeko.

— Noiz eta zelatan musikari? Noiz hartu zenuen bide hori? Ezarritako zer-bait izan al zen?

— Bai, niretzat halaxe izan zen. Gauza asko gustatu izan zaizkit, musika bezala literatura, pintura... dena. Bain zergatik musika? Beharbada inguruak hori eskatu didalako, inguruak horretara bultzatu naudelako. Gaztetan herrian sartzen zara eta badira zenbait ekintza, antolamendu, gogo, eta bestalde ere borroka egin nahi bat ere bazen garai hartan. Hor integratu nintzen, nire ahalmen batzurekin, baina ez zen nire aukera izan egia esan. Nire gogoz auskalo non ibiliko nintzen, baina inguruak haxe eskatu zidan, oraindik ez didate libertate-kartarik eman eta hemen-txe nago gaur ere. Eta pozik gainera.

— Haurren mundua ere emandako gauza izan al zen?

— Baita. Haurrak berak etortzen ziren nire etxera. Etxean asko izan gara, arre-baren inguruan auzoko umeak etortzen ziren, eta hantxe genuen pianoa, bazeen tradizio musikal bat familiar. Haurrekin ibiltzen nintzen, gazteekin ibiltzen nintzen, eta baita jubilatuekin ere. Orduan ere, nire arduraren handiena ikastola munduari murgiltzea izan zen, han neuzkan nire semeak eta behar bat ikusten nuen ikastola mailan. Nik juntetan ibiltzeko ez dut balio, baina lanerako bai. Orduan pentsatu nuen «sartu hadi, olatu tartean, itsasora, barneratu hadi». Musika erabiltzen nuen geografia edo matematikak erakusteko.

— Sortzaile batentzat haurren munduan ari-tzeak ez al du mugarik

sortzen, ez al da zama bihurtzen?

— Ez, ez, alderantziz. Asko ikasi dut haurrei esker. Eta ikasi dudana gauzarik inportantea haxe da: nire eredu baliagarriena eta beharbada bakarra, nire ama izan da. Hiru urteko haur batekin komunikatu nahi izan badut, mila esperientzia izan ditut, baliagarriak edo frakasoak, baina baliagarrienek ohartarazi dizkirate amak erakutsitako gauzak.

Marta Karlos Maite Agirre-ren antzerki taldekoa

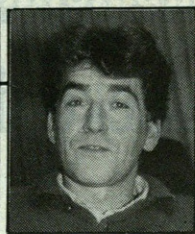
Lurdes Arrizabalaga-ren galderak Donostiako Euskadi Irratian (ekainaren 22ean)

Zuretzat profesionaltasun hitzak ze esanahi dauka, Euskal Herrian?

— Guk beti arazo berdina daukagu. Sartzen ditugun orduen aldetik profesionalak gara. Egunero lan egiten dugu, eta egunero ordu mordo. Alde horretatik profesionalak gara, baina ez gara profesionalak ez garelako horretaz bizi. Profesionaltasunak Euskal Herrian daukan arazorik handiena dirua da. Nahi baldin baduzu talde batek egunero zazpi ordu sartzea, eta barruan hogeit hamar pertsona egotea, ea zertaz bizi behar duen jende horrek. Eta bestalde, pentsatzen dut zure gogoak handiak baldin badira, egin egiten duzula, gaizki biziz, baina egiten duzu.

— Zure ustez, profesionaltasuna beharrezkoa al da antzerki lan bat egiteko?

— Nik uste dut orduak beharrezkoak direla, desberdina da bi ordu edo sei ordu sartzea egunero. Ezagutzen ditut talde profesional batzu, batere gustatzen ez zaizkidanak, eta ezagutzen ditut beste talde batzu, amateur-rak, baina asko gustatzen zaizkidanak. Nik uste dut biak direla beharrezkoak. Zergatik orain mundu guztiak profesionala izan behar du? Badago lekua guztiontzat, profesionalentzat eta amateurrentzat.

Torrealdak puntua jarrita

Velez de Mendizabali

— 140 idazle daude Euskal Idazleen Elkarte. Asko ala gu-txi? Ez dakit ingurua begiraturik, dexente falta dela konturatzen da bat.

EiEren Lehendakari izanik zergatik ez dira idazle guztiak sartu, zure ustetan? Indibidualistak direlako ote? Ez ote Elkarteari egitekorik ikusten diotelako?

Nik ez dut izenen artean hainbeste hutsunerik nabaritzen. Gaur egun euskal literaturan izen bat duten idazleak Elkartean daude. Beraz, alde horretatik ez dut uste Elkartea erren dagoenik.

Beste gauza bat zera da, bazkideen lankidetzara edo partizipazioa Elkarteari behar den bezalako bide emateko. Elkar-teak ez du bazkideengan aparteko erakarpenik izan eta hori nabaritu egiten da, batez ere bazkide gehiengo batek, orain arte behintzat Elkartea ezertarako erabili ez duenean.

Elkartek bide berriak urratzen saiatu beharko du baina bere ifarra zein den ahaztu barik, hau da, bazkideen eskubi-deen defentsan aritzea dela bere betebeharrak nagusia. Eta horretan, ene ustez, gero eta maizago aritu beharko da... Euskal literaturak etorkizunik izango badu.

Puntako argitalpenak

Bilboko «Verdes» liburudenda emandako datuak

Literatur liburuak:

- 1.— «Irene. Tempo di adaggio», Pako Aristi. Erein.
- 2.— «Saturno», Arantxa Urretabizkaia. Erein.
- 3.— «Olagarroa», Mario Onaindia. Elkar.
- 4.— «(H)aur besoetakoa», Jon Mirande. Pamiela.
- 4.— «Manu militari», Joxe Austin Arrieta. Elkar.

Orotarikoak:

- 1.— «Euskal mitologia», Barandiaran, Resano... Pamiela.
- 2.— «Kontu zaharrak», Joxemartin Apalategi.
- 3.— «Euskadi guduan», askoren artean. Ekin.
- 4.— «Euskal Hizkuntza eta literatura», askoren artean, Elkar.
- 5.— «Larrun», 4. zenbakia.

Rossellini eta Ekialdeko zinematik Pesaro-ko mostrain

Pesaro Italiako iparraldean dagoen hiria da, eta bertan azken 33 urteetan zinema gaztearen mostra bat eratu izan da. Aurtengoan, Pesaro-ko mostrain bi ardatz nagusi zituen, Ekialdeko zinemagintzari eskainitako azken entrega eta aurten hamar urte hildako Rossellini zinemagile handiaren erretrospektiba.

1980 urtean ekin zioten Marco Müller-ek eta Lino Missicche-k «Cinemasia» izeneko proiektuari. Helburua Mendebaldean Asiako zinemaz dugun klitxea apurtzea. Horretarako Vietnam-eko zinemagintza bezala Txinako ere erakutsi dute, iaz Asia sobietikoko filmeak ikusi ahal izan zirelarik Adriatikoko bazterreko herrian.

Bi zinezaleon ekinak Gorvachev-en «Glasnost» (gardentasuna) eta «perestroika» (birreraikuntza) saioekin kointziditzeak izan du eraginik. Hain zuzen ere, aurten «Cinemasia»-ren azken kapitulu gisa «Esteuropa-80» eskeini dute, SESBeko eta Varsoviako Paktoko beste herrialdeetako filme deskonjelatuak, alegia.

Poloniak, RDAk, Rumaniak, Bulgariak, Txekoslovakia, eta SESBek aurkeztu dituzte filmak, hein berean bertako zinemagintzaz mintzatzeko parada egon delarik iritsitako delegazioen bidez.

Rossellini guztia

Mostra beraren barnean, esan bezala Rossellini-ri egin zaio omenaldi.

Rossellini bera trufatzen zen artistatzat hartzen zutenetaz eta bere filmeak fetitxeak bihurtzen zituztenetaz. Hamar urteren buruan Rosselliniren kontradikzioa puri-purian dago, laudatua izanagatik ez da batere ezaguna. Korrontearen kontra aritu zen eta zinema munduan lagun urriak izan zituen. 1965 inguruan zinemagintza utzi eta telebistan eman zituen bere indarrak asmo didaktikoak gidaturik.

Pesaro-ko erretrospektibak erakutsi du gaur egun ere Rossellini enbarazua egiten duen zinemagilea dela, eta gisa honetako erakusketa montatu ahal izan bada, Adriano Abra antolatzaile eta Rosselliniren adiskidearen ustez, zeragatik izan da: «*Italian kultura urteurrenez urteurren dabilelako*». «Stromboli» bezalako filmeekin batera, «India», «Anno I», telebistarako produkzioak eta barraiaturik zebiltzan filme zatiak ikusi ahal izan dira. Hurrengo urratsa «Rossellini artxibategia» sortzea jarri dute helburu.

J.M. HERITZ

Ingrid Bergman,
Rossellini maisuaren
«Stromboli» filmean.

Marokko-ko rockaldi erraldoia suspenditu

Sekulako rockaldia izatekoa zen, Andy Summers («Police») taldeko partaide ohia), Johnny Cleg, Cheb Khaled, Ray Lema, Steel Puse eta beste zenbaitek eskeini behar zuten kontzertu erraldoia Marokko-n. Kontzertua «Atlas Handia» erakunde humanitarioaren alde antolatu zuten eta Afrika iparraldeko rockeroen artean irrika bizia nabari zitekeen. Hassan II-ak moztu du korrontea, suspenditu arazi duela alegia. Emandako aitzakia, ez sinestekoa: errege hase-rre dago batxilerreko examenetan ikasleek jasotako kalabaza mordoarekin.

Gagako, musika sinfoniko antzinakoena

Tradizioen gordagi paregabe izatearen ospea du Japoniak, eta aldian behin tradizio horien berri ematearren abiatzen dira irletatik munduan zehar. Lehen aldiz iritsi dira Europara Osakako Shitennoji tenpluko monjeak, 13 musikoko 9 dantzari osatutako taldea. Tenplu hori VII. mendean eraiki zen tradizioak gordetzeko asmoz. Txinako tradizioetik dator «gadako» delako musika sinfonikoa. Musikaiei lagunduz, Japonian jasotako mozorro-ikusgarri zaharretarikoa dakarte monjeak.

Emile Habib, palestindar eta judutarren artean idazten

«Said peptimistaren abentura harrigarrien» egile dugu Emile Habib, bere pertsonaiaren gisa optimista eta pesimista aldi berean. Haifan bizi da, bertatik alde egin eta itzuli ondoren. Palestindar Estatua sortzearen alde dagoen Alderdi Komunistaren listetan hautatua izan zen deputatu, eta Israelen bizi diren bi komunitateen arteko elkar-konponketa batetan sinesten duten horietakoa dugu. Berak esana: «ez da aberria hautatzen, jarrera sionista eta naturaren kontrakoa da norberaren aberria hautatzea». Bere liburua arabek argitaratu ondoren hebraierara itzuli eta best-seller gisa mantendu da hiru hilabetez Israelen.

Atil Ylmaz-en «Amodio tanta» filmea, Turkiaren portreta

Atil Ylmaz turkiarrak amodiozko istorio sinple bat kontatzen du bere «Amodio tanta» filmean, baina era berean bere herriko arazo eta jendeen portreta eskeintzen dio balizko ikusleari. Tradizioa eta jarrera berritzaileak, sexu eta familia giroan agertzen ditu, probokatzeko asmorik gabe eskandalagarri suertatzen den filme batetan. Emigratzea, txirotasuna, lantegietako bizimodua, bere istorio berezko koloreak bilakatu zaizkio.

Zoritar batek zuen esnatu Hernani egun-sentian“

Mila beatzirehun larogei eta beraz laugarren urtian, ostirala zen, hamabost egun, sartuak ginen ekainan. Zoritar batek zuen esnatu Hernani egun-sentian, hil zituzten bi gudari jator herriko etxe batian; herri guztia unkitu zuen albiste honek goizian.

Putakume ta txakur ugarik hartuta zuten kalia, ikuskizuna txarra goizetik, triste zegoen jendia, Ondo nabari zen begietan negarra zela erdia, nork ez egingo, jakin ondoren gertatutako guztia; hil zituztenak bait ziren gure kide Katu ta Txuria.

Hernaniarra zinen Txuria, Busturiatarra Katu, ez zaituztegu inoiz ahaztuko aitzitik, beti oroitu. Horrelakoak herriak ondo egiten ditu epaitu, hilketa guztik bezala dugu erantzun ta, ez barkatu; Euskal Herriko historian da hori betiko grabatu.

Txuria eta Katu zueri, berdin hildako guztiak, aitortu behar dizutet hemen daude betiko maltzurak. Nola Arzallus, Bandres, Garaiko, etsaiekin bat eginak, oztopo bila, askatasunik ez dezan lortu Herriak; guk jarraituko dugu askatzen herri hontako kateak.

Frantses aldetik errefuxiatuk ari dituzte zigortzen, espainolaren gain dago preso ta herrikoak zapaltzen. Saiatzen dira goxoz ta zigor ta gu ez gara damutzen, jartzen diguten hamu txarretik inoiz ez dugu kozkatzen; herriak ez du amore eman jarraitzen du borrokatzen.

Hildako guztik hemen duzute gure artean itzala, abertzaleak berarekin bat darama zuen odola. Txominek zion, irabaztera kondenatuak gaudela, horretan gaude, euskaldun askok pentsatzen dugu horrela; Euskal Herria askatu arte borroka izango dela.

JOXANTONIO EGIN-BERRI

EZETZ SARTU

Igande arratsalde batetan, bi lagun elkartzen dira Donostiako Alde Zaharrean:

— Kaixo Ixabel, zer habil?

— Bakarrik nengoen etxean, eta hona etorri naun bueltaska bat ematera, baina ez dinat inor ikusten eta zinemara noa pelikularekin bat ikustera, mozortu baino lehen.

— Nik atzo bakero —pelikula bat ikusi ninan eta nahiko ondo zegoan.

— Zein filme?

— Miramarren: «Zaldun bakartiaren amodio ezina» edo horrelako zerbait. Aizan, gainera, nik ere ez zeukeanatz zer eginik eta nahiz ta ikusita eduki, hirekin joango naun zinemara.

Sartu dira zineman filmea ikustera, eta halako batetan, zaldun bakartia, herri batetara iritsi, zaldia lotu eta poliki —poliki taberna batetarantz abiatzen da:

— Mila duro ez dela sartzen!

— Bainan zer esaten dun? — Mila duro! Mila duro zaldun bakartia ez dela tabernara sartzen.

— Bainan hik ez al hunan filme hau atzo ikusi?

— Bai, bai, bainan azkar. Mila duro bakeroa ez dela sartzen.

— Bale, ez hadi horren pelma jarri; onartzen dinat apustua.

Filmeak jarraitzen du eta zaldun bakartia tabernara sartzen da.

— Nire lagun hau jota dago! —pentsatzen zuen besteak—. Bainan filmea ikusita eduki, eta nola egin hezake apostu bat jakinik galdu egingo huela?

— Jode! Nork pentsatuko zin, atzo eman zioten astinduekin, gaur ere bakeroa taberna berera sartuko zenik?

JOAN DEN ASTEKO SOLUZIOAK

A.— TXARRIBODA.

- 1.— T.
- 2.— X.L.
- 3.— Aro.
- 4.— Ruda.
- 5.— Radon.
- 6.— Ipingi.
- 7.— Bizkaia.
- 8.— Ortzadar.
- 9.— Danimarka.
- 10.— Antzutasuna.

IRUÑEAN, BAIONAN ETA DONOSTIAN
IZANGO DIRA AURTEN ERE EKITALDIAK

Udako Euskal Unibertsitateak 15 urte beteko ditu aurten

ARGIA hau kaleratu orduko itxi berriak izango dira XV. UEUrako izena emateko epeak. Lerro hauek idazten ari gareno, iazko marka gainditua dute udatiar euskal unibertsitariak, eta etengabe gorantz zihonan.

Honez gero ohitura bilakatu den bezala, Donostian, Iruñean eta Baionan izango dira aurten ere UEU honetako ekitaldiak. Egutegi aldetik gertuena Iruñeko dugu, uztailaren 20tik 30era luzatuko delarik, ondoren Baionako letorke (urriaren 26tik 30era), eta azkenik Donostiakoa (azaroaren 16tik 27ra).

Iruñean, sail berririk ez, zaharrak finkatu

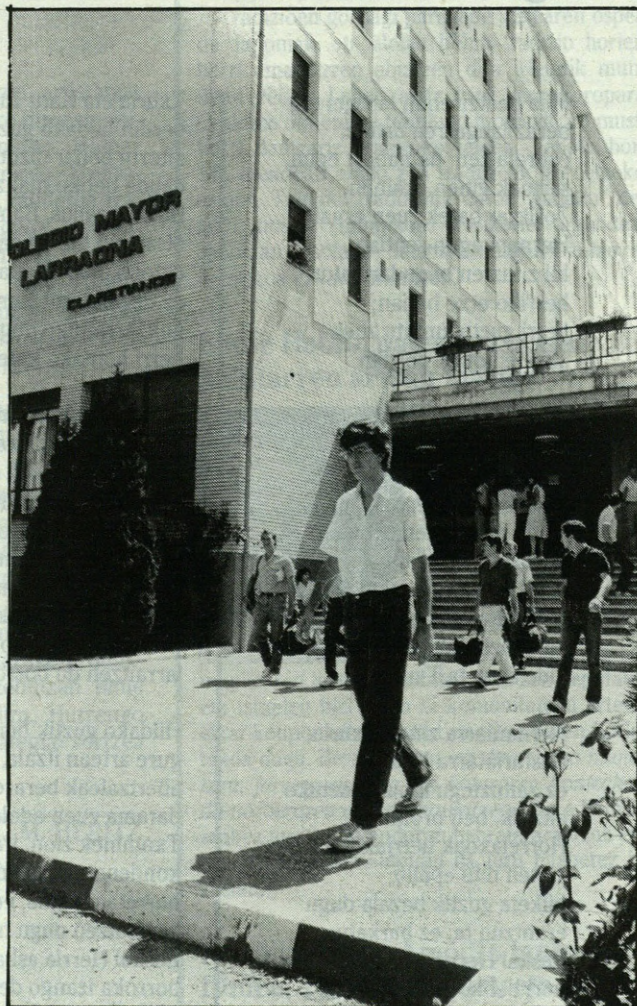
Iruñeko saioari dagokionez, aurten burutuko dena iazkoaren antzekoa izango da, esan nahi baita ez dela sail berririk egongo. Aurtengo helburua, iazko hogeitaz sailak behar bezala finkatzea eta sakontzea izango da.

Dena den, horrek ez du esan nahi aurtengo udan Larraonan ezer berririk izango ez denik. Aurreko urteetan Kimikarien I. eta II. Batzar Nagusiak izan baziren, aurten III.a garatuko da bertan, eta horrezaz gain fisikariak kimikariaren ereduari segitu dute, eta haien I. Batzar Nagusia egingo da aurten.

Azpimarratzeko da Alfabetatze Teknikorako ikastaroak ere izango direla. Batetik, IRALEko maisu-maistrak beren lana burutzeko beharrezkoa duten hitzegi bereziaz jantziak dira Iruñean; bestetik gauza berdina egingo dute Administrazioako langileekin. Nonbait, Administrazioarako Alfabetatze Tekniko sail hori nahikoa zabal antolatu dute, udaletxe, diputazio, aurrezki-kutxa eta hainbat erakunde nahiz instituziotatik esero da jendea. Sail haxe da, antza, eskabide gehienak jaso dituen, matrikula zabaldu aurretik topea jo zutelarik.

Azentoari buruzko Biltzarre Orokorra

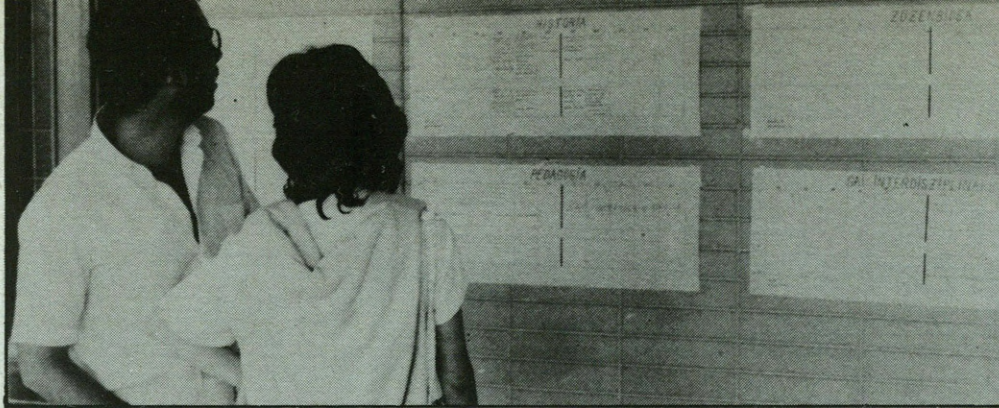
Agerpen berezia merezi du aurten lehenengoz antolatu den Azentoari buruzko Biltzarre Orokorra. Euskararen normalkuntz bidean hain garrantzia handikoa den gai honi buruz erizpide batzu erabaki nahiz egingo da berorri. Duela urte t'erdi Euskaltzaindiak ere Durangon batzar berezia anto-

Iaz baino jende gehiago espero da UEUko Larraonako egoitzan aurten.

latu zuen, baina han hitz egingoak hutsean geratu dira, proposamena burutzeko talderik ez zen sortu eta. Halako proposamen bat osatzeko asmoz bilduko da UEU Biltzarre

Orokor hori, behingoz azentoari buruzko arauak finkatzeko bidean. Berorren zuzendaria Txillardegia izango da, hain zuzen ere gai horri buruzko tesi doktoralari burutua duena.

Hoge sail finkatzera eta behar bezala sakontzera heldu da UEUko iruñeatar saioa.

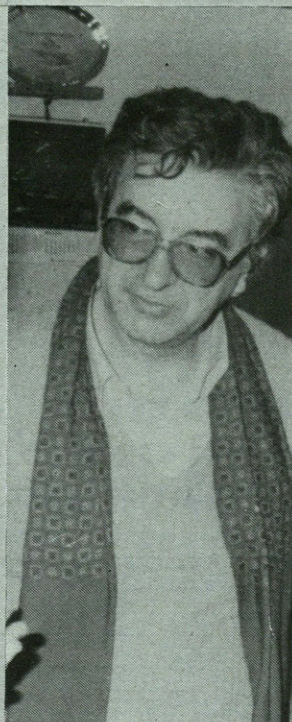
Txillardegia: «Ez diogu Euskaltzaindiari lekua hartu nahi»

ARGIA.— Azentoari buruzko Kongresua, ideiarene lehen urratsak zertan izan dira?

TXILLARDEGI.— Egia esan, Durangoko bileren ondoren sortu zen ideia. Durangoko bilerak ia ziren, eta azentoari buruzko erabakiren bat hartzea zuten helburu. Beste bilera batzu ere montatu zituen Euskaltzaindiak, hauek Euskal Aholkaria Batuari buruz eta esan behar han ez zela gauza handirik erabaki. Beraz, urtea bete da hain juxtu ere, Durangon ginenak (han zeuden ETB eta Eusko Irratiakoak, AEK, eta euskal munduan gabilzenak, denetara hogeitamarren bat lagun) pentsatu genuen segitun egin behar genuela beste bilera bat, eta zerbait erabaki, ze Euskaltzaindiak ez bazuen erabakirik hartu nahi edo ez bazuen uste gauzak prest zeudenik holakorik montatzeko, ba bueno, geuk hartuko genuela.

A.— Eta azentoarena erabakitzearen beharra zertan nabaritu duzue, zergatik dago erabaki beharra?

TX.— Uste dut euskararen inguruko munduak eta batez ere euskararen irakaskuntzan mogitzen den jendea kezkatutik dabil, eman dezagun AEK-koak. Orain dela gutxi adibidez «Ele» AEKkoen erribistan idatzi nuen azentoari buruz, eskatu zidaten eta. Hori guztiz beharrezkotzat jotzen dute irakaskuntza mailan eta euskararen munduan dabilzanak, Euskal Telebista

eta Irratikoak ere askotan esan ohi dute heurak ez dakitela nola jokatu askotan eta horrelakoak. Orduan, edozeinek egin dezake azterketa bat, batez ere linguista bada, eta berehala ikusten da hortik esaten dena, zera hori: «Bilbokoen azentoa edo Bizkaiko azentoa» eta beno, ez da inondik ere Bizkaiko azentoa. Hain zuzen ere Julen Kalzada edo Amuriza bizkaitarrak dira eta ez dute batere azenturik; hori sortu da euskaldunberrien artean.

A.— Ze jende agertuko da handik, agertuko da hizkuntzalari ospetsuren bat ala beste maila batean planteatu da?

Guk deia zabaldu diegu euskal azentoaren munduan zerbait esan dezateken, enfin, jende guztiari. Esate baterako gonbidatu dugu Mitxelena, noski, eta era berean baita Haritzelar eta horrelako jendea, gero euskal filologiaren munduan dabilzenei, bai Gasteizko bai Deustoko eta Donostiako EUTGkoei. AEKkoei, Mari Karmen Garmendiari ere esan zitzaion, neronek esan nien, eta nahi zuten pertsona bidaltzeko, HABEkoak ere gonbidatu ditugu eta beste jende bat ere deitu dugu. Beraz, hogeitabost lagun horiei bidaliko zaie dokumentazio guzti hori, 400 bat folio dira, jendea jakinengainean joan dedin eta orduan, mintegi horretan egunero egunean eguneko gaia aztertuko da. Hori fijasurik dago ez dakit merezi duen konkretatzerik.

A.— Batzuk Batzarre horretan Euskaltzaindiari lekua hartzeko saioa ikusiko dute agian.

TX.— Gure asmoa ez da inondik inora Euskaltzaindiari lekua hartzea. Hori harrokeria bat izango litzateke gure aldetik. Gure asmoa da Baionan orain dela hogeitahiru urte nolabait berriz egitea: proposamen bat, eta ea Euskaltzaindiak eta ea jendea zer dioen. Ez da erabakirik hartuko baina proposamen batzu egingo ditugu, hori bai.

Beraz, hilaren 20tik 24era arratsaldero Azentoari buruzko ekitaldi akademikoak izango dira, azkenik asteburuan (25 eta 26an) Euskaltzaindiari luzatuko zaion proposamena zehaztearren.

22 milioitako presupostua

«Unibertsitatetik kanpo»koztat jo izan diren hiru sail, guztiz helduak agertzen zaizkigu aurtengo ediziorako ere: bertolaritza, antzerkia eta musika.

UEUK urtero jasaten duen leloa diruarena izaten da. Aurtengo aurrekontuak 21.900.000 pezetakoa da. Hailere, aurrekontu hori ez dela egiazkoa abisatu behar da, ze kontutan hartu behar baita irakasle gehienek huskeria bat, eta zenbaitek ezer ere, ez dutela kobratzen egindako lanaren truke.

UEUko arduradunek larehun bat ikasleren parte hartzea espero zuten, baina azkenetako gehiago izan dira. Horrek zazpi milioi pezetako diru-sarrera suposatuko du. Defizita, beraz, ia hamabost milioitakoa izango da, eta dirutza hori nola kitatu ez da gauza segurua. Zulo hori estaltzeko diru espero da Eusko Jaurlaritza, Diputazioak, Udaletxeak, hainbat aurrezki-kutxa eta enpresa pribatuengandik jaso ahal izango dutela, baina Iruñeko ikastaldirako aste pare bat eskas falta zenean, oraindik ez zegoen ezer zehazturik.

UEU ezagutzen dutenek badakite Iruñean egiten dena ez dela muga akademikoaren barruan geratzen, beste osagarri batzu ere izan ohi direla. Aurtengo kultur ekitaldien programaren barruan Mikel Laboaren kantaldia nabarmentzen da, baita Taupada antzerki-taldearen ekitaldia eta «Susa»koen Gernika errezitala ere. Bestalde, UEUK ez du Gernikako bonbardaketaen urteurrena ahaztu nahi, eta gai honi buruzko hainbat filme-emanaldi ere izango da.

J.L.

Gabriel Aresti osoa zuretzat

Eskura ezazu Gabriel Aresti osoa dendan baino merkeago

Bilduma osoa (10 liburu), bere kutxa barruan, etxean jaso nahi dut, zortzi mila (8.000) pezetako errenboltoa ordainduz.

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA.....

HELBIDE: SUSA, Ametzagaña 19-behea, 20012 DONOSTIA

Etzazu aukera galdu!

Susa

ERANTZUN EGOKIAK

Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian
Gipuzkoari lagundu
nahi diogu.
Horregatik, zerbitzu-
eta prestazio-aukera
zabal bat eskaintzen
dugu.
Eta kirol, kultur, zientzi
eta herri-izaerako

ekimen-mota guztietan
partehartzen dugu.
Gure herriaren
aberastasunean
partehartzeko.
Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian,
beti ere erantzun
egokiak.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

"Erantzun Egokiak"

172 BULEGO, 656.000 BEZERO, 171.000 MILIOI AURREZKIA...

Euskadiko Kutxa

Lan Kide Aurrezkiari fidatzen diozun diruak, funtsezko bi funtzio hauek betetzen ditu:

1 Etekin mardulak eman, zure bizitza eta zure ingurukoena erosoago egingo duten interesak eta zerbitzuak produzituz.

2 Gurekin batera lan egitean, Euskal Herri barneko Gestio Sozial jakin batean erabili zure dirua.

Gaur, 173 kooperatiba, elkarturekin, eta berorien garapenean zuzenki parte hartzen duten 20.000 bazkide eta zeharka diharduten beste 700.000 pertsonarekin, ikusi besterik ez dago zer-nolako mailetaraino iritsi den Lan Kide Aurrezkia azken 26 urteotan bakarrik.

Horrexegatik da Lan Kide Aurrezkia Euskadiko Kutxa.

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa